

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ
ΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ»**

ΤΗΣ ΘΕΩΝΗΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΜ: 2000033

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΦΩΤΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2015

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την εργασία μου αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους εκείνους που με βοήθησαν για την εκπόνηση της και για τις χρήσιμες πληροφορίες που μου παρείχαν.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον καθηγητή μου κυρία **Φωτούλα Αργυροπούλου** για τις κατευθύνσεις που μου έδωσε και τον χρόνο που αφιέρωσε.

Θερμά ευχαριστώ την οικογένεια μου, που με στηρίζει και βρίσκεται στο πλευρό μου σε όλες τις προσπάθειές μου κατά τη φοιτητική μου πορεία.

Περίληψη

Η συγκεκριμένη πτυχιακή σε πρώτο στάδιο, στη θεωρητική προσέγγιση, επιχειρεί μια επισκόπηση προσδιορίζοντας την έννοια του τουρισμού στα πλαίσια της τοπικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, καθώς και στα χρηματοδοτικά εργαλεία που επηρεάζουν τη δυναμική μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Σε δεύτερο στάδιο πραγματοποιείται πρωτογενής έρευνα, και καταγράφονται οι απόψεις, δείγματος δημοτών/επισκεπτών, ώστε να γίνει αντιληπτό αν ο δήμος Αιγιαλείας δραστηριοποιείται στα πλαίσια μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης η οποία στοχεύει, ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή. Επίσης να διερευνηθεί, αν ο δήμος Αιγιαλείας έχει μια σωστή πολιτική διαχείρισης του τουριστικού προϊόντος, που να μεγιστοποιεί τις ωφέλειες και να ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις για την περιοχή. Αντικείμενο της έρευνας, αποτελεί επίσης το εάν και κατά πόσο γνωρίζουμε ότι ο τουρισμός αποτελεί ένα από τα ουσιαστικότερα εργαλεία στα χέρια της πολιτείας προκειμένου να επιτευχθούν στόχοι ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης, δηλαδή εάν και κάτω από ποια οπτική γωνία, ο τουρισμός λειτουργεί ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης, για το δήμο Αιγιαλείας.

Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τάση της νέας ζήτησης για περισσότερο εναλλακτικές, ήπιες και ενεργητικές διακοπές αποτελεί μία νέα πραγματικότητα για τη τουριστική προσφορά, που ο δήμος πρέπει να ακολουθήσει και να εξειδικεύσει, ενώ θα πρέπει να επεκτείνει τα τουριστικά προϊόντα και τις υπηρεσίες του προς αυτή τη κατεύθυνση για να πετύχει στόχους τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Λέξεις Κλειδιά:

Δήμος Αιγιαλείας, τουρισμός, μαζικός τουρισμός, εναλλακτικός τουρισμός, βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Πίνακας Περιεχομένων

<i>Ευχαριστίες</i>	<i>ii</i>
<i>Περίληψη</i>	<i>iii</i>
<i>Λέξεις Κλειδιά:</i>	<i>iii</i>
<i>Πίνακας Περιεχομένων</i>	<i>iv</i>
<i>Κατάλογος Πινάκων</i>	<i>vii</i>
<i>Κατάλογος Διαγραμμάτων</i>	<i>ix</i>
<i>Κατάλογος Εικόνων</i>	<i>xi</i>
<i>Συντομογραφίες – Ακρωνύμια</i>	<i>xii</i>
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΕΡΟΣ Α΄ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	3
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	3
1.1. Ενότητα 1η	3
1.1.1. Εισαγωγή	3
1.1.2. Γενικές έννοιες και συστατικά στοιχεία του όρου τουρισμός	3
1.1.2.1. Μορφές και κατηγορίες τουρισμού	4
1.1.3. Το φαινόμενο του τουρισμού	6
1.1.3.1. Η ανάπτυξη του τουρισμού	7
1.1.3.2. Ιστορική ανάπτυξη τουριστικού φαινομένου στην Ελλάδα	8
1.1.4. Πολιτιστικός τουρισμός	10
1.1.5. Τοπική ανάπτυξη	11
1.1.5.1. Ο τουρισμός ως μοχλός ανάπτυξης και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης	12
1.1.5.2. Πολιτισμός ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης	14
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η	16
1.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ	16
1.2.1. Εισαγωγή	16
1.2.2. Η δυναμική της τοπικής ανάπτυξης μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση	16
1.2.3. Ευρωπαϊκά προγράμματα	17

1.2.3.1. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	17
1.2.3.2. Κοινοτική Πρωτοβουλία “LEADER”	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	33
2.1 Εισαγωγή	33
2.2 Συνοπτική περιγραφή του Δήμου Αιγιαλείας.....	33
2.2.1 Ιστορική τοποθέτηση της έδρας του Δήμου Αιγιαλείας	42
2.3 Αναπτυξιακές – Τουριστικές δραστηριότητες της περιοχής.....	43
2.4 Οι βασικότεροι αναπτυξιακοί στόχοι της περιοχής	46
2.5 Πολιτιστικές πολιτικές, δραστηριότητες.	47
2.6 Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων της περιοχής.....	48
2.7 Πολιτιστική κληρονομιά – Οικιστικό περιβάλλον.....	49
ΜΕΡΟΣ Β΄ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο	60
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	60
3.1 Ερευνητική προσέγγιση του θέματος.....	60
3.2 Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή	60
3.3 Γενικός Σκοπός	60
3.4 Επιμέρους Στόχος της Έρευνας	60
3.5 Μεθοδολογία της έρευνας	61
3.6 Περιορισμοί Έρευνας	61
3.7 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	61
3.7.1 Ανάλυση ερωτηματολογίων δημοτών/επισκεπτών.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	97
4.1.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	97
4.1.1 Εισαγωγή	97
Συμπεράσματα	97
4.1.2 Συμπεράσματα έρευνας	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	102
Ελληνική.....	102

Ξενόγλωσση	103
Πηγές.....	103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	104

Κατάλογος Πινάκων

Αρίθμηση Πινάκων	Ονοματολογία Πινάκων	Σελίδα
ΠΙΝΑΚΑΣ 1	Οικιστική και πληθυσμιακή ταυτότητα δήμου Αιγιαλείας (Απογραφή 2011)	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.1	Φύλο ερωτηθέντων	62
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.2	Ηλικιακή ομάδα	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.3	Τόπος κατοικίας δημοτών	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.4	Περιοχή – πόλη - χώρα προέλευσης επισκεπτών	65
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.5	Περιοχή διαμονής δημοτών	66
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.6	Επαγγελματική απασχόληση	67
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.7	Οικογενειακή κατάσταση	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.8	Επίπεδο εκπαίδευσης	70
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.9	Είδος απασχόλησης	71
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.10	Ετήσιο εισόδημα	72
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.11	Κύρια πηγή εισοδήματος	73
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.12	Χρονικό διάστημα διαμονής	74
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.13	Σημαντικότητα τουριστικών δραστηριοτήτων για την οικονομία	75
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.14	Τουριστικοί προορισμοί	77
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.15	Πλεονεκτήματα του δήμου Αιγιαλείας για τουρισμό	78
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.16	Διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων του δήμου Αιγιαλείας	80
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.17	Ποιότητα τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας	82

Αρίθμηση Πινάκων	Ονοματολογία Πινάκων	Σελίδα
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.18	Τουριστική προσέλευση-Συνεργασία με πρακτορεία	83
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.19	Σκοπός επίσκεψης τουριστών/επισκεπτών στο δήμο Αιγιαλείας	84
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.20	Επηρεασμός της ζωής των δημοτών από τον τουρισμό	85
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.21	Συμμετοχή των δημοτών στην τουριστική ανάπτυξη του δήμου Αιγιαλείας	87
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.22	Προβλήματα ανάπτυξης του τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας	89
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.23	Στόχοι και επίτευξη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας	91
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.24	Εξέλιξη του τουρισμού βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του δήμου Αιγιαλείας	93
ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.25	Λόγοι που συμβάλουν αρνητικά στην καθημερινότητα	94

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Αρίθμηση Διαγραμμάτων	Ονοματολογία Διαγραμμάτων	Σελίδα
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.1	Φύλλο ερωτηθέντων	63
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.2	Ηλικιακή Ομάδα	64
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.3	Τόπος κατοικίας δημοτών	65
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.4	Περιοχή – πόλη - χώρα προέλευσης επισκεπτών	66
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.5	Περιοχής διαμονής δημοτών	67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.6	Επαγγελματική απασχόληση	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.7	Οικογενειακή κατάσταση	69
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.8	Επίπεδο εκπαίδευσης	70
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.9	Είδος απασχόλησης	71
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.10	Ετήσιο εισόδημα	72
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.11	Κύρια πηγή εισοδήματος	73
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.12	Χρονικό διάστημα διαμονής	74
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.13	Σημαντικότητα τουριστικών δραστηριοτήτων για την οικονομία	76
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.14	Τουριστικοί προορισμοί	77
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.15	Πλεονεκτήματα του δήμου Αιγιαλείας για τουρισμό	79
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.16	Διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων του δήμου Αιγιαλείας	81
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.17	Ποιότητα τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας	82
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.18	Τουριστική προσέλωση-Συνεργασία με πρακτορεία	83

Αρίθμηση Διαγραμμάτων	Ονοματολογία Διαγραμμάτων	Σελίδα
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.19	Σκοπός επίσκεψης τουριστών/επισκεπτών στο δήμο Αιγιαλείας	84
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.20	Επηρεασμός της ζωής των δημοτών από τον τουρισμό	86
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.21	Συμμετοχή των δημοτών στην τουριστική ανάπτυξη του δήμου Αιγιαλείας	88
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.22	Προβλήματα ανάπτυξης του τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας	90
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.23	Στόχοι και επίτευξη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας	92
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.24	Εξέλιξη του τουρισμού βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του δήμου Αιγιαλείας	93
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.25	Λόγοι που συμβάλουν αρνητικά στην καθημερινότητα	95

Κατάλογος Εικόνων

Αρίθμηση Εικόνων	Ονοματολογία Διαγραμμάτων	Σελίδα
EIKONA 1	Χάρτης του Δήμου Αιγιαλείας	33
EIKONA 2	Αρχαία Αιγείρα	49
EIKONA 3	Αρχαία Ελίκη	50
EIKONA 4	Ιερά Μονή Ταξιαρχών Αιγιαλείας	51
EIKONA 5	Ιερός Ναός Παναγίας Τρυπητής Αγίου	52

Συντομογραφίες – Ακρωνύμια

Συντομογραφία	Επεξήγηση
Ο.Π.Α.Α.Χ.	Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
UNEP	United Nations Environment Program
UNESCO	United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization
UNWTO	United Nations World Tourism Organization Network
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
WTO	World Tourism Organization
Α.Ε.	Ανώνυμος Εταιρεία
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale: Δεσμοί μεταξύ των Δράσεων για την Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Ε.Ο.Τ.	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Σ.Ε.Τ.Ε.	Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων
Ε.Τ.Α.	Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης
ΕΛ. ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία
Ε.Σ.Π.Α.	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
Π.Ε.Π.	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΕΛΛ.Κ.Α	Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού
Π.Ο.Τ.	Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO)
Π.Ο.Φ.	Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF)
Ε.Π.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ο.Τ.Δ	Ομάδα Τοπικής Δράσης ένα σύνολο ανθρώπων από κάθε επίπεδο της διοικητικής και επιχειρησιακής διάρθρωσης, όπου ο καθένας αναλαμβάνει να παίξει συγκεκριμένο ρόλο για τον κοινό σκοπό

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά το 1980 πληθαίνουν οι προσπάθειες να προωθηθεί ένα πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης του οποίου βασικό χαρακτηριστικό θα είναι η βιώσιμη ανάπτυξη. Οι περιοχές – στόχοι είναι κυρίως δύο, αφενός αυτές που έχουν υιοθετήσει το πρότυπο του οργανωμένου μαζικού τουρισμού και αφετέρου εκείνες που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης τους και μπορούν με τον ανάλογο προγραμματισμό να αποκτήσουν βιώσιμα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.

Με τον όρο «βιώσιμη» τουριστική ανάπτυξη περιγράφεται ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για τη συνεχή ανατροφοδότηση της¹.

Η συγκεκριμένη πτυχιακή χωρίζεται σε δύο μέρη:

Στο *πρώτο μέρος* επιχειρείται, η θεωρητική προσέγγιση του θέματος με διαχωρισμό δυο κεφαλαίων. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική έρευνα, η οποία περιλαμβάνει αναφορές από ελληνικά και ξενόγλωσσα βιβλία και επιπλέον και αντλήθηκαν πηγές από το διαδίκτυο, χρήσιμες για την ολοκλήρωση της.

Στο *δεύτερο μέρος* επιχειρείται η ερευνητική προσέγγιση του θέματος. Ως προς το ερευνητικό σκέλος της εργασίας πραγματοποιήθηκε πρωτογενής έρευνα με ερωτηματολόγια των είκοσι έξι (26) ερωτήσεων που απάντησαν ογδόντα πέντε (85) δημότες/επισκέπτες του δήμου Αιγιαλείας. Στην πορεία έγινε ανάλυση των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν, με μαθηματική στατιστική μέθοδο.

Η περιγραφή των κεφαλαίων έχει ως εξής:

Το *πρώτο κεφάλαιο* χωρίζεται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα αναφέρονται στοιχεία που προσδιορίζουν την έννοια του τουρισμού, το ρόλο της τουριστικής, πολιτιστικής αλλά και της τοπικής ανάπτυξης. Στη δεύτερη ενότητα, γίνεται αναφορά στο ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην τοπική ανάπτυξη, στα ευρωπαϊκά προγράμματα, καθώς και στους φορείς υλοποίησης και χρηματοδότησης των τουριστικών πρωτοβουλιών.

---

¹Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π., (2001), Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Αθήνα: Εκδ. Κριτική σελ 27

Η περιγραφή της φυσιογνωμίας της περιοχής του δήμου Αιγιαλείας, καθώς και της τουριστικής αναπτυξιακής ταυτότητας του, παρουσιάζονται στο *δεύτερο κεφάλαιο*.

Το *τρίτο κεφάλαιο*, περιγράφει την ερευνητική προσέγγιση του θέματος, όπου ακολουθεί, η στατιστική ανάλυση του δείγματος μέσω πινάκων και διαγραμμάτων που προέκυψαν από την έρευνα, καθώς και ο σχολιασμός αυτών.

Τέλος, στο *τέταρτο κεφάλαιο* παρουσιάζονται τα ειδικά συμπεράσματα που απορρέουν από την προαναφερθείσα πρωτογενή έρευνα.

Βασικό συμπέρασμα είναι ότι ο Δήμος Αιγιαλείας, διαθέτει μεγάλη ποικιλία σε φυσικά τοπία, και ιστορικά μνημεία καθώς και τη δυνατότητα πολλαπλών τουριστικών δραστηριοτήτων. Παρ όλα αυτά, η τάση της νέας ζήτησης για περισσότερο εναλλακτικές, ήπιες και ενεργητικές διακοπές αποτελεί μία νέα πραγματικότητα, που ο δήμος πρέπει να διαχειρισθεί, ώστε να επεκτείνει τα τουριστικά προϊόντα και τις υπηρεσίες του προς αυτή τη κατεύθυνση, για να πετύχει στόχους τοπικής τουριστικής ανάπτυξης με ειδικό σχεδιασμό, ώστε να διατηρηθεί η απαραίτητη ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.

ΜΕΡΟΣ Α΄ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Σε παγκόσμια κλίμακα ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικότερους μοχλούς ανάπτυξης της οικονομίας. Η δυναμική του άρχισε να διαφαίνεται τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, όπου άρχισε να μετατρέπεται σταδιακά σε κοινωνικό φαινόμενο. Τα κράτη σπεύδουν να ιδρύσουν δημόσιους τουριστικούς φορείς, οι ιδιώτες επιχειρηματίες αρχίζουν να δραστηριοποιούνται και οι απλοί πολίτες ως καταναλωτές διεκδικούν το κοινωνικό αγαθό του τουρισμού.

1.1. Ενότητα 1η

Εννοιολογικοί προσδιορισμοί τουρισμού – Τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης

1.1.1. Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή, αυτοαναλύονται οι βασικότερες έννοιες που σχετίζονται με το θέμα της εν λόγω πτυχιακής. Ο σκοπός της ανάλυσης αυτής, είναι η βέλτιστη κατανόηση του θέματος καθ' όλη την πορεία της ανάπτυξής του και της έρευνας που πρόκειται να ακολουθήσει. Οι έννοιες που θα αναφερθούν είναι οι εξής: τουρισμός – τουριστική ανάπτυξη – τοπική ανάπτυξη – πολιτιστική ανάπτυξη και πολιτισμικοί πόροι, καθώς επίσης γίνεται αναφορά στην εμφάνιση και ανάπτυξη διαχρονικά του τουριστικού φαινομένου στη Ελλάδα.

1.1.2. Γενικές έννοιες και συστατικά στοιχεία του όρου τουρισμός

Ο τουρισμός σήμερα αποτελεί μια οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα που κινείται σε τοπικό και διεθνές επίπεδο και για πολλές εθνικές οικονομίες η πρωταρχική παραγωγική διαδικασία που λειτουργεί σαν βασική πηγή εισοδήματος. Καλύπτει σχεδόν όλα τα εισοδηματικά στρώματα και προσπαθεί να ικανοποιήσει τη βασική πλέον ανάγκη του ανθρώπου που είναι η δυνατότητα αλλαγής περιβάλλοντος και τρόπου ζωής, για ένα χρονικό διάστημα, που σε ποιότητα και ποσότητα ποικίλλει ανάλογα με τη διάθεση και το μέγεθος της δαπάνης που ο κάθε άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει.

Η λέξη τουρίστας (tourist) χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1800, ενώ το 1811 πρωτοεμφανίστηκε ο όρος τουρισμός (tourism) για να δηλώσει με επεξηγηματικό τρόπο την πρακτική να ταξιδεύει κανείς για λόγους ευχαρίστησης. Ωστόσο, η λέξη προσέλαβε αρνητικούς συνειρμούς, καθώς υποδήλωνε τα φτηνά ομαδικά ταξίδια και συνοδευόταν από ένα είδος βρετανικής υπεροψίας απέναντι στους ξένους. Αντίθετα, οι όροι ταξίδι και ταξιδιώτης διατήρησαν τη θετική σημασία τους, καθώς συνδέονταν με την εικόνα των πρώτων ταξιδευόντων, οι οποίοι προέρχονταν από την εύπορη, μορφωμένη ή αριστοκρατική elite².

Τουρισμός, όπως αναφέρει ο Medecin, «είναι μια δραστηριότητα ευκαιρίας που συνίσταται στο να ταξιδεύει κανείς μακριά από τον τόπο διαμονής του για διασκέδαση, για ανάπαυση, για εμπλουτισμό των εμπειριών του και την ανύψωση του πνευματικού επιπέδου από την παρουσίαση νέων μορφών ανθρώπινης δράσης και από τις εικόνες μιας άγνωστης φύσης»³.

1.1.2.1. Μορφές και κατηγορίες τουρισμού

Στην τουριστική βιβλιογραφία υπάρχει ευρεία γκάμα από τυπολογίες, μορφές και κατηγορίες του τουρισμού, οι οποίες ταξινομούνται με διάφορα κριτήρια. Γενικά, υποστηρίζεται ότι οι εννοιολογικές οριοθετήσεις των διαφόρων μορφών τουρισμού καθορίζονται από τέσσερις βασικούς παράγοντες (Αποστολόπουλος, Σδράλη, 2009)⁴.

- Το βασικό κίνητρο ή το σύνολο των κινήτρων που οδηγούν τον τουρίστα στο ταξίδι,
- Τον τύπο και τα χαρακτηριστικά του ταξιδιού,
- Τη χρονική περίοδο πραγματοποίησης της κάθε μορφής ταξιδιού,
- Τις συνέπειες κάθε μορφής τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη.

Οι γενικές μορφές τουρισμού είναι:

- Κλασικός τουρισμός

Πρόκειται για το μεγαλύτερο τμήμα τουριστών και αποτελείται από ανθρώπους που αναζητούν την ξεκούραση και τη διασκέδαση. Θέλουν να μείνουν σε

---

² Doswell, R., (2002), Τουρισμός, ο Ρόλος του Αποτελεσματικού Μάνατζμεντ, Αθήνα: Κριτική σελ 6 -12

³ Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. 2009, Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου, Αθήνα: Ελληνοεκδοτική σελ 18-20

⁴ Κολτσιδόπουλος, Γ.Δ., (2005), Τουρισμός, Θεωρητική Προσέγγιση, Αθήνα: Έλλην σελ 25

άνετα ξενοδοχεία διακοπών και άλλες μονάδες τουριστικής διαμονής σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Πρόκειται για την παραδοσιακή αγορά διακοπών που αλλάζει μόνο ανάλογα με την εκάστοτε μόδα, προτιμήσεις και αξίες. Κατηγοριοποιείται κυρίως βάση εθνικότητας, κοινωνικής τάξης, κατανάλωσης και ηλικίας:

- Τουρισμός ειδικών ενδιαφερόντων

Τα ακόλουθα αποτελούν παραδείγματα των αγορών ειδικού ενδιαφέροντος.

- Φυσιολατρικός τουρισμός, σε όλες τις εξειδικευμένες μορφές του (που συνήθως περικλείονται στον ευρέως διαδεδομένο όρο «οικολογικός τουρισμός» ή «οικοτουρισμός»).

- Τρέκινγκ

- Ψάρεμα

- Διάφορες και εξειδικευμένες κατηγορίες πολιτιστικών ενδιαφερόντων (π.χ. που συνδέονται με την ιστορία, την τέχνη, την λογοτεχνία ή την αρχαιολογία)

- Φωτογραφία

- Καταδύσεις

- Ράφτινγκ

- Κρουαζιέρες σε ποτάμια

- Τουρισμός περιπέτειας έχοντας ως βάση κατασκηνώσεις

- Παρακολούθηση αθλητικών συναντήσεων – αγώνων

- Τουρισμός νέων

- Τουρισμός στην ύπαιθρο και

- Τουρισμός περιπέτειας

Οι αγορές αυτές διαμορφώνονται μέσα από τα κοινά ειδικά ενδιαφέροντα των ανθρώπων που τις αποτελούν. Αυτό το ενδιαφέρον – το κίνητρο – είναι πιο σημαντικό από τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά, π.χ. την ηλικία, το πολιτιστικό υπόβαθρο κ.λπ.

- Εναλλακτικός τουρισμός

Αρκετοί είναι αυτοί που αναρωτιούνται γιατί θα πρέπει ο εναλλακτικός τουρισμός να αποτελεί ξεχωριστή κατηγορία αντί να εντάσσεται στον τουρισμό ειδικών ενδιαφερόντων.

Οι αναλυτές της τουριστικής αγοράς τείνουν να μιλούν για το νέο ταξιδιώτη. Είναι αυτός που έχει καλύτερη μόρφωση, είναι πιο συνειδητοποιημένος πολιτιστικά, πιο ευαίσθητος σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού, πιο περίεργος και πιο

αναλυτικός. Αυτοί οι άνθρωποι αναζητούν μια εναλλακτική στις βασικές τάσεις των μεγάλων αγορών μαζικού τουρισμού. Δεν θέλουν μεγάλα και σύγχρονα ξενοδοχεία και βασίζονται συνήθως σε μικρές μονάδες διαμονής που αποτελούν τμήμα της τοπικής κοινότητας και αντικατοπτρίζουν τις αξίες και τον τρόπο ζωής του τόπου.

Ο εναλλακτικός τουρισμός αναζητά και προστατεύει την τοπική κουλτούρα και φέρνει κοντά του την τοπική κοινότητα με τρόπο τέτοιο που όλοι βγαίνουν ωφελημένοι. Είναι ένα είδος τουρισμού που υποστηρίζει τις τοπικές ανάγκες και προσδοκίες, προωθεί την τοπική μαγειρική, τη χρήση τοπικών υλικών και χειροτεχνίας, και την ανάπτυξη ενός μεγάλου εύρους άλλων υπηρεσιών τουριστικών, π.χ. τοπικές λαϊκές παραστάσεις, τρέκινγκ, εκθέσεις χειροτεχνίας, πολιτιστικές εκδηλώσεις. Επίσης ενισχύει τη δημιουργία και την ανάπτυξη τουριστικών επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν στον τοπικό πληθυσμό⁵.

1.1.3. Το φαινόμενο του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι μια δυναμική υπαρκτή πραγματικότητα κατά τον 21^ο αιώνα και συγγραφείς – ερευνητές, οικονομολόγοι, κοινωνιολόγοι, δημοσιογράφοι, κρατικοί και διεθνείς φορείς αποπειρώνται να ορίσουν την έννοια και το περιεχόμενο αυτού του όρου, διατυπώνοντας τις περισσότερες φορές ορισμούς που θεωρούνται ελλιπείς. Κοινός τόπος όλων αυτών των εννοιολογικών προσεγγίσεων είναι ότι ο τουρισμός περιλαμβάνει όλα τα ταξίδια διάρκειας άνω των 24 ωρών για λόγους ψυχαγωγίας, εργασίας, σπουδών, υγείας⁶.

Ο εννοιολογικός καθορισμός του τουρισμού, λόγω της πολυπλοκότητάς του θα συνεχίσει να είναι ανακριβής, διότι εμπλέκονται, από τη μία, πολυάριθμες επιχειρήσεις, μέγας αριθμός ερευνητών και το κράτος και διότι, από την άλλη, συντελούνται ραγδαίες αλλαγές στον κόσμο του ταξιδιού. Οι οικονομικές επιπτώσεις και επιρροές από τον τουρισμό μόλις τώρα έχουν αρχίσει να διαφαίνονται και τα παραδείγματα που θα αναφέρουμε είναι ενδεικτικά: Οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν τεράστια συμφέροντα από τον τουρισμό, αλλά τι ποσοστό των πωλήσεών τους οφείλεται ή αποδίδεται στον τουρισμό είναι εντελώς άγνωστο.

---

⁵ Doswell, R., (2002), Τουρισμός : ο Ρόλος του Αποτελεσματικού Μάνατζμεντ, Αθήνα: Εκδ. Κριτική, σελ 8

⁶ Καραγιάννης, Σ., Έξαρχος, Γ., (2006), Τουρισμός: τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική . Ηράκλειο: Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, σελ 40

Με βάση τη διαίρεση του Παγκοσμίου Οργανισμού Τουρισμού (WTO – ΠΟΤ), ο τουρισμός διακρίνεται στις εξής έξι κατηγορίες:

- τους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας και τα ταξίδια τους εκτός των ορίων αυτής (εγχώριος)
- τους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας και τους αλλοδαπούς επισκέπτες της και τα ταξίδια τους εντός των ορίων αυτής (εσωτερικός).
- τους αλλοδαπούς επισκέπτες μιας χώρας και τα ταξίδια τους εντός των ορίων αυτής (εισερχόμενος).
- τους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας και τα ταξίδια τους εντός των ορίων αυτής αλλά και προς χώρες της αλλοδαπής (εθνικός).
- τους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας και τα ταξίδια τους προς χώρες της αλλοδαπής (εξερχόμενος).
- τους μόνιμους κάτοικους μιας χώρας και τα ταξίδια τους προς χώρες της αλλοδαπής αλλά και τους αλλοδαπούς κατοίκους και τα ταξίδια τους σε άλλες χώρες (διεθνής).

1.1.3.1. Η ανάπτυξη του τουρισμού

Οι πρώτοι ταξιδιώτες εμφανίζονται κατά τον 17^ο αιώνα και ταξιδεύουν είτε για λόγους αναψυχής, είτε για λόγους απόκτησης γνώσης, είτε για λόγους διασφάλισης των αναγκαίων εισοδημάτων που θα μπορούσαν να του εγγυηθούν ένα υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης στους τόπους μόνιμης εγκατάστασής τους. Σε παραπλήσια λογική, εντάσσονται και τα ταξίδια των νέων ευγενών, με την προσδοκία της εξέλιξής τους σε ηγεμόνες, καθώς και τα ταξίδια των ατόμων της ανατέλλουσας αστικής τάξης, και τα οποία ονομάστηκαν εκείνα τα χρόνια ως «Grande Tours»⁷.

Κατά το 18^ο αιώνα, τα ταξίδια⁸ έχουν έναν περιηγητικό χαρακτήρα, για γνωριμία με άλλους τόπους, άλλους λαούς, αναψυχή και περιπάτους που σχετίζονται με την αρχαιολογία και την ιστορία των τόπων προορισμού. Ανάμεσα στους ταξιδιώτες υπάρχουν και φημισμένοι περιηγητές – πράκτορες των κρατών τους, που επιθυμούν να διευρύνουν την έκταση επιρροής τους, να επεκτείνουν το ζωτικό τους χώρο.

---

⁷ Καραγιάννης, Σ., Έξαρχος, Γ., (2006), Τουρισμός: τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική. Ηράκλειο: Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, σελ 41

⁸ <http://kdvm.gr/>

Κατά τον 19^ο αιώνα, διαμορφώνονται νέες συνθήκες και τεχνικές, που διευκολύνουν τις μετακινήσεις και τα ταξίδια ατόμων και ομάδων, ανθρώπων για αναψυχή, με οργανωμένα σχέδια ταξιδιών, και τα οποία λύνουν τα προβλήματα μετακίνησης – μεταφοράς, καταλύματος και διαμονής, εστίασης, διατροφής και πληροφόρησης και στα οποία συμμετέχουν ταξιδιώτες – επισκέπτες, προερχόμενοι από την κυρίαρχη αστική τάξη των αναπτυσσόμενων βιομηχανικά χωρών, αλλά και ταξιδιώτες – τυχοδιώκτες από τις ίδιες χώρες.

Στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, έχει κάνει την εμφάνιση στην Αγγλία ο Thomas Cook, ο άνθρωπος που θα διαμορφώσει τη νέα μορφή ταξιδιού, ανοίγοντας «Γραφείο Ταξιδιών», με σκοπό να καλύψει τη διογκούμενη αύξηση της ζήτησης για ταξίδια αναψυχής, από μέρους των μελών της – όλο και ανερχόμενης – αστικής τάξης. Η ιδέα του Cook βρίσκει μιμητές στο Βερολίνο, ενώ ο ίδιος προχωράει, στα 1873 και στα 1878, σε διοργάνωση του πρώτου «ομαδικού ταξιδιού» προς την Παλαιστίνη και στη διοργάνωση του γύρου του Κόσμου.

Στην αυγή του 20^{ου} αιώνα, την 1/1/1905, η ιδρυθείσα το 1847 εταιρεία Harag αναλαμβάνει το «Γραφείο Ταξιδιών» στο Stangen της Γερμανίας, που είχε συσταθεί στα 1863 κατά το πρότυπο του Cook. Στα 1906 η γερμανική «Εταιρεία Loyd» και η αγγλική εταιρεία «Cook και Υιός», ιδρύουν το πρώτο «Παγκόσμιο Ταξιδιωτικό Γραφείο «Η Ένωσης» στην πόλη του Βερολίνου. Στα 1911 το εν λόγω «Γραφείο» διοργανώνει το πρώτο ταξίδι στο βόρειο πόλο, και συνάμα τότε κάνουν την εμφάνισή τους και τα πρώτα ταξιδιωτικά γραφεία πώλησης εισιτηρίων, πάνω στα ατμόπλοια, τα οποία όντως εξυπηρετούν και αγοραστές εισιτηρίων σιδηροδρόμων προς λιμάνια και αντίστροφα, με τελικούς προορισμούς ορεινούς, παραθαλάσσιους και άλλους τόπους αναψυχής ή λουτροθεραπείας. Η ευρωπαϊκή αστική τάξη στο λυκαυγές του 20^{ου} αιώνα αρχίζει να ταξιδεύει, η αναψυχή έχει γίνει αναγκαιότητά της, ο τουρισμός γίνεται μια οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα.

1.1.3.2. Ιστορική ανάπτυξη τουριστικού φαινομένου στην Ελλάδα

Ο τουρισμός υπήρξε από την εποχή των αρχαίων Ελλήνων. Αρχικά ήταν προνόμιο των αριστοκρατικών τάξεων, αλλά έπαψε να είναι αποκλειστικό δικαίωμα τους όταν έκανε την εμφάνιση του ο μαζικός τουρισμός. Οι κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν σε αυτή τη μεταβολή είναι οι εξής⁹:

---

⁹Λογοθέτης Μ.,(1975) :Ο ελληνικός τουρισμός, Εκδόσεις Οικονομική Βιβλιοθήκη, σελ 40

- Η μείωση των ωρών εργασίας.
- Η παγκοσμιοποίηση, η οποία είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση των ταξιδιών που γίνονται για επιχειρηματικούς σκοπούς ανά τον κόσμο.
- Οι βελτιώσεις στα μέσα μεταφοράς.

Η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα από το 1950, όμως δεν είναι μια καινούργια χώρα για τον τουρισμό, γιατί εκτός από τον ήλιο και την θάλασσα προσφέρει τον πολιτισμό και την ιστορία της. Η Ρόδος και η Κέρκυρα εξοπλισμένες από την ιταλική κατοχή δέχτηκαν τα πρώτα ρεύματα και ακολούθησαν άλλες περιοχές της χώρας ιστορικού ενδιαφέροντος.

Προσφέρει επίσης πλούσιο παραλιακό τουρισμό και είναι σημαντικό το ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν ζώνες που δεν τις έχει αγγίξει ο τουρισμός της μάζας, όπως η Δυτική Πελοπόννησος η Νότια Κρήτη και τα νησιά κοντά στην Τουρκία. Από τα αρχαία χρόνια υπάρχει ο ομαδικός τουρισμός στην Ελλάδα με αφορμή τις γιορτές και τα προσκυνήματα. Οι πρώτες οργανωμένες εκδρομές αρχίζουν το 1900 όμως οι δύο πόλεμοι εμφάνισαν αυτές τις διοργανώσεις. Το 1950 η Ελλάδα τελειώς εξαντλημένη από τους πολέμους βρίσκεται χωρίς πρόγραμμα, η βιομηχανοποίηση απαιτεί χρόνο και έτσι ο τουρισμός δίνει γρήγορες λύσεις στο οικονομικό πρόβλημα της χώρας που διαθέτει τις κατάλληλες προϋποθέσεις όπως το καλό κλίμα, τις φυσικές καλλονές, την τέχνη και την ιστορία.

Από το 1950 με την βοήθεια του κράτους αρχίζει η τουριστική ανάπτυξη, κατασκευάζονται δρόμοι καλυτερεύουν οι επικοινωνίες και αρχίζουν οι δανειοδοτήσεις για την κατασκευή ξενοδοχείων, Bungalows, Motels, Camping's και ιδρύονται σχολές τουριστικών επαγγελματιών, διοργανώνονται κρουαζιέρες στα νησιά, φεστιβάλ και αρχίζει η παραγωγή έργων λαϊκής τέχνης. Από το 1953 αρχίζει μια συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα που σταθεροποιείται από το 1965 και μετά.

Το 1963 αναπτύσσεται και ο εσωτερικός τουρισμός που βοηθά την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο εξωτερικός τουρισμός εξαρτάται από την νοοτροπία και τις συνήθειες των τουριστών, αν κάθε περιοχή προσπαθεί να προσαρμοσθεί στην ζήτηση, για να προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες στους τουρίστες που δέχεται.

Η ανάπτυξη του παραλιακού τουρισμού παίρνει μεγάλες διαστάσεις και αρχίζει η χώρα να αξιοποιεί με κατάλληλες εγκαταστάσεις τις παραλίες της τις οποίες εκμεταλλεύεται. Η λειτουργία της τουριστικής βιομηχανίας βασίζεται σε δύο στοιχεία:

- Στις μεγάλες επιχειρήσεις και
- Στους Tour Operators.

Υπάρχουν τέσσερις (4) τύποι επιχειρήσεων:

- Οι πολυεθνικές
- Οι μεγάλες εθνικές τουριστικές επιχειρήσεις
- Οι μικρές επιχειρήσεις και
- Μικρές οικογενειακού επιπέδου επιχειρήσεις.

Ο τουρισμός αντιμετωπίζεται ως ένας βασικός και παραγωγικός τομέας της εθνικής οικονομίας. Εξάλλου το εισαγόμενο τουριστικό συνάλλαγμα μαζί με άλλους άδηλους πόρους (μεταναστευτικά – ναυτικά εμβάσματα) χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη του αυξανόμενου σταθερά συναλλαγματικού ελλείμματος κατά το διάστημα 1950-80.

1.1.4. Πολιτιστικός τουρισμός

Μολονότι δεν υπάρχει ένας γενικά αποδεκτός ορισμός για τον πολιτιστικό τουρισμό, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που δίνει η Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού (Canadian Tourism Commission, CTC)¹⁰. Σύμφωνα με αυτόν, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα είδος τουρισμού ως πολιτιστικό όταν η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό – περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.

Ο «πολιτιστικός τουρισμός»¹¹ αποτελεί ένα από τα πιο παλιά και πιο δημοφιλή είδη τουρισμού. Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ολιγομελείς ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση, την εμπειρία και την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή πνευματικό – θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε άγνωστα μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες. Τα πολιτιστικά αυτά ταξίδια, αν

---

¹⁰ Άρθρο από τον Τάσο Ανθουλιά στον ιστότοπο: <http://www.radioalfa.gr>

¹¹ Ιστότοπος: <http://repository.edulll.gr/>

και οργανωμένα από τους ίδιους, μπορούν να θεωρηθούν μια πρόιμη μορφή «πολιτιστικού τουρισμού» ο οποίος, σήμερα πλέον, έχει συγκροτηθεί σε δραστηριότητα με διαφορετικό χαρακτήρα και στόχο από τις υπόλοιπες μορφές τουρισμού.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πολιτιστικό τουρισμό έχουμε όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει την κουλτούρα μιας τοπικής κοινωνίας και τον πολιτισμό ενός λαού μέσα στον οποίο εγγράφεται και η έννοια της κουλτούρας. Λέγοντας κουλτούρα ενός τόπου εννοούμε τη συλλογική συνείδηση ενός λαού όπως εκφράζεται μέσα από τις καθημερινές κοινωνικές πρακτικές του, δηλαδή μέσα από τον τρόπο ζωής του. Τα ήθη, τα έθιμα, οι πίστεις και οι δοξασίες, οι πολιτιστικές και οι ηθικές αξίες, η γλώσσα, η λογοτεχνία, οι κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς, οι τέχνες και οι τεχνικές, η ενδυμασία, οι διατροφικές συνήθειες, ο λαϊκός πολιτισμός, καθώς και η θρησκευτικότητα είναι στοιχεία της κουλτούρας ενός λαού. Κάποιος λατινοαμερικάνος λαϊκός ποιητής ονόμασε την κουλτούρα «φλιτζάνι που από μέσα του ρουφάμε τη ζωή».

Έτσι μιλάμε για την ελληνική κουλτούρα προσδιορίζοντας έναν τρόπο ζωής που διαφέρει από τον τρόπο ζωής άλλων λαών όπως του γαλλικού ή του αμερικάνικου. Κάνουμε όμως επίσης λόγο για την κρητική κουλτούρα, την επτανησιακή, τη μανιάτικη, την κυκλαδική κ.λπ. Συνεπώς ένα λαός ή ένας πολιτισμός διακρίνεται από πολλές υποκουλτούρες που έχουν να κάνουν καταρχάς με το γλωσσικό ιδίωμα (την ντοπιολαλιά) και με τις κατά τόπο ιδιομορφίες όλων των ιδιαίτερων στοιχείων που προαναφέρθηκαν.

1.1.5. Τοπική ανάπτυξη

Ως τοπική ανάπτυξη μπορούμε να ορίσουμε την διαδικασία ταυτόχρονης ανάπτυξης και διαρθρωτικής αλλαγής, που επιδρά σε ένα χωρικά καθορισμένο & εντοπισμένο τόπο και αποβλέπει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του. Η τοπική ανάπτυξη μπορεί να υποκινηθεί είτε από το κράτος με κάποια συγκεκριμένη πολιτική, επιχειρώντας να επιφέρει μεταβολές διάρθρωσης και μεγέθυνση είτε από τους ίδιους τους κατοίκους της τοπικής κοινωνίας που αποφασίζουν σε κάποια χρονική στιγμή να αναλάβουν μόνοι τους, τη διαδικασία του μετασχηματισμού¹².

---

¹² Παπακωνσταντινίδης Λ., (2007), Διαπραγμάτευση & Τοπική Ανάπτυξη, Σπουδαστικές Σημειώσεις Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΑΤΕΙ Καλαμάτας, σελ 80

Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80, η Ελλάδα και οι χώρες του νότου πείθουν την τότε Ε.Ο.Κ, για ένα πρόσθετο κοινοτικό χρηματοδοτικό πόρο, ώστε να συμψηφιστεί η σχετικά ευνοϊκή μεταχείριση των λεγόμενων «βόρειων» προϊόντων έναντι των γεωργικών προϊόντων του νότου. Έτσι γεννήθηκαν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα» (Μ.Ο.Π) που ήταν «Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης» ευρύτερων γεωγραφικών ενοτήτων «εντός» των εθνικών ορίων, χρηματοδοτούμενων κατά 50% τουλάχιστον από Ε.Ο.Κ. Στη δεύτερη φάση της ανάλυσης της έννοιας του τοπικού σχεδίου ιστορικά ακολουθούμε την δεύτερη φάση της πρωτοβουλίας LEADER και συγκεκριμένα, την λογική του LEADER II με την πρωτοβουλία αυτή, εμφανίζονται οι Ομάδες Τοπικής Δράσης¹³ και οι τομείς LEADER κατά περίπτωση.

1.1.5.1. Ο τουρισμός ως μοχλός ανάπτυξης και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης

Ο τουρισμός αναδεικνύεται σε «ατμομηχανή»¹⁴ της οικονομίας, με ισχυρές διακλαδικές επιδράσεις και σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Στις προοπτικές της επόμενης δεκαετίας, ο τουρισμός εντάσσεται στους τομείς εκείνους οι οποίοι μπορούν να επιφέρουν την πολυπόθητη ανάταξη της ελληνικής οικονομίας, με συγκεκριμένες πολλαπλασιαστικές επιδόσεις σε περιφερειακή και τοπική κλίμακα.

Οι δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού σε τοπικό επίπεδο, επιτυγχάνονται με συνέργειες που μπορούν να υπάρξουν και με τις οποίες δύναται να προβληθούν οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτουν αυτές. Από την άλλη μεριά, σημαντικές είναι, η παροχή εξειδικευμένης γνώσης στον τουρισμό, αλλά και η συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για θέματα που αφορούν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, δίνοντας έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και στις δυνατότητες ανάπτυξης που υπάρχουν.

Το ζητούμενο είναι, πόσο έτοιμη είναι η τοπική αυτοδιοίκηση να αξιοποιήσει τον τουρισμό σε τοπικό επίπεδο και να τους ενεργοποιήσει προς αυτή την κατεύθυνση, τους δικαιούχους του κοινωνικού τουρισμού. Στο δήμο Αθηναίων υπάρχει ένα παράδειγμα καλής πρακτικής. Πρόκειται για την Εταιρεία Ανάπτυξης και

---

¹³ Ο.Τ.Δ: ένα σύνολο ανθρώπων από κάθε επίπεδο της διοικητικής και επιχειρησιακής διάρθρωσης, όπου ο καθένας αναλαμβάνει να παίξει συγκεκριμένο ρόλο για τον κοινό σκοπό

¹⁴ Άρθρο από την κοινωνία πολιτών «κοινωνικός τουρισμός και τοπική αυτοδιοίκηση», στον Ιστότοπο: <http://www.socialactivism.gr/>

Τουριστικής Προβολής Αθηνών (ΕΑΤΑ) του δήμου όπου σύμφωνα με το προφίλ της *«Η Αθήνα είναι ένα μητροπολιτικό κέντρο με μοναδικά αστικά και φυσικά χαρακτηριστικά και δημοφιλής τουριστικός προορισμός σε ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο».*

Αυτός ο προσανατολισμός βρίσκεται στο ίδιο μήκος κύματος και με το Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» σύμφωνα με τον οποίο προβλέπεται ένα νέο πλέγμα αρμοδιοτήτων των δήμων, στα πεδία της κοινωνικής προστασίας, της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προτείνεται η αξιοποίηση, κατά προτεραιότητα, των δικαιούχων του κοινωνικού τουρισμού ως μίας ομάδας πολιτών οι οποίοι έχουν ανάγκη από νέες ή και επιπλέον ευκαιρίες απασχόλησης και ενεργητικής συμμετοχής στην τουριστική αξιοποίηση του δήμου τους. Η συμπληρωματικότητα του εισοδήματος εισάγει αυτομάτως την αναπτυξιακή και κοινωνική διάσταση στην έννοια «τουρισμός».

Σημασία έχει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην παροχή ευκαιριών απασχόλησης και στην επιχειρηματικότητα, που να ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες και να τονώνει την οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο. Στο επίπεδο αυτό, στον πυρήνα της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι διαδικασίες μπορούν να γίνουν πιο προσιτές σε όλους τους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό και να επιτευχθεί άμεση βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής της τοπικής κοινωνίας.

Τέλος, προτείνεται ο προωθούμενος διεθνώς «εναλλακτικός τουρισμός» ως το καταλληλότερο, ίσως, πλαίσιο για τη δημιουργία συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο και αξιοποίησης του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, διότι ως μορφή τουρισμού προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό και τους τοπικούς φορείς και αφορά αυτούς.

1.1.5.2. Πολιτισμός ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης

Στη δύσκολη οικονομική περίοδο¹⁵ που διανύει η χώρα μας, ο τοπικός πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα σε μια προσπάθεια ανάδειξης και προβολής της με απώτερο στόχο την ευημερία των ίδιων των κατοίκων. Παράλληλα, ο στοχευόμενος σχεδιασμός και προγραμματισμός ενός τόπου μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική αναβάθμιση του, μέσω της κατάλληλης αξιοποίησης των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών του και τη διαμόρφωση μιας πολιτιστικής ταυτότητας. Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλει η ανάδειξη του πολιτιστικού σχεδιασμού και η υιοθέτηση των αρχών που τον διέπουν.

Η προώθηση της σημαντικής βιομηχανίας τουρισμού και η παράλληλη οργάνωση πολιτιστικών δράσεων γίνεται κατανοητό ότι διαθέτουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης όχι μόνο των αστικών κέντρων αλλά των μικρών χωριών και της τοπικής παράδοσης μιας περιφέρειας. Οι συμμετοχικές διαδικασίες μέσω της συντονισμένης δράσης των κατοίκων, των τοπικών και εθνικών αρχών αλλά και οι συνεργασίες με διεθνή δίκτυα μπορούν να προβάλλουν δραστηριότητες ξεχασμένες και ίσως άγνωστες στο κοινό, να δώσουν ιδέες και κίνητρα για νέους θεσμούς και προσπάθειες, ενώ τα οφέλη θα είναι εμφανή όχι μόνο στους επισκέπτες αλλά και στους κατοίκους, οι οποίοι αποτελούν την κύρια ομάδα πληθυσμού στην οποία απευθύνονται οι εξεταζόμενοι στόχοι ανάπτυξης.

Ένα λιγότερο ανεπτυγμένο φυσικό περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει θέλγητρο για πολλούς κατοίκους των σύγχρονων αστικών κέντρων καθώς ο περιηγητικός και ο εναλλακτικός τουρισμός κατέχουν υψηλή θέση στις προτιμήσεις των ευρωπαίων - και όχι μόνο - επισκεπτών.

Παράλληλα, οι προσπάθειες αυτές μπορούν να λειτουργήσουν ως οικονομικός μοχλός ανάπτυξης καθώς προσφέρονται νέες εργασιακές δυνατότητες για τους κατοίκους, συμβάλλουν στην προώθηση τοπικών προϊόντων, δημιουργούνται υπηρεσίες για τους τουρίστες, ενώ αυξάνονται οι επενδυτικές δραστηριότητες και επιχειρηματική καινοτομία των κατοίκων, όπως επιτυχημένα καλές πρακτικές άλλων περιοχών έχουν δείξει.

---

¹⁵ Πόλεις και πολιτικές για την ανταγωνιστική ταυτότητα των πόλεων, στον ιστότοπο: <http://www.citybranding.gr/>

Το πλήθος των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων μιας περιοχής αποτελούν τους βασικούς παράγοντες για την ανάπτυξη της, κοινωνική και οικονομική. Η διαμόρφωση όμως μιας αποκλειστικής ταυτότητας του τόπου είναι δυνατόν να ενισχύσει σημαντικά τις δυνάμεις της ανάπτυξης και να καταστήσει μια περιοχή ανταγωνιστική. Δηλαδή μια περιοχή πρέπει να επιτύχει αναπτυξιακές συνθήκες μέσω της προβολής του τοπικού πολιτισμού της, στις οποίες μπορεί να στηριχτούν η πολιτιστική ταυτότητα και ανάπτυξη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

1.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ

1.2.1. Εισαγωγή

Σε αυτή την ενότητα προσδιορίζεται η δυναμική της τοπικής ανάπτυξης μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) γίνεται αναφορά και ανάλυση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και καταγράφονται οι δομές και οι πολιτικές των φορέων στην Ελλάδα για τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη.

Οι συνθήκες που διαμορφώνονται σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο καλούν την τοπική κοινωνία να ανταποκριθεί σε προκλήσεις, να επιλύσει κρίσιμα προβλήματα και να αξιοποιήσει ευκαιρίες. Ο αναβαθμισμένος ρόλος που καλείται να διαδραματίσει ο κάθε «τόπος», απαιτεί συστηματική δράση και εφικτούς στόχους που να αξιοποιούν τις ενδογενείς δυνάμεις και να εξασφαλίζουν τη συναίνεση φορέων και πολιτών.

1.2.2. Η δυναμική της τοπικής ανάπτυξης μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁶ δεν διαθέτει μακρά ιστορία. Τα πρώτα μέσα άσκησης της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης εμφανίστηκαν με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (European Regional Development Fund) το 1975 η δε πολιτική της Ένωσης μορφοποιήθηκε μετά από μακρές συζητήσεις και διέφερε σημαντικά από τις αρχικές πρωτοβουλίες. Η περιφερειακή πολιτική της Ένωσης αναδιαμορφώθηκε τρεις φορές, το 1979 το 1984 και το 1988.

Τα μέτρα περιφερειακής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση ασκούνται από τα παρακάτω κυρίως όργανα:

- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Μια ομάδα άλλων κοινοτικών μέσων και ταμείων, τα οποία λειτουργούν με περιφερειακό προσανατολισμό και περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κ.α.
- Μια ευρεία σειρά πρωτοβουλιών που λειτουργούν επικουρικά με την μεταφορά πόρων προς τις μειονεκτικές περιφέρειες και έχουν στόχο να βελτιώσουν τον

---

¹⁶ Αθανασόπουλος Γ. Κ. (2004), Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική αυτοδιοίκηση: Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία. Η Επιτροπή των Περιφερειών. Τόμος Α', Ζ' Έκδοση, Αθήνα

συντονισμό της περιφερειακής πολιτικής στα πλαίσια της Ε.Ε.¹⁷

Το μοντέλο της τοπικής ανάπτυξης υιοθετήθηκε σε ευρεία κλίμακα σε όλες τις χώρες της νότιας Ευρώπης. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι οι γεωγραφικές και αναπτυξιακές ιδιομορφίες των περιφερειών της νότιας Ευρώπης εμπόδισαν την επιτυχημένη εφαρμογή αναπτυξιακών πολιτικών, οι οποίες έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία στις χώρες της βόρειας Ευρώπης και η τοπική ανάπτυξη θεωρήθηκε ως η εναλλακτική λύση για την επίλυση των σοβαρών προβλημάτων καθυστέρησης και υπανάπτυξης, που αντιμετώπιζαν οι περισσότερες περιφέρειες σε όλα τα κράτη μέλη της νότιας Ευρώπης.

Από την πλευρά της η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε δράσεις για την υποστήριξη της τοπικής ανάπτυξης από τις αρχές της δεκαετίας του '80, χωρίς να είναι δυνατός ο καθορισμός μιας κοινής προσέγγισης λόγω ιδιαιτεροτήτων των τοπικών δομών. Η ευρωπαϊκή δράση για την τοπική ανάπτυξη εκφράζεται κυρίως, με την οργάνωση μηχανισμών υποστήριξης προς τα τοπικά δίκτυα επιχειρήσεων, τη διάχυση σύγχρονης τεχνολογίας, τη προστασία και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος.

1.2.3. Ευρωπαϊκά προγράμματα

Ένα βασικό εργαλείο που έχουν στην διάθεση τους οι Ο.Τ.Α. προς την κατεύθυνση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης είναι και η κατάρτιση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, που περιλαμβάνουν τους άξονες πολιτικής του κάθε σύγχρονου δήμου.

1.2.3.1. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Από τη δεκαετία του 1980¹⁸ η προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και συγκεκριμένα του αγροτουρισμού περισσότερο, εντάχθηκαν στη στρατηγική της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ) με στόχο τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών στην ύπαιθρο και τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού. Η ΕΚ έκρινε απαραίτητη τη στήριξη της αειφόρου αγροτικής ανάπτυξης και γι' αυτό το λόγο θέσπισε χρηματοδοτικά προγράμματα τα οποία προώθησαν, μέσω, τις αγροτουριστικές δραστηριότητες. Τέτοιου είδους προγράμματα είναι ο Κανονισμός 1257/99, τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και η Κοινοτική πρωτοβουλία

---

¹⁷ Παπαδασκαλόπουλος Δ. Αθανάσιος (1995), Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα σελ 33

¹⁸ www.hellaskps.gr

LEADER (I, II και Plus) και τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του αγροτικού Χώρου (Ο.Π.Α.Α.Χ.).

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) είναι σκέλη των τεσσάρων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ): Α' ΚΠΣ: 1988 – 1994, Β' ΚΠΣ: 1994 – 2000, Γ' ΚΠΣ: 2000 – 2006 και ΕΣΠΑ (2007 – 2013). Τα ΠΕΠ είναι πολυτομεακές διαρθρωτικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην περιφέρεια.

Καταρτίζονται από κάθε περιφέρεια στο πλαίσιο ενός στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης και περιλαμβάνουν άξονες, δράσεις και μέτρα. Ο αγροτουρισμός αποτελεί έναν από τους άξονες των ΠΕΠ. Δικαιούχοι των Προγραμμάτων αυτών είναι τοπικοί και συλλογικοί φορείς καθώς και φυσικά πρόσωπα.

1.2.3.2. Κοινοτική Πρωτοβουλία “LEADER”

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER¹⁹ παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1991, με σκοπό τη δοκιμή μιας νέας προσέγγισης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Κοινότητας. Η στήριξη στο πλαίσιο του άξονα LEADER παρέχει τη δυνατότητα να συνδυαστούν και οι τρεις στόχοι – ανταγωνιστικότητα, περιβάλλον και ποιότητα ζωής/διαφοροποίηση – στο πλαίσιο μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής που θα στηρίζεται στις τοπικές ανάγκες και πλεονεκτήματα. Η LEADER I αποτέλεσε την αρχή μιας νέας προσέγγισης στην πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, η οποία στηριζόταν στην ολοκληρωμένη και συμμετοχική προσέγγιση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η καινοτομία σε σχέση με τις επικρατούσες πολιτικές, συνίσταται στο ότι λαμβανόταν υπόψη η διαφοροποίηση των αναγκών σε τοπικό επίπεδο.

Η πρωτοβουλία LEADER ενθαρρύνει τις αγροτικές περιοχές να διερευνήσουν νέους τρόπους ώστε να καταστούν ή να παραμείνουν ανταγωνιστικές, να επωφεληθούν επανειλημμένα από τα πλεονεκτήματά τους και να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που ίσως αντιμετωπίζουν, όπως η γήρανση του πληθυσμού, το χαμηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών ή η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης. Με τον τρόπο αυτό η πρωτοβουλία LEADER συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, τόσο των γεωργικών οικογενειών όσο και του ευρύτερου αγροτικού πληθυσμού.

---

¹⁹http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_el.pdf

Χρησιμοποιεί την ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αγροτικών προβλημάτων. Αναγνωρίζει παραδείγματος χάρι ότι η ανταγωνιστικότητα της παραγωγής τροφίμων, το ελκυστικό περιβάλλον και η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τον τοπικό πληθυσμό αποτελούν αμοιβαία υποστηρικτικές πτυχές της αγροτικής ζωής, οι οποίες απαιτούν ειδικές δεξιότητες, κατάλληλες τεχνολογίες και υπηρεσίες που πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μία συνεκτική δέσμη και με μέτρα πολιτικής προσαρμοζόμενα κατά περίπτωση.

Η δημιουργία μιας τοπικής σύμπραξης, γνωστής ως «Ομάδας Τοπικής Δράσης». Η Ο.Τ.Δ. αποτελεί ένα πρωτότυπο και σημαντικό χαρακτηριστικό της προσέγγισης LEADER. Έχει ως καθήκον τον προσδιορισμό και την υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, λαμβάνοντας αποφάσεις σχετικά με την κατανομή των χρηματοδοτικών της πόρων και τη διαχείρισή τους. Οι Ο.Τ.Δ. αναμένεται να είναι αποτελεσματικές στην τόνωση της αειφόρου ανάπτυξης για τους εξής λόγους:

- Ομαδοποιούν και συνδυάζουν τους διαθέσιμους ανθρώπινους και χρηματοδοτικούς πόρους του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών και των εθελοντικών φορέων.
- Συγκεντρώνουν τους τοπικούς φορείς γύρω από συλλογικά έργα και πολυτομεακές δράσεις, προκειμένου να επιτύχουν συνέργεια, κοινό ιδιοκτησιακό καθεστώς, καθώς και την κρίσιμη μάζα που απαιτείται για τη βελτίωση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της περιοχής.
- Ενισχύουν το διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών αγροτικών φορέων, οι οποίοι συχνά έχουν ελάχιστη πείρα στη μεταξύ τους συνεργασία, μειώνοντας ενδεχόμενες διενέξεις και διευκολύνοντας την εξεύρεση λύσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης, μέσω διαβούλευσης και συζητήσεων.
- Διευκολύνουν, μέσω της αλληλεπίδρασης των διαφορετικών εταίρων, τις διαδικασίες προσαρμογής και αλλαγών στον τομέα της γεωργίας (π.χ. προϊόντα ποιότητας, τροφικές αλυσίδες), το συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών προβληματισμών, τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και την ποιότητα ζωής.

Μια ομάδα τοπικής δράσης αναμένεται να:

- Συνενώσει τις σχετικές ομάδες συμφερόντων μιας περιοχής γύρω από ένα κοινό έργο.

- Να έχει αυτονομία ως προς τη λήψη αποφάσεων και ικανότητα να βλέπει με νέο μάτι τους τοπικούς πόρους.
- Να συσχετίζει τα διαφορετικά μέτρα.
- Να είναι ικανή να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προσφέρονται από το σύνολο των πόρων σε τοπικό επίπεδο.
- Να είναι ανοικτή σε καινοτόμες ιδέες.
- Να είναι ικανή να συσχετίσει και να ενσωματώνει διαφορετικές τομεακές προσεγγίσεις.

❖ Ολοκληρωμένες και πολυτομεακές δράσεις

Η πρωτοβουλία LEADER δεν είναι ένα πρόγραμμα τομεακής ανάπτυξης. Η στρατηγική τοπικής ανάπτυξης πρέπει να έχει μια πολυτομεακή λογική, ενσωματώνοντας διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας. Οι δράσεις και τα έργα που περιλαμβάνονται στις τοπικές στρατηγικές πρέπει να συνδέονται και να συντονίζονται ως ένα συνεκτικό όλο. Η ενσωμάτωση μπορεί να αφορά τις δράσεις που πραγματοποιούνται σε έναν μόνο τομέα, τις δράσεις ολόκληρου του προγράμματος, τις ειδικές ομάδες δράσεων ή κατά κύριο λόγο τις συσχετίσεις μεταξύ των διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών φορέων και τομέων που συμμετέχουν.

Συγκεκριμένα, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013 όσον αφορά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, προχωρά στην πλήρη αξιοποίηση και επιτάχυνση όλων των προγραμμάτων του τουριστικού τομέα που εντάσσονται σε αυτό, καθώς και την ολοκλήρωση τριών νομοσχεδίων. Σε επίπεδο νομοθετικής παραγωγής τα τρία νομοσχέδια που ολοκληρώνονται στο αμέσως επόμενο διάστημα αφορούν τον ιαματικό, τον καταδυτικό, το συνεδριακό τουρισμό, τον τουρισμό υπαίθρου και τον αγροτουρισμό, ενώ περιλαμβάνουν και μια σειρά μέτρων για τη στήριξη του θαλάσσιου τουρισμού.

Η αξία της πρωτοβουλίας LEADER καταδεικνύεται από τα πολλά αξιόλογα έργα που έλαβαν ενίσχυση κατά τα τελευταία έτη και έχουν πραγματική επίπτωση στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων που ζουν στις αγροτικές περιοχές.

Όπως:

- Της βελτίωσης των εσωτερικών λειτουργιών σε δήμους και χωριά
- Της ανάπτυξης τουριστικών και άλλων υπηρεσιών

- Της προώθησης, εμπορίας και ανάπτυξης νέων ή υφιστάμενων τοπικών προϊόντων
- Της ενίσχυσης νέων μικροεπιχειρήσεων
- Της αξιοποίησης της γειννίασης, καθώς και της ανάπτυξης περαιτέρω διεθνών σχέσεων
- Της οργάνωσης δομών στο πλαίσιο των οποίων οι κάτοικοι της υπαίθρου και οι αστοί μπορούν να συναντώνται.

1.2.1. Φορείς στην Ελλάδα που ασχολούνται με τον τουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές του²⁰

Η Αγροτουριστική Α.Ε. ιδρύθηκε το 2001 ως Ανώνυμη Εταιρία (ΑΕ) δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να συμβάλει ενεργά στη διαμόρφωση μιας εναλλακτικής πρότασης στην προϊούσα κρίση του μαζικού τουρισμού, με την καθιέρωση ενός νέου, σύγχρονου τουριστικού προϊόντος.

Πλειοψηφικός μέτοχος είναι η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), η οποία εποπτεύεται από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης. Η Ελλάδα, μια χώρα με εξαιρετικά πολύμορφο φυσικό περιβάλλον και με μακρά αγροτική παράδοση, παρουσιάζει τεράστια πλεονεκτήματα όσον αφορά την αγροτουριστική αξιοποίηση. Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί αρκετές προσπάθειες προς την κατεύθυνση της αγροτουριστικής ανάπτυξης, οι απόπειρες αυτές υπήρξαν μεμονωμένες, ελάχιστα προβεβλημένες και δεν συνέβαλαν στη δημιουργία ενός εθνικού αγροτουριστικού προϊόντος.

Γενικός στόχος της εταιρείας είναι να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτήσεις για ολοκληρωμένη πολιτική ανάπτυξης και διαχείρισης του πλαισίου ανάπτυξης και προώθησης του αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Να αποτελέσει, δηλαδή, το μοχλό ανάδειξης και ανάπτυξης της «άλλης Ελλάδας», δημιουργώντας ένα εθνικό πλαίσιο αναφοράς σε θέματα αγροτουρισμού.

Οι επιμέρους σκοποί της εταιρείας είναι:

- Να προσφέρει περισσότερη γνώση γύρω από την δυναμική του αγροτουρισμού και να ελκύσει δυνητικούς επενδυτές να στραφούν σε αυτό τον τομέα,

---

²⁰<http://archive.in.gr/>

καθοδηγώντας υπεύθυνα και αποτελεσματικά τα βήματα τους με την παροχή πληροφοριών και πρακτικών συμβουλών.

- Να αναβαθμίσει τις έννοιες «αγροτουρισμός» και «εναλλακτικές μορφές τουρισμού», που παρά την ευρεία χρήση τους, καταλήγουν συχνά σε άστοχες εφαρμογές.
- Να καθιερώσει τον αγροτουρισμό ως ένα αναγνωρίσιμο ποιοτικό τουριστικό προϊόν ήπιας ανάπτυξης, με υψηλές προδιαγραφές στην παροχή υπηρεσιών.
- Να ενισχύσει τη δυναμική της ελληνικής υπαίθρου μέσα από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και τη συμβολή του στην διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της παράδοσης, με τελικό στόχο την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών.
- Να εξασφαλίσει τις κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία υγιών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- Να παρέχει πληροφορίες και πρακτικές συμβουλές στους δυνητικούς επισκέπτες για την επιλογή του ταξιδιωτικού προορισμού τους.

Για την επίτευξη των στόχων της, η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ έχει σχεδιάσει και υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης, το οποίο συνεχώς εμπλουτίζει και επικαιροποιεί. Στο πλαίσιο αυτό, η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ, ως δυναμικός και ευέλικτος βραχίονας του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, είναι σε θέση να παίζει ρόλο – κλειδί στην όλη προσπάθεια για μια βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη, στην οποία η σημερινή κυβέρνηση αποδίδει πρωτεύουσα σημασία.

❖ Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού

Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού (ΕΛΛ.Κ.Α.) είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2003 και απαρτίζεται από επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες, άτομα που ο καθένας στον τομέα του έχει να επιδείξει ένα σημαντικό έργο. Δημιουργήθηκε με σκοπό τη στήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της ιδέας του αγροτουρισμού στην Ελλάδα καθώς και τον πολιτικών για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με κατεύθυνση την βιώσιμη τοπική και περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη. Στα πλαίσια των σκοπών του, επιδιώκει τη συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και με διεθνείς και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις.

Ο σκοπός του ΕΛΛ.Κ.Α είναι να δημιουργηθούν δίκτυα συνεργασίας για την ανάδειξη των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Μία από τις πρόσφατες δραστηριότητες του ΕΛΛ.Κ.Α είναι η διοργάνωση της γιορτής αγροτουρισμού της Επιδαύρου, μία γιορτή που όπως δείχνει το ενδιαφέρον πληθώρας δήμων από όλη τη χώρα, πρόκειται να καθιερωθεί με τοπικό χαρακτήρα σε πολλές περιοχές.

1.2.2. Πηγές Χρηματοδότησης Επενδύσεων Τουρισμού

Όπως για κάθε επένδυση, υπάρχουν διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους επιχειρηματίες που θέλουν να κάνουν νέες επενδύσεις ή για να εκσυγχρονίσουν την υφιστάμενη επιχείρησή τους.

Τα προγράμματα που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα για την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού ξεκίνησαν από τη δεκαετία του '80 και είχαν ως στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων της αγροτικής εκμετάλλευσης και τη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Από αυτά εκείνα που αφορούν στην ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού είναι ο κανονισμός 1257/99 (πρώην 950/97), η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER, (LEADER I, II), τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου (Ο.Π.Α.Α.Χ.). Απαραίτητη προϋπόθεση για να ζητήσει όμως κάποιος τη βοήθεια αυτών των χρηματοδοτικών εργαλείων είναι να έχει προβληματιστεί σχετικά με το πραγματικό αντικείμενο της επένδυσής του.

➤ *Ισχύει και σήμερα ο επενδυτικός νόμος 3299/04*

Ο επενδυτικός νόμος χορηγεί ελκυστικά κίνητρα για επενδύσεις άνω των 100.000€, σε όλους τους τομείς της οικονομίας, που υλοποιούνται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας από επιχειρήσεις ανεξάρτητα μεγέθους, δίνοντας έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στους ανερχόμενους κλάδους της οικονομίας. Όσον αφορά στον τουρισμό υπαίθρου και τον αγροτουρισμό, σύμφωνα με τον επενδυτικό νόμο 3299/04 και μετά τις πρόσφατες τροπολογίες, ενισχύονται επενδυτικά σχέδια στον τομέα του τουρισμού, (ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχείων, εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, μετατροπή παραδοσιακών κτιρίων σε κατάλυμα κλπ) αλλά και στον τομέα της μεταποίησης και τυποποίησης γεωργικών προϊόντων (οινοποιεία, τυροκομεία, τυποποίηση βιολογικού ελαιολάδου, κ.λ.π.). Τα είδη ενισχύσεων που παρέχονται στα

επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις διατάξεις του επενδυτικού νόμου είναι τα παρακάτω:

(α) Επιχορήγηση που συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος της ενισχυόμενης δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου.

(β) Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνίσταται στην κάλυψη από το δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

(γ) Φορολογική απαλλαγή ύψους μέχρι ενός ποσοστού ή του συνόλου της αξίας της ενισχυόμενης δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση. Η ενίσχυση αυτή συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος μη διανεμόμενων κερδών από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης της πρώτης δεκαετίας από την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, με το σχηματισμό ισόποσου αφορολόγητου αποθεματικού.

(δ) Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης από το επενδυτικό σχέδιο απασχόλησης που συνίσταται στην κάλυψη από το δημόσιο, για μια διετία, τμήματος του μισθολογικού κόστους των δημιουργούμενων, εντός της πρώτης τριετίας από την ολοκλήρωσή του επενδυτικού σχεδίου, θέσεων απασχόλησης.

1.2.2.1. Πράσινος Τουρισμός²¹

Η πράξη «Πράσινος Τουρισμός» αφορά στην υλοποίηση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ως ξενοδοχειακά ή λοιπά τουριστικά καταλύματα και λειτουργούν εντός της ελληνικής επικράτειας ενώ δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του κανονισμού (ΕΚ) 1998/20061. Η συγκεκριμένη πράξη αποσκοπεί:

- Στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των εμπλεκόμενων στην τουριστική διαδικασία και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των τουριστικών επιχειρήσεων.

---

²¹<http://www.efepae.gr/>

- Στην αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών των τουριστικών μονάδων, τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων.

- Στη δημιουργία υποδομών και σχεδίων δράσεων που πληρούν τα κριτήρια οικολογικής πιστοποίησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, οι τουριστικές μονάδες που θα ενισχυθούν μέσω της πράξης «Πράσινος Τουρισμός» καλούνται να βελτιώσουν τις λειτουργικές τους υποδομές και τις επιχειρησιακές τους διαδικασίες με οικολογικό προσανατολισμό αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα τοπικά, γεωγραφικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά τους.

Η βελτίωση του περιβάλλοντος και η μείωση του κόστους λειτουργίας από την υιοθέτηση οικολογικών προτύπων αποτελούν σημαντικό κίνητρο για την υιοθέτηση ενός συστήματος οικολογικής λειτουργίας και πιστοποίησης. Η σαφώς διαφαινόμενη τάση των τελευταίων ετών σύμφωνα με την οποία οι τουρίστες αλλά και πολλές τουριστικές επιχειρήσεις παγκοσμίως έχουν ευαισθητοποιηθεί σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και πιστοποίησης τουριστικών καταλυμάτων αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο για πράσινες επενδύσεις. Η αναγνώριση των τάσεων αυτών και η αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού των τουριστικών μονάδων με γνώμονα το σεβασμό του περιβάλλοντος και την αρχή της αειφορίας καθιστούν αναγκαία την υλοποίηση της πράξης «Πράσινος Τουρισμός».

1.2.2.2. Πρωτοβουλία: Γενική Γραμματεία Τουρισμού στο πλαίσιο του Ε.Π. ανταγωνιστικότητα & επιχειρηματικότητα 2007 – 2013²²

Σκοπός:

- Υλοποίηση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ή προτίθενται να δραστηριοποιηθούν στον τομέα του εναλλακτικού τουρισμού εντός ελληνικής επικράτειας.

- Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός του ελληνικού τουριστικού προϊόντος με την επιχειρηματική αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- Ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση φυσικού και πολιτισμικού αποθέματος άμβλυνση εποχικότητας τουριστικής ζήτησης

Ενίσχυση επιχειρηματικών προτάσεων:

---

²²<http://www.ggea.gr/>

- Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- Θάλασσα: καταδύσεις αναψυχής, θαλάσσιο σκι, θαλάσσιο αλεξίπτωτο κλπ.
- Λίμνες – ποτάμια: κανόε – καγιάκ, rafting, κλπ
- Ορεινές – ημιορεινές, πεδινές ή/και αστικές περιοχές: χιονοδρομικό σκι, ορειβασία, τουρισμός άγριας ζωής, ποδηλασία πόλης, κλπ.

- Πολιτιστικός τουρισμός
- Ταξίδια μελέτης ως εμπειρία μάθησης: περιηγητικά ταξίδια

Ταξίδια τέχνης ως ψυχαγωγική εμπειρία: παρακολούθηση καλλιτεχνικών παραστάσεων, κλπ.

Ταξίδια καλλιτεχνικής δημιουργίας: ζωγραφική, χορός, κλπ.

- Θαλάσσιος τουρισμός
- Τουρισμός υπαίθρου
- Γαστρονομικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας & ευεξίας

1.2.3. Προοπτική της τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα στο πλαίσιο των πρόσφατων θεσμικών ρυθμίσεων²³

Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση επηρεάζει ήδη αρνητικά την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών της χώρας. Οι πρόσφατες θεσμικές ρυθμίσεις για την οργάνωση του χώρου, ως μέσου αντιμετώπισης της κρίσης, ενδέχεται να προκαλέσουν τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις στον χώρο, ο οποίος αποτελεί μια από τις βασικές συνιστώσες για την ανάπτυξη του τουρισμού.

(α) Από τον χωροταξικό σχεδιασμό, όπως η επικαιροποίηση των περιφερειακών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης και του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τον τουρισμό,

(β) Από το σχέδιο νόμου για το νέο ρυθμιστικό σχέδιο Αθήνας/Αττικής 2011 – 2021

(γ) Από τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για τον τουρισμό, όπως νόμοι και σχέδια νόμου για τις νέες μορφές τουριστικών καταλυμάτων και δραστηριοτήτων τουρισμού.

---

²³<http://www.citybranding.gr/>

Τα κρίσιμα σημεία από την εξέταση των ανωτέρω ρυθμίσεων πιστεύεται ότι είναι δυνατόν να δώσουν, από άλλη οπτική γωνία, νέες κατευθύνσεις στην προοπτική τουριστικής ανάπτυξης της χώρας.

Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση επηρεάζει ήδη αρνητικά την τουριστική ανάπτυξη της χώρας. Η αδυναμία χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων της Ε.Ε. λόγω έλλειψης των πόρων κάλυψης της ίδιας συμμετοχής, δεν επιτρέπει την ενεργοποίηση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Το αρνητικό κλίμα και η έλλειψη δημοσιονομικής, θεσμικής και πολιτικής σταθερότητας που παρατείνεται δεν ευνοούν τις επενδυτικές δραστηριότητες και την ανάπτυξη. Η μεταστροφή της τουριστικής πολιτικής λόγω της κρίσης οδήγησε στις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προώθηση τουριστικών επενδύσεων. Το διακύβευμα της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής παραμένει.

Μια πολύ σημαντική προσπάθεια για την καταγραφή, μελέτη και διακρίβωση των δυνατοτήτων και προβλημάτων τουριστικής ανάπτυξης στις δέκα τρεις (13) περιφέρειες της χώρας έγινε από τον ΕΟΤ στο διάστημα 2001 – 2003. Οι μελέτες του ΕΟΤ, παρόλο που έγιναν παράλληλα με τα χωροταξικά πλαίσια περιφερειών του ΥΠΕΧΩΔΕ, δεν αποτέλεσαν εισροές γι' αυτά και δεν αξιοποιήθηκαν. Αντίστοιχα, και οι δύο ομάδες περιφερειακών μελετών (ΥΠΕΧΩΔΕ και ΕΟΤ) αγνοήθηκαν τόσο από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας κατά την χάραξη της περιφερειακής πολιτικής όσο και από τις ίδιες τις περιφέρειες. Η έλλειψη συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα είναι χαρακτηριστική και αδικαιολόγητη.

1.2.3.1. Κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα

Πρέπει αρχικά να επισημανθεί ότι όπως προκύπτει από τη διερεύνηση των επιπτώσεων τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα, η σύνδεσή τους μόνον με την ανάπτυξη του τουρισμού είναι δύσκολη καθώς συχνά η διερεύνηση αυτή γίνεται μετά την εδραίωση στο κοινωνικό πεδίο του τουρισμού²⁴.

Στον προβληματισμό αυτό όμως αντιπαρατίθενται ορισμένα δεδομένα τα οποία ισχύουν και για την Ελλάδα τα οποία αναφέρονται τόσο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

---

²⁴Πηγή: Τσάρτας, Π. (1989), Κοινωνικές και Οικονομικές επιπτώσεις της Τουριστικής Ανάπτυξης στο Νομό των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στα νησιά Ίος και Σέριφος, κατά την περίοδο 1950-1980, ΕΚΚΕ, Αθήνα

του τουρισμού όσο και των περιοχών που αυτός συνήθως αναπτύσσεται και εξηγούν την ένταση και έκταση των επιπτώσεων αυτών²⁵.

Η διερεύνηση των κοινωνικών αλλαγών που επιφέρει ο τουρισμός σε τοπικό επίπεδο σε πολύ διαφορετικές κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά περιοχές του κόσμου έχει αναδείξει την ολιστική δυναμική του ως φαινομένου το οποίο καταλήγει να επηρεάζει συνολικά την κοινωνική δομή των τουριστικών περιοχών²⁶.

Οι περισσότερες περιοχές στις οποίες αναπτύχθηκε ο τουρισμός ήταν αγροτικές, με παραδοσιακή κοινωνική δομή και η έντονα αστική διάσταση της λειτουργίας του τουρισμού και η ταχύτητα της ανάπτυξής του, ήταν φυσικό να επηρεάσουν συχνά με συγκρουσιακό τρόπο τον τρόπο ζωής και τις κοινωνικές πρακτικές οι οποίες ήταν συχνά ολέθριες επί πολλές δεκαετίες²⁷.

Η μαζική συχνά διάσταση της τουριστικής ανάπτυξης «απαιτεί» εκσυγχρονισμό και προσαρμογή της παραγωγικής και κοινωνικής δομής σε αστικού τύπου κοινωνικά πρότυπα με αντίστοιχες υποδομές, δραστηριότητες και παραγωγικές δομές.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι συχνά αναπόφευκτο να επέρχεται λόγω και του μαζικού οργανωμένου προτύπου της ανάπτυξης του τουρισμού, ένας βίαιος και συχνά επιφανειακός εκσυγχρονισμός της τοπικής κοινωνικής και πολιτισμικής δομής.

1.2.3.2. Προϋποθέσεις βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης²⁸

Η οικονομική ευμάρεια που διαθέτει ένα αυξανόμενο ποσοστό κατοίκων του πλανήτη μας, η ανάπτυξη των μέσων μαζικής μεταφοράς και των μέσων ενημέρωσης είναι μερικοί από τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην ανάδειξη του τουρισμού ως ενός από τους πιο ισχυρούς και ραγδαία αναπτυσσόμενους οικονομικούς τομείς της παγκόσμιας κοινωνίας του 21^{ου} αιώνα.

Η τουριστική βιομηχανία αντλεί την δύναμή της από εύθραυστες πηγές όπως το περιβάλλον, η ιστορία και ο πολιτισμός και συχνά χαρακτηρίζεται ως νόμισμα με δύο όψεις. Από τη μία, συνεισφέρει στην οικονομική άνθιση μιας περιοχής δημιουργώντας θέσεις εργασίας και εισροή συναλλάγματος ενώ από την άλλη, είναι παράγοντας

---

²⁵Πηγή: Τσάρτας Π. (1996). Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον Τουρισμό. Αθήνα: Εκδ. Εξάντας, σελ 46

²⁶Πηγή: Κομίλης Π. (1986). Χωρική Ανάλυση του Τουρισμού, Αθήνα: Εκδ. ΚΕΠΕ

²⁷Πηγή: Σταύρου, Σ. (1984), Η ανάπτυξη του Τουρισμού στην Ελλάδα την περίοδο 1969-80, ΕΟΤ, Αθήνα

²⁸Πηγή: www.oikologos.gr

περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιβαρύνσεων που συχνά εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της τοπικής κοινωνίας και του τοπικού τουρισμού. Παραδείγματα από την παγκόσμια πραγματικότητα δείχνουν ότι η άκρατη, η ασχεδιάστη ή η λανθασμένη ανάπτυξη του τουρισμού επιφέρει, βραχυπρόθεσμα, γρήγορα οικονομικά οφέλη καταλήγοντας ωστόσο, μακροπρόθεσμα, σε χαμηλής ποιότητας τουριστική δραστηριότητα.

Πολλοί τουριστικοί προορισμοί στην Ελλάδα και αλλού, έχουν ως στόχο τη συνεχή αύξηση του οικονομικού κέρδους που αποφέρει ο τουρισμός, έτσι συχνά προσανατολίζονται στην αναζήτηση ολοένα και μεγαλύτερου αριθμού τουριστών χρησιμοποιώντας ως μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης τον μαζικό τουρισμό. Όμως, η μεγάλη πληθυσμιακή συγκέντρωση σε περιοχές με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές και κοινωνικές δυνατότητες δημιουργεί διαταραχές στις συνήθειες της τοπικής κοινωνίας και δυσλειτουργίες όπως: συνωστισμό, μόλυνση του περιβάλλοντος, κατασπατάληση ή καταστροφή φυσικών και πολιτιστικών πηγών και ανταγωνισμό μεταξύ τοπικού πληθυσμού και τουριστικής βιομηχανίας για την χρησιμοποίηση αγαθών πρώτης ανάγκης (νερό, καύσιμα, κ.λ.π.), έργων υποδομής (δρόμοι, νοσοκομεία, κ.λ.π.), τόπων αναψυχής (μουσεία, πάρκα, παραλίες κ.λ.π.).

Αρκετοί διεθνείς οργανισμοί σχετικοί με τον τουρισμό, το περιβάλλον και τον πολιτισμό (Π.Ο.Τ, UNEP, UNESCO κ.λ.π.) προτείνουν ως διέξοδο από τα παραπάνω προβλήματα, κάθε είδους τουριστική δραστηριότητα να σχεδιάζεται, να διευθύνεται και να αναπτύσσεται ώστε:

- α) Να είναι περιβαλλοντικά ανεκτή σε βάθος χρόνου,
- β) Να αποφέρει βιώσιμα οικονομικά οφέλη στις περιοχές που αναπτύσσεται,
- γ) Να είναι ηθικά και κοινωνικά σύμφωνη με τις τοπικές κοινωνίες και
- δ) Να εξασφαλίζει την διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου για τις μελλοντικές γενιές.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή, λειτουργία και αποδοτικότητα των παραπάνω χαρακτηριστικών σύμφωνα με τον Π.Ο.Τ, την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους διεθνείς οργανισμούς, είναι:

- Η συνεργασία όσων εμπλέκονται στη τουριστική διαδικασία,
- Η τοπική συμμετοχή στο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης,

- Η εκπαίδευση των επαγγελματιών, των πολιτών και των τουριστών και
- Η υψηλή ποιότητα των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων.

Τι εξυπηρετεί όμως καθεμιά από τις παραπάνω προϋποθέσεις;

➤ **Συνεργασία:**

Είναι ουσιαστικό η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα να στηρίζεται στην καλή θέληση όλων των μερών για την επιτυχία ενός κοινού σκοπού (βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη) και όχι στην ικανοποίηση ιδιοτελών συμφερόντων. Σύμφωνα με την Hervé Barioulet (2001)²⁹ μερικά ζητήματα που πρέπει να βρίσκουν λύση με βάση την αρχή της συνεργασίας στις τουριστικές περιοχές είναι:

- Ο έλεγχος της κατανάλωσης του νερού και των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με σκοπό την μείωση της μη ορθολογικής χρήσης τους.
- Η μείωση των απορριμμάτων και η εξασφάλιση της ανακύκλωσής τους.
- Ο έλεγχος και η μείωση των προβλημάτων κυκλοφοριακής συμφόρησης και ρύπανσης ιδιαίτερα σε περιοχές φυσικού και πολιτιστικού κάλλους και η χρήση μέσων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον.
- Η οργάνωση και ο έλεγχος της πρόσβασης των τουριστών σε οικολογικά ευάλωτες περιοχές.
- Η συγχρηματοδότηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής προστασίας.
- Η χορήγηση κινήτρων και βοήθειας στις τουριστικές επιχειρήσεις ώστε, να υιοθετούν περιβαλλοντικές πολιτικές ανάπτυξης.

➤ **Τοπική συμμετοχή:**

Με την εξασφάλιση της τοπικής συμμετοχής στον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης επιτυγχάνεται:

- Ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας η οποία επιφέρει κέρδη κυρίως στην τοπική κοινωνία και όχι σε εξωτερικούς οικονομικούς παράγοντες, (π.χ. πολυεθνικές εταιρίες ξενοδοχείων, τουριστικών γραφείων κ.λ.π.),
- Καλύτερη αποδοχή του τουρισμού από τους κατοίκους της περιοχής,

---

²⁹Πηγή: Hervé Barioulet, and François Vellas, eds. *Tourisme , Éthique et Développement*. Paris: L'Harmattan, 2001, pp12

- Ενεργητική συμμετοχή των κατοίκων για την διατήρηση των τοπικών τουριστικών πηγών.

➤ **Εκπαίδευση:**

Ο εμπλουτισμός των επαγγελματικών εκπαιδευτικών ή επιμορφωτικών προγραμμάτων με θέματα που αφορούν τις έννοιες, τα κριτήρια, τα οφέλη, και τις πρακτικές του βιώσιμου τουρισμού βοηθά τους ανθρώπους που ασχολούνται με αυτόν να προβληματιστούν, να αναζητήσουν τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος και να κατανοήσουν σε βάθος τις διαφορετικές πρακτικές μεταξύ μαζικού τουρισμού και εναλλακτικών τουριστικών μοντέλων (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, ιστορικός τουρισμός, πολιτισμικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός κ.λ.π.).

Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα κοινωνικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης βιώσιμων κοινωνιών και κατ' επέκταση βιώσιμου τουρισμού. Τέλος, εκτός από τους εργαζόμενους στον τουρισμό και τους πολίτες των τουριστικών περιοχών είναι χρήσιμο να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται οι επισκέπτες τους.

Τέτοια ενημέρωση επιτυγχάνεται με την προμήθεια σχετικών πληροφοριών στους τόπους μόνιμης διαμονής των τουριστών, με συμφωνίες μεταξύ των τουριστικών προορισμών και των τουριστικών πρακτόρων, με φυλλάδια πληροφοριών σε περιοχές διακίνησης επιβατών (αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμοί λεωφορείων και τρένων) και σε τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κάμπινγκ, κ.λ.π.).

➤ **Ποιότητα:**

Η προσφορά ποιοτικού τουρισμού που εξασφαλίζει την προστασία των τουριστικών πηγών και ικανοποιεί τις επιθυμίες των επισκεπτών και των μόνιμων κατοίκων πρέπει να είναι κύριο μέλημα όλων των φορέων (δημόσιων και ιδιωτικών) που σχεδιάζουν και διευθύνουν την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής με στόχο την βιωσιμότητά της.

Η έννοια ποιοτικός τουρισμός δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την έννοια πολυτελής – ακριβός τουρισμός. Αναφέρεται στο είδος τουριστικής δραστηριότητας η οποία προστατεύει τις τουριστικές πηγές, προσελκύει τουρίστες που σέβονται την τοπική κοινωνία και το περιβάλλον της και προσφέρει τουριστικά αξιοθέατα, ανέσεις και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στην αξία των χρημάτων που δαπανώνται γι' αυτά.

Πέρα όμως από τις προϋποθέσεις που πρέπει να ακολουθήσει μια κοινωνία για την επιτυχή βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη δεν θα πρέπει να παραβλέπει ότι ανεξάρτητα από το είδος τουριστικού μοντέλου που θα υιοθετήσει η τουριστική διαδικασία είναι ασταθής και ευάλωτη ιδιαίτερα σε περιόδους φυσικών θεομηνιών, οικονομικής ύφεσης, και κοινωνικής ανασφάλειας. Γι' αυτό το λόγο περιοχές με τουριστικό ενδιαφέρον πρέπει να αντιμετωπίζουν με μεγάλο σκεπτικισμό την οικονομική υπέρ εξάρτησή τους από τις δραστηριότητες του τουρισμού. Η ισόρροπη ανάπτυξη των τουριστικών και των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων μιας κοινωνίας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, παραδοσιακές τέχνες, τοπικές βιοτεχνίες, προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών κ.λ.π.) είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που θεμελιώνουν την γενικότερη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη μακροχρόνια ευημερία μιας περιοχής.

Οι επιλογές προς τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτουν σύμπραξη και συμμετοχή ατόμων και ομάδων ανεξαρτήτως ρόλων (δημόσιο, ιδιώτες, πολίτες, επαγγελματίες, τουρίστες) και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και της σχετικής υποδομής. Τέλος η παιδεία/εκπαίδευση καλείται να σταθεί αρωγός όχι μόνον στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων αλλά και στην δημιουργία αξιών, συνειδήσεων και πρακτικών όλων των παραπάνω παραγόντων με στόχο την ομαλή αναπτυξιακή πορεία και βιωσιμότητα των τουριστικών περιοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Στο δεύτερο κεφάλαιο δίνεται η περιγραφή και η φυσιογνωμία της περιοχής καθώς παράγοντες της τουριστικής υποδομής και αναπτυξιακής ταυτότητας του Δήμου Αιγιαλείας (Αιγίου).

2.2 Συνοπτική περιγραφή του Δήμου Αιγιαλείας

ΕΙΚΟΝΑ 1 Χάρτης του Δήμου Αιγιαλείας
Πηγή: <http://www.aeghio.gr/>

Ο Δήμος Αιγιαλείας³⁰ είναι δήμος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αιγείρας, Ερινεού, Διακοπτού, Συμπολιτείας, Ακράτας και Αιγίου. Τα όριά του συμπίπτουν με την παλαιότερη Επαρχία Αιγιαλείας.

Η έκταση του δήμου είναι 729,42 τ.χλμ. και ο πληθυσμός 49.872 κάτοικοι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Ως έδρα έχει οριστεί το Αίγιο. Το Αίγιο είναι η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Αχαΐας, και

εκτείνεται σε μια περιοχή, όπου το βουνό και η θάλασσα βρίσκονται σε απόλυτη αρμονία. Η σημερινή Δημοτική Ενότητα Αιγίου καλύπτει συνολική έκταση

151.100 στρ. με συνολικό πληθυσμό (απογραφή 2011) 26.523 κατοίκους. Ειδικότερα, το 37,5% των εκμεταλλεύσεων του Δήμου βρίσκονται στη Δημοτική Ενότητα (ΔΕ) Αιγίου, η έκταση των οποίων ανέρχεται στα 44.841,4 στρ. ή 33,4% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης του Δήμου.

Η πόλη είναι κτισμένη αμφιθεατρικά,³¹ με θέα στον Κορινθιακό και απλώνεται σε τρία επίπεδα:

- (α) παραλιακή ζώνη (κάτω πόλη),
- (β) Γαλαξιδιώτικα ή περιοχή Αγ. Ανδρέα (μέση πόλη) και

---

³⁰ Πηγή: <http://www.aeghio.gr/>

³¹ Πηγή: <http://www.aeghio.gr/>

(γ) άνω πόλη όπου βρίσκεται και το ιστορικό κέντρο και ο "Συνοικισμός".

Η πόλη συνδέεται με οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο με την Πάτρα, και την Αθήνα, ενώ θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει κανείς την πόλη ως βάση για κοντινές εξορμήσεις στους Δελφούς, την Ολυμπία, τις Μυκήνες, το Ναύπλιο, τα Καλάβρυτα, κ.λπ., καθώς και για τα νησιά του Ιονίου. Η πόλη του Αιγίου είναι κτισμένη κύρια σε κροκαλοπαγή λόφο σε ύψος 60 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας, ΒΑ τού βουνού Χιονίστρα (κλάδου τού Παναχαϊκού), με ελαφρά αμφιθεατρική κλίση. Η γεωγραφική του θέση προσδιορίζεται ανάμεσα στους δύο ποταμούς Σελινούντα και Μεγαλίτη.

Ο πρώην Δήμος (1997-2010) και νυν Δημοτική Ενότητα (ΔΕ) Αιγίου (2011) περιλαμβάνει 14 Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες, οι οποίες αποτελούνται από 32 αυτοτελείς αναγνωρισμένους οικισμούς, ο πολυπληθέστερος εκ των οποίων είναι το οικιστικό συγκρότημα του Αιγίου, με 20.664 κατοίκους ή 77,9% του συνολικού πληθυσμού (26.523 κάτοικοι) της ΔΕ Αιγίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Οικιστική και πληθυσμιακή ταυτότητα δήμου Αιγιαλείας (Απογραφή 2011)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	2.626
Τοπική Κοινότητα Αιγείρας	1.462
Αιγείρα	1.462
Τοπική Κοινότητα Αιγών	338
Αιγαί	70
Αλμυρός	23
Λαμπινός	245
Τοπική Κοινότητα Αμπελοκήπων	289
Αμπελόκηποι	228
Παλιοκάτωνα,	28
Πιμπαϊίκα	33
Τοπική Κοινότητα Βελάς	23
Βελά	23
Τοπική Κοινότητα Εξοχής	34
Εξοχή	34

Τοπική Κοινότητα Μοναστηρίου	119
Μοναστήριον	119
Τοπική Κοινότητα Οάσεως	32
Όασις	32
Τοπική Κοινότητα Περιθωρίου	91
Περιθώριον	91
Τοπική Κοινότητα Σελιάνας	52
Σελιάνα	52
Τοπική Κοινότητα Σινεβρού	38
Σινεβρόν	38
Τοπική Κοινότητα Χρυσανθίου	148
Κασάνεβα	5
Χρυσάνθιον	143
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΟΥ	26.523
Δημοτική Κοινότητα Αιγίου	20.664
Άγιος Νικόλαος	23
Αίγιον	20.422
Σωτήρ	159
Φωνησκαριά	60
Τοπική Κοινότητα Βαλιμιτικών	575
Βαλιμίτικα	575
Τοπική Κοινότητα Δαφνών	307
Άγιος Ηλίας	0
Δάφναι	307
Τοπική Κοινότητα Διγελιωτικών	442
Διγελιώτικα	442
Τοπική Κοινότητα Κουλούρας	704

Κουλούρα	704
Τοπική Κοινότητα Κούμαρη	175
Κούμαρης	175
Τοπική Κοινότητα Κουνινάς	479
Αγία Άννα	17
Κουνινά	387
Μονή Πεπελενίτσης	1
Πελεκίστρα	11
Πετροβούνι	63
Τοπική Κοινότητα Μαυρικίου	403
Άγιος Ιωάννης	0
Άνω Μαυρίκιον	23
Κάτω Μαυρίκιον	380
Τοπική Κοινότητα Μελισσίων	343
Λάκκα	7
Μελίσσια	317
Μονή Παμμεγίστων Ταξιαρχών,	4
Πυργάκιον	15
Τοπική Κοινότητα Παρασκευής	251
Παρασκευή	251
Τοπική Κοινότητα Πτέρης	466
Άγιος Ανδρέας	69
Άγιος Παντελεήμων	4
Αχλαδέα	152
Κάτω Πτέρη	176
Μπουφούσκια	61
Πτέρη	4
Τοπική Κοινότητα Σελινούντος	449

Σελινούς	449
Τοπική Κοινότητα Τέμενης	1.214
Τέμενη	1.214
Τοπική Κοινότητα Χατζή	51
Χατζής	51
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	4.747
Τοπική Κοινότητα Αγίας Βαρβάρας	66
Αγία Βαρβάρα	44
Βουνάκιον	22
Τοπική Κοινότητα Ακράτας	1.429
Ακράτα	1.393
Παλαιοσταφίδα	2
Πύργος	11
Φούρνοι	23
Τοπική Κοινότητα Αμπέλου	213
Άμπελος	213
Τοπική Κοινότητα Βαλιμής	31
Βαλιμή	31
Τοπική Κοινότητα Βουτσίμου	51
Βούτσιμος	51
Τοπική Κοινότητα Ζαρούχλης	94
Ζαρούχλα	94
Τοπική Κοινότητα Καλαμιά	278
Καλαμιάς	214
Κάτω Ποταμιά	12
Ποταμίτικος Γιαλός	52
Τοπική Κοινότητα Κραθίου	615

Γκουμαίικα	133
Κράθιον	482
Τοπική Κοινότητα Μεσορρουγίου	62
Ανω Μεσορρούγι	12
Μεσορρούγιον	23
Σόλος	27
Τοπική Κοινότητα Παραλίας Πλατάνου	268
Παραλία Πλατάνου	268
Τοπική Κοινότητα Περιστεράς	86
Αγρίδιον	3
Περιστεέρα	76
Χαλκιάνικα	7
Τοπική Κοινότητα Πλατάνου	259
Ανω Ποταμιά	7
Κορινθιακό Μπαλκόνι	12
Πλάτανος	231
Τσιβλός	9
Τοπική Κοινότητα Ποροβίτσης	130
Παραλία Ποροβίτσης	122
Ποροβίτσα	8
Τοπική Κοινότητα Συλιβαινιώτικων	1.165
Συλιβαινιώτικα	1.165
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	6.429
Δημοτική Κοινότητα Διακοπτού	2.252
Διακοπτόν	2.183
Καλυβίτης	2
Κερνίτσα	13

Λόφος	54
Τοπική Κοινότητα Άνω Διακοπτού	317
Άνω Διακοπτόν	304
Πούντα	13
Τοπική Κοινότητα Ελαιώνος	712
Ελαιών	671
Μετόχιον	1
Τερψιθέα	40
Τοπική Κοινότητα Ελίκης	516
Ελίκη	510
Καλαντέρι	6
Τοπική Κοινότητα Ζαχλωριτικών	339
Ζαχλωρίτικα	339
Τοπική Κοινότητα Καθολικού	29
Καθολικόν	29
Τοπική Κοινότητα Κερυνείας	362
Κερύνεια	35
Νέα Κερύνεια	327
Τοπική Κοινότητα Μαμουσιάς	355
Δερβένιον	140
Μαμουσιά	214
Σταυριά	1
Τοπική Κοινότητα Νικολαιικών	438
Νικολαίικα	438
Τοπική Κοινότητα Ριζομύλου	366
Ριζόμυλος	366
Τοπική Κοινότητα Ροδιάς	429
Ροδιά	429

Τοπική Κοινότητα Τραπέζης	314
Παραλία Τραπέζης	40
Τράπεζα	274
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΙΝΕΟΥ	3.236
Τοπική Κοινότητα Αρραβωνίσης	189
Αρραβωνίσα	166
Συναριά	23
Τοπική Κοινότητα Δαμακινίου	76
Βουνόπυργος	0
Δαμακίνιον	76
Τοπική Κοινότητα Ζήριας	822
Ανω Ζήρια	3
Ζήρια	501
Κυανή Ακτή	33
Λαμπίριον	218
Ροδινή	1
Σαρκουνάς	66
Τοπική Κοινότητα Καμάρων	1.323
Καμάραι	1.218
Μπούκα	69
Πεύκα	36
Τοπική Κοινότητα Νέου Ερινεού	407
Νέος Ερινεός	407
Τοπική Κοινότητα Σαλμενίκου	419
Ανω Σαλμενίκον	12
Βοτένη	13
Κάτω Σαλμενίκον	225

Μονή Αγίας Ελεούσης	11
Νέο Σαλμενίκον	158
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ	6.311
Δημοτική Κοινότητα Ροδοδάφνης	2.564
Ροδοδάφνη	2.564
Τοπική Κοινότητα Αγίου Κωνσταντίνου	399
Άγιος Κωνσταντίνος	399
Τοπική Κοινότητα Άλσους	123
Άλσος	123
Τοπική Κοινότητα Βερίνου	201
Βερίνον	178
Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου	23
Τοπική Κοινότητα Γκραίκα	73
Γκραίκας	73
Τοπική Κοινότητα Γρηγόρη	111
Γρηγόρης	97
Επταπίττα	14
Τοπική Κοινότητα Δημητροπούλου	187
Δημητρόπουλον	187
Τοπική Κοινότητα Δουκαναϊκών	53
Άνω Δουκαναϊκά	22
Δουκαναϊκά	31
Τοπική Κοινότητα Κρήνης Αιγιαλείας	297
Κρήνη	293
Μικρόνι	4
Τοπική Κοινότητα Λάκκας	147
Λάκκα	147

Τοπική Κοινότητα Λόγγου	659
Λόγγος	659
Τοπική Κοινότητα Μάγειρα	55
Μάγειρας	55
Τοπική Κοινότητα Μυρόβρυσης	211
Μυρόβρυση	211
Τοπική Κοινότητα Νεραντζιών	232
Νεραντζιάι	232
Τοπική Κοινότητα Σελιανιτικών	902
Σελιανίτικα	902
Τοπική Κοινότητα Τούμπας	97
Μερτίδιον	21
Τούμπα	76

Πηγή: <http://www.aigialeia.gov.gr/>

2.2.1 Ιστορική τοποθέτηση της έδρας του Δήμου Αιγιαλείας

Το Αίγιο³² (αρχαίο Αίγιον, λατινικά: "Aegium", στο Μεσαίωνα: "Βοστίτσα", "Vostizza") είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Αχαΐας. Είναι έδρα του Δήμου Αιγιαλείας ενώ παλαιότερα ήταν έδρα του Δήμου Αιγίου. Λόγω της θέσης του είναι γνωστό ως το μπαλκόνι του Κορινθιακού.

Η ονομασία, κατά τον Στράβωνα, προήλθε από την ιερή αίγα, που έθρεψε τον Δία στη βρεφική του ηλικία, που φυλαγόταν για να προστατευθεί από την παιδοφάγο μανία του πατέρα του Κρόνου. Μια άλλη άποψη είναι πως παράγεται από το ομηρικό ρήμα αΐσσω, που σημαίνει κινούμαι ορμητικά, επειδή η πόλη βρίσκεται δίπλα σε ορμητικά κινούμενη θάλασσα ή γιατί το έδαφός της είναι σεισμοπαθές.

Σύμφωνα με τον Γεώργιο Μιστριώτη, το Αίγιο που παράγεται από το αΐσσω, σημαίνει «πόλις των κυμάτων», λόγω του Κορινθιακού κόλπου που βρέχει με ορμή τα ακρογιάλια του: Κυρίως σημαίνει πόλιν κυμάτων, ως όντως είναι το Αίγιον (σχόλια σελ.

³² Πηγή: <http://el.wikipedia.org/>

194, Ομήρου Ιλιάς, Α' τόμος, β' έκδοση, 1895). Πάντως είναι βέβαιο ότι και η αίξ (=γίδα) με τη σειρά της παράγεται από το ρήμα αΐσσω επειδή τινάσσεται. Η ευρύτερη περιοχή της βορειοανατολικής Αχαΐας, εξάλλου, ονομάζεται Αιγιάλεια, από τη λέξη αιγιαλός = γιαλός. Η μεσαιωνική ονομασία του Αιγίου, Βοστίτσα, πιο πιθανό είναι πως παράγεται από τη σλαβική λέξη Βόστα – Βοστάν και σημαίνει πόλη των Κήπων – Κηπούπολη, όπως πράγματι είναι το Αίγιο, με τα τόσα περιβόλια του, μέσα και έξω από την πόλη.

Ο κάτοικος του Αιγίου στην κοινή νεοελληνική ονομάζεται Αιγιώτης (θηλ. Αιγιώτισσα) ενώ η αρχαία ονομασία του κατοίκου είναι Αιγιεύς (-έως). Οι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής, δηλαδή της Αιγιαλείας, ονομάζονται Αιγιαλείς. Το Αίγιο αποτελεί τη χειμερινή έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως Καλαβρύτων και Αιγιαλείας (ενώ η θερινή της είναι τα Καλάβρυτα).

Η πόλη του Αιγίου, είναι μία ζωντανή πόλη με σημαντική εμπορική δραστηριότητα, που προσπαθεί να κάνει αισθητή την παρουσία της στην καθημερινή ελληνική πραγματικότητα τόσο σε επίπεδο περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Πελοποννήσου.

2.3 Αναπτυξιακές – Τουριστικές δραστηριότητες της περιοχής

Ο Δήμος Αιγιαλείας³³ ξεκίνησε μέσα στο 2011 μια προσπάθεια τουριστικής προβολής της περιοχής. Έγινε σχεδιασμός για τα πρώτα βήματα και η ιδέα ξεκίνησε φιλόδοξα με στόχο να δημιουργήσει ένα νέο και ελκυστικό πρόσωπο για την περιοχή.

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος τουριστικής προβολής του δήμου Αιγιαλείας είναι:

- Ανάδειξη της περιοχής ως προορισμού για όλες τις εποχές.
- Ανάδειξη σε εθνικό και διεθνές επίπεδο της περιοχής, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της και των δυνατοτήτων για δράσεις εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Αύξηση της τουριστικής κίνησης στην περιοχή και χωροταξική διασπορά επισκεπτών.
- Επιμήκυνση-επέκταση της τουριστικής περιόδου και άμβλυνση της εποχικότητας πέραν των μαζικών θερινών διακοπών.

---

³³ Πηγή: <http://egionews.blogspot.gr/>

- Αναζωογόνηση παραμελημένων περιοχών πέραν της παραθαλάσσιας ζώνης.
- Βελτίωση των ποιοτικών δεικτών υπηρεσιών και προϊόντων σε όλο το φάσμα του τουρισμού.

Το 2011 υιοθετήθηκε η προσέγγιση «Απρόσμενη Αιγιάλεια». Σχεδιάστηκε ένα εργαλείο προβολής και προώθησης εναλλακτικού τουριστικού προσώπου του δήμου Αιγιαλείας και δημιουργήθηκε και κυκλοφόρησε ενημερωτικό υλικό (φυλλάδιο, καρτποστάλ) καθώς και ιστοσελίδα και σελίδα κοινωνικής δικτύωσης στο Facebook.

Η «Απρόσμενη Αιγιάλεια» άρχισε να σχηματίζεται και να υλοποιεί δράσεις ανάδειξης και προβολής (δημιουργία έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού, σχεδιασμός και συμμετοχή σε διάφορα δρώμενα, καταχωρήσεις σε ελληνικά και ξένα μέσα, σχεδιασμός και υποβολή αναπτυξιακών προτάσεων, συμμετοχή σε εκθέσεις κ.ά.). Η προσπάθεια αναγνωρίστηκε, με αποκορύφωμα το Βραβείο Καλύτερου Περιπτέρου που απέσπασε ο δήμος για το περίπτερο της Απρόσμενης Αιγιαλείας στη Διεθνή Έκθεση POLIS 2011 στη Θεσσαλονίκη.

Το 2012 συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο, εγκρίθηκε δε από το Υπουργείο Πολιτισμού, το πρόγραμμα τουριστικής ανάπτυξης και προβολής του δήμου Αιγιαλείας έτους 2012: «ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ: ΖΟΥΜΕΡΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ». Ο δήμος Αιγιαλείας παρά τα ελάχιστα οικονομικά που διαθέτετε για τουριστική προβολή, συμμετείχε μέχρι σήμερα σε τρεις εκθέσεις:

1) Έκθεση POLIS 2011, Θεσσαλονίκη

Εμφάνιση στην 8η διεθνή έκθεση POLIS 2011 στη Θεσσαλονίκη. Το περίπτερο του δήμου Αιγιαλείας είχε μια πολύ ενδιαφέρουσα προσέγγιση στον σχεδιασμό του αλλά και στην συμπεριφορά και ενημέρωση που προσέφερε στους επισκέπτες. Αποτέλεσμα ήταν η βράβευση του δήμου Αιγιαλείας με το βραβείο καλύτερης εμφάνισης – καλύτερου περιπτέρου, όπως προαναφέρθηκε.

2) Έκθεση Active Trip 2011 και 2012

Συμμετείχαμε στην «4η Έκθεση Νέων και Ειδικών Μορφών Τουρισμού ACTIVETRIP». Το περίπτερο του δήμου Αιγιαλείας εντυπωσίασε και απέσπασε πολλά θετικά σχόλια επωνύμων και μη.

3) Συμμετοχή στο «1ο Forum Τοπικών Παραγωγών Αχαΐας»

Η έκθεση και η διημερίδα για τα Τοπικά προϊόντα και τους τοπικούς παραγωγούς έγινε στις 6 και 7 Οκτωβρίου 2012 στο ξενοδοχείο «ΑΣΤΗΡ» στην Πάτρα. Συνδιοργανώθηκε από την εφημερίδα «Σύμβουλος» την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και το επιμελητήριο Αχαΐας

Αναδείχτηκαν θέματα όπως:

- Σύνδεση έρευνας και καινοτομίας με τοπικούς παραγωγούς
- Η αναπτυξιακή δυναμική της τοπικής παραγωγής
- Προγράμματα υποστήριξης των τοπικών παραγωγών
- Τοπικά προϊόντα και εξαγωγές
- Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και
- δράσεις ευαισθητοποίησης για στροφή στα τοπικά προϊόντα

Στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2013, συμμετέχει ο δήμος στο έργο που αφορά στην ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ αρμόδιων φορέων από Ελλάδα και Ιταλία με στόχο την αύξηση της τουριστικής κίνησης στις αντίστοιχες περιοχές κατά τις περιόδους χαμηλής τουριστικής ζήτησης. Στο πρόγραμμα αυτό όπου ο δήμος Αιγιαλείας είναι ο συντονιστής και συμμετέχουν ο δήμος Ζακύνθου, ο δήμος Μεσολογγίου, ο δήμος Δυτικής Αχαΐας, το επιμελητήριο της Κέρκυρας και η Επαρχία του Λέτσε από την Ιταλία, επιδιώκεται η δημιουργία πολιτικών και δέσμης μέτρων μεταξύ των εμπλεκόμενων εταίρων για την επίτευξη επαναληψιμότητας των επισκέψεων/τουριστικών αφίξεων εντός της περιοχής ανάπτυξης της πρότασης, με την παρότρυνση για ενεργό συμμετοχή των επιχειρηματιών που εμπλέκονται σε σχετικές τουριστικές δραστηριότητες, τόσο κλασικών όσο και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Τέλος η κύρια οικονομική δραστηριότητα της περιοχής είναι η γεωργία. Η μεταποίηση έχει δεχθεί ισχυρό πλήγμα στα πλαίσια της αποβιομηχάνισης των προηγούμενων δεκαετιών. Το λιμάνι της πόλης του Αιγίου παρουσιάζει χαμηλή εμπορική κυρίως κίνηση, η οποία έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, ειδικά με την προοπτική ολοκλήρωσης των έργων του σιδηροδρόμου, της Ολυμπίας Οδού, καθώς και εκμετάλλευση του νέου λιμένα Αιγίου. Σήμερα, η επιβατική και τουριστική αξιοποίηση του λιμανιού είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη, παρά τα σημαντικά πλεονεκτήματα της περιοχής στον τομέα αυτό. Η τουριστική κίνηση στην ευρύτερη περιοχή αφορά κυρίως σε παραθεριστικό τουρισμό, με αξιοποίηση της μεγάλης ακτογραμμής.

2.4 Οι βασικότεροι αναπτυξιακοί στόχοι της περιοχής

Τα βασικότερα αναπτυξιακά έργα της περιοχής είναι:

- Τα έργα στο Λιμάνι του Αιγίου, ενώ αναμένεται και η μελέτη σύνδεσής του με την Ολυμπία οδό.
- Τα έργα επέκτασης και αναβάθμισης του βιολογικού καθαρισμού τα οποία συνεχίζονται με ικανοποιητικούς ρυθμούς.
- Η κατασκευή του κεντρικού αποχετευτικού αγωγού των παραλιακών οικισμών από Αιγείρα μέχρι Ερινεό.
- Ανατέθηκε η μελέτη για τα εσωτερικά αποχετευτικά δίκτυα , όπου στην αρχική μελέτη προστέθηκαν και μη παραλιακοί οικισμοί πχ. Ακράτα, Συλίβαινα. Η μελέτη αναμένεται να ολοκληρωθεί σε πολύ σύντομο διάστημα λόγω της προεργασίας που έχει γίνει και πολύ πιο σύντομα από ότι θα περίμενε κανείς θα ξεκινήσει και το έργο αυτό.
- Μετά από 18 χρόνια συζητήσεων, αμφισβητήσεων κλπ προχωρά η κατασκευή ΧΥΤΑ στην Παπανικολού επιδιώκοντας μεσοπρόθεσμη λύση του προβλήματος των στερών αποβλήτων του Δήμου Αιγιαλείας, που αποτελεί σήμερα δυσβάσταχτη οικονομική πληγή. Παράλληλα ο δήμος συμμετέχει ως ΦΟΔΣΑ μαζί με το Δήμο Καλαβρύτων στη δημιουργία του εργοστασίου στο Φλόκα Αχαΐας ώστε να λυθεί δια παντός το πρόβλημα των στερεών αποβλήτων. Έργο που αναμένεται να υλοποιηθεί εντός τριετίας από σήμερα, και τότε πια δεν θα υπάρχει ανάγκη ύπαρξης ούτε του ΧΥΤΑ Αιγείρας ούτε του ΧΥΤΑ Παπανικολού. Για αυτό το λόγο - και όταν διαφάνηκε σοβαρή προοπτική υλοποίησης του εργοστασίου απορριμμάτων - σταμάτησε και η προσπάθεια για τη δημιουργία μικρότερου εργοστασίου στα όρια του δήμου Αιγιαλείας, ώστε οι συμμετέχοντες στο νομαρχιακό σχεδιασμό να έχουν πλέον και οικολογικά πιο ενδεδειγμένη λύση αλλά και σημαντική μείωση των δαπανών για την καθαριότητα.
- Προχωρά η μελέτη για το έργο του Σελινούντα.
- Συνεχίζονται τα έργα στο χώρο του Παλιού Νοσοκομείου για την ανάπλαση του άγλιου χώρου και τη δημιουργία υπαίθριου θεάτρου 1.100 θέσεων.

Στο ΕΣΠΑ έχουν ενταχθεί έργα συνολικού προϋπολογισμού 109.561.952 ευρώ και είναι ο δήμος Αιγιαλείας ο τρίτος δήμος σε ολόκληρη την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, μετά την Πάτρα και το Αγρίνιο σε αξία ένταξης έργων. Εκτός από τα προαναφερθέντα έργα έχουν ενταχθεί και έχει η πρόκειται πολύ σύντομα να ξεκινήσει η υλοποίηση της ολοκληρωμένης παρέμβασης αστικής ανάπτυξης του Αιγίου η ανάπτυξη

δηλαδή της παραλιακής ζώνης της πόλης του Αγίου, η βελτίωση και επισκευή δικτύου ύδρευσης Ελαιώνα, Ροδιάς, Νικολαΐκων, Κάτω Ριζομούλου και Δερβενακίου, η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών (e-Καλλικράτης) στο δήμο για την εξυπηρέτηση των πολιτών και η ψηφιακή διαχείριση των χώρων στάθμευσης.

Και ακόμη, η ανάπτυξη του δικτύου στάσεων λεωφορείων με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η δημιουργία πολλών θέσεων απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα.

Παράλληλα καθοριστική ήταν η συμβολή του δήμου στην προώθηση και ολοκλήρωση διάφορων αναπτυξιακών έργων όπως :

- Ανακατασκευή Ανάπλασης Ιστορικού Κέντρου Αγίου.
- Σύνδεση κόμβου Σελινούντα με κόμβο Μεγανίτη της νέας Εθνικής οδού.
- Μελέτη Ι.Ν. Εισοδείων
- Αγορά οικοπέδου πρώην ιδιοκτησίας Γερμενή στη Δυτική πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Ανδρέα στο Αίγιο, ώστε μαζί με τη δωρεά από τον Ιερό Ναό του υπολοίπου τμήματος των 600 τ.μ. να δημιουργηθεί πράσινο γύρω από το Ναό που είναι διατηρητέο μνημείο και συγχρόνως πλατεία στην συνοικία του Αγίου Ανδρέα.

2.5 Πολιτιστικές πολιτικές, δραστηριότητες.

❖ Καθαριότητα

Το μεγαλύτερο ίσως πρόβλημα που κλήθηκε να αντιμετωπίσει ο δήμος Αιγιαλείας είναι η διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των απορριμμάτων. Κατορθώθηκε σε σύντομο χρόνο να μπει μια τάξη στη διαχείριση των απορριμμάτων και πραγματοποιήθηκε διεθνής διαγωνισμός για τη μεταφορά τους, όπου αναμένεται η οριστική λύση του προβλήματος με την κατασκευή του εργοστασίου.

❖ Πολιτική προστασία

Στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας συστήθηκε το αυτοτελές τμήμα περιβάλλοντος, πρασίνου & πολιτικής προστασίας για πρώτη φορά το 2011, κάτι που δεν υπήρχε στους προηγούμενους καποδιστριακούς δήμους. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίστηκαν άμεσα και αποτελεσματικά πυρκαγιές, φαινόμενα με πλημμύρες, προβλήματα αποπαγοποίησης και διανοίγματος δρόμων. Ο δήμος προχώρησε επίσης σε σύνταξη μνημονίων ενεργειών για αντιμετώπιση ακραίων φαινομένων (παγετός,

χιονόπτωση, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, σεισμοί κτλ) σε συνεργασία με τις κρατικές υπηρεσίες.

Ο δήμος Αιγιαλείας προχώρησε σε δράσεις καθαρισμού ακτών, συμμετείχε στο πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες» ενώ εντάχθηκαν και άλλες παραλίες στο μητρώο παρακολούθησης ακτών κολύμβησης. Επίσης διοργανώνονται ημερίδες ενημέρωσης κοινού σε θέματα αυτοπροστασίας – καθώς γίνεται και διεξαγωγή σεμιναρίου για αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών.

❖ Πράσινο

Λειτουργεί δημοτικό φυτώριο για την ανάπτυξη καλλωπιστικών φυτών και δένδρων για τις ανάγκες του Δήμου με στόχο τον περιορισμό των προμηθειών από ιδιώτες, ενώ ο δήμος Αιγιαλείας προχώρησε σε δενδροφυτεύσεις με τη συνεργασία εθελοντικών ομάδων, συλλόγων και σχολείων.

Έγιναν τοπογραφικές αποτυπώσεις, δημοτικών κοιμητηρίων και εκπόνηση μελέτης συντήρησης και λειτουργίας δημοτικών νεκροταφείων, ενώ συντάσσεται νέος ενιαίος κανονισμός λειτουργίας νεκροταφείων.

Ο δήμος Αιγιαλείας προχώρησε σε γεωλογική χαρτογράφηση που αφορά φαινόμενα κατολίσθησης, καθώς και των ιστορικών στοιχείων και των καταστροφών λόγω ακραίων φαινομένων που έχουν σημειωθεί τα τελευταία έτη με στόχο την αξιοποίηση των δεδομένων για εντοπισμό επικίνδυνων θέσεων που μπορεί μελλοντικά να σημειωθούν κατολισθήσεις.

Τέλος, είναι γεγονός η οργάνωση και λειτουργία της δημοτικής αστυνομίας, όπως είχε προβλεφθεί από τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας, στελεχώνοντάς την με έμπειρους υπαλλήλους που έρχονται στο δήμο με εθελοντική μετάταξη.

2.6 Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων της περιοχής

Ο δήμος Αιγιαλείας προώθησε τις πολιτιστικές εκδηλώσεις της περιοχής με νέους θεσμούς όπως το πάρκο Χριστουγέννων, το μαθητικό φεστιβάλ δημιουργίας, ή ένταξη του κινηματογράφου ΑΠΟΛΛΩΝ στο διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους, οι εκδηλώσεις ανάδειξης του αρχαίου θεάτρου Αιγείρας, ο εορτασμός της πρωτομαγιάς στην Άβυθο και άλλα.

Στόχος του δήμου είναι οι επιχορηγήσεις προς τους συλλόγους της περιοχής να είναι πολύ μεγαλύτερες γιατί και πολλούς και πολύ αξιόλογους τοπικούς συλλόγους διαθέτει που χρειάζονται όμως ενίσχυση στο έργο τους, αλλά δυστυχώς η γενικότερη οικονομική κατάσταση και οι κατευθυντήριες γραμμές δεν επιτρέπουν κάτι τέτοιο.

Επιπλέον ενισχύθηκαν οι εκδηλώσεις καρναβαλιών, πολιτιστικοί σύλλογοι, χορευτικά τμήματα, χορωδίες κλπ. και όσες ομάδες και φορείς διακρίθηκαν για το έργο τους. Τέλος ενισχύθηκε η αποστολή του χορευτικού συλλόγου στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ).

2.7 Πολιτιστική κληρονομιά – Οικιστικό περιβάλλον

Αρχαιολογικοί – Ιστορικοί χώροι

- *Αρχαία Αιγείρα*

ΕΙΚΟΝΑ 2 Αρχαία Αιγείρα

Πηγή: www.gtp.gr/

Στα όρια των Νομών Αχαΐας και Κορινθίας,³⁴ πλησίον του χωριού Αιγές της Δημοτικής Ενότητας Αιγείρας, βρίσκεται η ακρόπολη της μυκηναϊκής πόλης, που λεγόταν Υπερησία ή Υπερησίη, οι κάτοικοι της οποίας έλαβαν μέρος στον Τρωικό

Πόλεμο. Επίσης, εκεί κοντά βρίσκονται τα ερείπια της κλασικής- ελληνιστικής- ρωμαϊκής Αιγείρας, της οποίας σπουδαιότερα μνημεία είναι το Θέατρο, δυο Ναοί και το Γυμνάσιο. Σχετικά πρόσφατα στην περιοχή του τοπικού διαμερίσματος Οάσεως βρέθηκε οικισμός του 3ου π.Χ. αιώνα.

- *Αρχαία Κερύνεια*

Πλησίον του χωριού Μαμουσιά της Δημοτικής Ενότητας Διακοπτού, στη δεξιά όχθη του ποταμού Κερυνίτη, υπάρχουν τα λείψανα της πανάρχαιας πόλης Κερύνεια, που για μερικούς ερευνητές, υπήρξε η ακρόπολη της ιωνικής πόλης Ελίκη. Εκτός από τα τείχη της πόλης, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει και το ελληνιστικό ηρώο, του οποίου η ανασκαφή ολοκληρώθηκε σχετικά πρόσφατα.

---

³⁴ Πηγή: <http://www.aigialeia.gov.gr> (Σημεία τουρισμού)

- *Αρχαία Ελίκη*

ΕΙΚΟΝΑ 3 Αρχαία Ελίκη

Πηγή: <http://media.dete.gr/>

Τα ίχνη της αρχαίας πόλης έχουν χαθεί εδώ και χιλιάδες χρόνια. Η αρχαία Ελίκη καταστράφηκε στη διάρκεια ενός τρομακτικού σεισμού στη διάρκεια του 373 π.Χ. και βυθίστηκε στη θάλασσα. Οι θρύλοι γύρω από τα απομεινάρια της αρχαίας Ελίκης θα σας μαγέψουν. Κάποιοι ψαράδες μάλιστα ισχυρίζονται ότι όταν τα νερά ήταν ήσυχα, έβλεπαν στο βυθό τα ερείπια της πόλης.

Αρχαιολόγοι και ερευνητές έχουν κατά καιρούς μάταια αναζητήσει λύση στα νερά στο μήκος της παραλίας από Τρυπιά έως Νικολαίικα, ενώ οι έρευνες για την αρχαία Ελίκη, τώρα συνεχίζονται στην ξηρά.

Αρχαιότητες Αιγίου

- *Μυκηναϊκό Νεκροταφείο*

Θαλαμοειδείς τάφοι της Μυκηναϊκής Περιόδου σώζονται και βρίσκονται στη θέση Καλλιθέα, πάνω από το Ναό Ζωοδόχου Πηγής.

- *Κτίσμα Κλασικής περιόδου*

Τμήμα Δημοσίου Κτιρίου του 4ου π.Χ. αιώνα σώζεται στη διασταύρωση των οδών Σολωμού και Ρούβαλη.

Θρησκευτικά μνημεία

- *Ιερά Μονή Παναγίας Ελεούσας*

Βρίσκεται στο Σαλμένικο, πλησίον του χωριού Πιτίτσα, μισή ώρα περίπου από την Πάτρα, μέσα σε ωραιότατο δάσος, κάτω από το Σαλμένικο, οπού υπήρχε φρούριο στις αρχές του 13ου αιώνα. Αρχικά, άνω του χωριού Πιτίτσα, υπήρχε ασκητήριο μέσα στα έλατα και εντός σπηλιάς, όπου υπάρχει και σήμερα η εκκλησία της Αναλήψεως. Αργότερα, μάλλον το 1510, οι μοναχοί έχτισαν τη σημερινή Μονή, η οποία λειτούργησε μέχρι το 1834, που θεωρήθηκε διαλυμένη. Δυο μοναχές όμως, το 1947, επανίδρυσαν το Μοναστήρι, το οποίο λειτουργεί μέχρι σήμερα. Πανηγυρίζει στις 23 Αυγούστου.

- ***Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου***

Στο χωριό Βερίνο (σε υψόμετρο 800 μ.) της Δημοτικής Ενότητας Συμπολιτείας, υπάρχει γυναικείο Μοναστήρι. Πιθανολογείτε διότι ιδρύθηκε κατά τον 14ο αιώνα. Στις 17 Ιουλίου 1827, το Μοναστήρι πολιορκήθηκε από τον Αιγύπτιο εισβολέα Ιμπραήμ, οποίος μετά από ολόημερη μάχη και αφού έχασε 350 στρατιώτες κατέλαβε τη Μονή, χωρίς όμως να την καταστρέψει. Στο Καθολικό της Μονής, σώζονται μια τοιχογραφία βυζαντινής τεχνοτροπίας, μια ασημένια θήκη και άγια λείψανα. Παναηγυρίζει 26 Σεπτεμβρίου και 8 Μαΐου.

- ***Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας Βουρών***

Χτισμένη πάνω στα ερείπια αρχαίου Ναού, αφιερωμένου στη Θεά Γη, πλησίον του χωριού Τράπεζα, της Δημοτικής Ενότητας Διακοπτού. Το Μοναστήρι, που σήμερα είναι έρημο, θα πρέπει να ιδρύθηκε κατά τα τέλη του 14ου αιώνα.

- ***Ιερά Μονή Ταξιαρχών του Οσίου Λεοντίου***

ΕΙΚΟΝΑ 4 Ιερά Μονή Ταξιαρχών Αιγιαλείας
Πηγή: www.hellenica.de/

Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Αίγιο. Ιδρυτής της υπήρξε ο Όσιος Λεόντιος, που ασκήτεψε σε σκήτη στον απότομο βράχο του Κλωκού και σε ύψος 500 μέτρων, όπου με την πάροδο του χρόνου και την προσέλευση πιστών χτίστηκε το Παλαιομοναστήρι του Ταξιάρχη Μιχαήλ, μάλλον το 10ο αιώνα.

Αργότερα και μετά την πυρκαγιά του 1621, η Μονή ξαναχτίστηκε σε πιο προσιτή θέση και καταστράφηκε από τους Τουρκαλβανούς το 1772. Κατά τον απελευθερωτικό αγώνα του 1821, προσέφερε ανεκτίμητες και ανυπολόγιστες υπηρεσίες, μια εκ των οποίων ήταν η χρησιμοποίησή της ως νοσοκομείο. Στη Μονή φυλάσσονται τα Άχραντα Πάθη του Κυρίου (Τεμάχια Τιμίου Ξύλου, Χλαμύδας, Ακάνθινου Στεφάνου, Λίθοι από τον Πανάγιο Τάφο). Το Μοναστήρι πανηγυρίζει στις 8 Νοεμβρίου.

- ***Ιερά Μονή Παναγίας Πεπελενίτσας***

Βρίσκεται απέναντι από τη Μονή Ταξιαρχών και πλησίον του χωριού Κουνινά της Δημοτικής Ενότητας Αιγιαλείας, με αρχική ονομασία «Ελπίς των Αηληλισμένων». Η προφορική παράδοση είχε διασώσει δυο εκδοχές για την ίδρυσή της. Κατά την πρώτη εκδοχή, ο Μονή χτίστηκε από τη μητέρα και την αδερφή του Οσίου Λεοντίου και κατά τη δεύτερη από την Ελένη Παλαιολογίνα - σύζυγο του αυτοκράτορα Μανουήλ Παλαιολόγου ή την Ελένη Παλαιολογίνα - κόρη του Δεσπότη της Αχαΐας Θωμά Παλαιολόγου, που ονομαζόταν Μπέμπελ Ελενίτσα ή Μπέμπες Ελενίτσα και κατά παράφραση επικράτησε το Πεπελενίτσα. Τιμάται στις 15 Αυγούστου.

▪ **Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας Ακράτας**

Αρχικά, περί τα τέλη του 16ου αιώνα περίπου, η Μονή βρισκόταν στη θέση Πορί ή Κολωνίτης, όπου, στο φυσικό κοίλωμα απότομου βράχου, δημιουργήθηκαν τα πρώτα ασκητήρια και διαμορφώθηκε ο Ναός των Αγίων Πάντων. Από τις αρχές του 18ου αιώνα, η Μονή μεταφέρθηκε στη σημερινή της θέση και αγιογραφήθηκε ο ναΐσκος της το 1751. Στο Μοναστήρι φυλάσσονται πολλά άγια λείψανα, καθώς και σπάνια κειμήλια, όπως ένα Ευαγγέλιο του 1672.

Ιεροί ναοί

▪ **Παναγία Τρυπητή Αιγίου**

ΕΙΚΟΝΑ 5 Ιερός Ναός Παναγίας Τρυπητής Αιγίου
Πηγή: <http://www.egimagazine.gr/>

Στην παραλία του Αιγίου και άνω του παλιού εργοστασίου της ξακουστής χαρτοποιίας, σκαρφαλωμένη σε ένα βράχο, βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας Τρυπητής, που εορτάζει της Ζωοδόχου Πηγής. Η Παναγία Τρυπητή, είναι ένας περικαλής, μεγαλοπρεπής και επιβλητικός Ναός, που

φαντάζει από μακριά σαν μια ζωγραφιά κολλημένη στο βράχο. Εκτός από την εικόνα της Παναγίας, στο Ναό φυλάσσεται και η μεγάλης αρχαιολογικής αξίας εικόνα του Αγίου Γεωργίου. Έργο αγνώστου, αναπαριστά τον Άγιο πεζό και όχι έφιππο, όπως συνηθίζεται.

Στην είσοδο του Ναού, αναβλύζει από τα σπλάγχνα του βράχου μια μικρή πηγή που στάζει λιγιστό ιαματικό νερό (Αγίασμα) και έχει στην πρόσοψη την επιγραφή «ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ», η οποία ως γνωστόν διαβάζεται και αντιθέτως και σημαίνει «Πλύνε τις αμαρτίες σου, όχι μόνο το πρόσωπό σου». Η πολιούχος του Αγίου γιορτάζει την Παρασκευή του Πάσχα.

- ***Άγιος Χαράλαμπος (Δ.Ε. Ακράτας)***

Θεμελιώθηκε το 1903. Είναι τρίκλιτη Βασιλική μεγάλου μεγέθους με κλασικιστικά χαρακτηριστικά, επιβλητική στην όψη, η οποία ανατολικά απολήγει σε τρεις ημιεξαγωνικές ανίδες. Η πρόσβαση στο εσωτερικό γίνεται από τριμερές άνοιγμα στη δυτική όψη, που πλαισιώνεται από δύο τριώροφα κωδωνοστάσια. Τα αετώματα του κεντρικού κλίτους τονίζονται με ακροκέραμα. Η εκκλησία είναι έργο του αρχιτέκτονα Χρύσανθου Κανελλόπουλου.

Διατηρεί αξιόλογο τοιχογραφικό διάκοσμο. Έχει χαρακτηριστεί ως νεώτερο μνημείο, διότι αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ου αιώνα και μαρτυρεί την καλλιτεχνική ακμή της Δημοτικής Ενότητας της Ακράτας.

Μνημεία της φύσης

- ***Φαράγγι Βουραϊκού***

Ο μύθος λέει ότι το φαράγγι του Βουραϊκού, είναι δημιούργημα του Ηρακλή, ο οποίος τράβηξε μια μαχαιριά με το σπαθί του στη θέση Πόρτες κόβοντας στα δυο το βράχο που του έκλεινε το πέρασμα για να φθάσει κατ' άλλους στον Ευρυσθέα, κατ' άλλους στην αγαπημένη του Βούρα την κόρη της Ελίκης. Από τη Βούρα πήρε το όνομά του ο Βουραϊκός, που οι αρχαίοι τον έλεγαν Ερασίνο. Άλλο όμως ο μύθος και άλλο ο νόμος της φύσης που δίνει στο μοναδικό αυτό φαινόμενο αξεπέραστη ομορφιά και στην περιοχή χιλιάδες τουρίστες.

Η κοιλάδα του Βουραϊκού ήταν λίμνη όπως και όλη η περιοχή γύρω από τα Καλάβρυτα. Τα νερά της αναζήτησαν διέξοδο προς τη θάλασσα και έπλασαν το μεγαλόπρεπο αυτό φαράγγι το οποίο αργότερα παραδόθηκε στην ορμή του ομώνυμου ποταμού που το βαθαίνει χρόνια τώρα με τρόπο που θα ζήλευε και ο μεγαλύτερος γλύπτης. Το φαράγγι του Βουραϊκού ξεκινά 3 χλμ. βόρεια του χωριού Κάτω Ζαχλωρού σε υψόμετρο 730 μέτρων και συνεχίζει παράλληλα με το ποτάμι διανύοντας απόσταση 20

χιλιομέτρων για να καταλήξει στο χωριό Διακοπτό. Καταρράκτες χειμάρρων, σπήλαια με σταλακτίτες και σταλαγμίτες, η πλούσια εναλλασσόμενη βλάστηση από πλατάνια, έλατα, ελιές και πικροδάφνες φτιάχνουν ένα πρωτόγονης ομορφιάς τοπίο, μοναδικό στην Ελλάδα.

Αυτό το απροσπέλαστο μέρος, το δάμασε με απόλυτο σεβασμό στη μοναδικότητά του, η τεχνολογία στις 10 Μαρτίου του 1896, όταν άρχισε το ταξίδι του ο Οδοντωτός Σιδηρόδρομος. Την κατασκευή του αποφάσισε ο Χαρίλαος Τρικούπης το 1889 οπότε και άρχισε να κατασκευάζεται το έργο. Το κόστος του έφτασε τα 3.900.000 χρυσές δραχμές. Το τρενάκι συνεχίζει το ταξίδι του στο χρόνο χαρίζοντας υπέροχες στιγμές στους επιβάτες ξεκινώντας από το Διακοπτό και περνώντας από κροκαλοπαγή πετρώματα που προκαλούν ρίγη και δέος, μέσα από γέφυρες και σήραγγες, αλλά και από μέρη όπου η γαλήνη απλώνεται κάτω από το αργόσυρτο αγκομαχητό του Οδοντωτού.

- ***Λίμνη Τσιβλού***

Είναι ίσως μία από τις πιο υπέροχες εκπλήξεις στο ορεινό τοπίο της Αχαΐας, η αλπική λίμνη του Τσιβλού, που με την αναπάντεχη παρουσία της συναγωνίζεται και σχεδόν ξεπερνά σε ομορφιά το περίφημο ελατόδασος της Ζαρούχλας το οποίο περιβάλλει με πράσινα «τσίνορα» το βαθύ της μπλε. Η Τσιβλού βρίσκεται σε υψόμετρο 800 μέτρων και είναι από τις ελάχιστες που υπάρχουν στην ορεινή Πελοπόννησο. Αιτία για όλη αυτή την ομορφιά ήταν ένα λάθος της φύσης, μια κατολίσθηση που έγινε το 1912 όταν φράχτηκε ο αρχαίος ποταμός Κράθις, που γουργουρίζει ακόμα και σήμερα δίπλα της.

- ***Βράχος Ευροστίνας***

Ο βράχος αυτός είναι του όρους Εβροστίνα που χωρίζει τους νομούς Αχαΐας και Κορινθίας. Κάτω από το βράχο περνάει η υδροδότηση της Αρχαίας πόλης της Αιγείρας. Το ύψος του είναι πάνω από 500 μέτρα.

- ***Δάσος Περιθωρίου- Ζαρούχλας***

Το δάσος είναι ενοποιημένο με το δάσος της Ζαρούχλας και είναι το μεγαλύτερο του Νομού Αχαΐας, με μαύρη πεύκη, έλατα και καστανιές. Ξεκινά από τη Σελιάνα και απλώνεται έως Σαραντάπηχο, Περιθώρι, Ταρσό, Ζαρούχλα και Αγία Βαρβάρα.

Παραλίες

Από την Αιγείρα ως το Λαμπίρι, η θάλασσα και οι παραλίες έχουν λίγο-πολύ κοινά χαρακτηριστικά. Νερά δροσερά, πεντακάθαρα, με βάθος και ενδιαφέροντα βυθό για τους λάτρεις του είδους. Από βότσαλο και αμμοβότσαλο, οι παραλίες έχουν μέσο πλάτος 3-5 μέτρα. Οι παραλίες που μπορεί κανείς να επισκεφτεί στο δήμο είναι οι: Αιγείρας, Οικονομαϊκών – Μαυρεντίου, Ακράτας, Ποροβίτσας, Κρυονερίου, Πλατάνου, Τράπεζας, Διακοπτού, Ελαιώνα, Ροδιάς, Νικολαϊκών, Βαλιμιτικών, Τεμένης, Διγελιωτικών, Άκολης, Σελιανιτικών, Λόμπου και Λαμπιρίου.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις – Έθιμα- πανηγύρια

Από τις πιο σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις του Νομού Αχαΐας είναι τα Ανθεστήρια του Δήμου Αιγίου, τα οποία αναβιώνουν μετά από πολλά χρόνια και αποτελούν έναν ύμνο στη φύση που κάθε Μάη οργιάζει και «αναλύεται» σε υπέροχα χρώματα και μυρωδιές. Άνθινα άρματα, εκδηλώσεις για το μύθο των λουλουδιών και φυσικά συναυλίες συνιστούν το τριήμερο των Ανθεστηρίων στην πόλη του Αιγίου.

Στο τέλος Ιουλίου με 20 Αυγούστου οι επισκέπτες μπορούν να παρακολουθήσουν και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις στο πλαίσιο των Ελικείων, τα οποία πήραν το όνομά τους από την αρχαία Ελίκη που χάθηκε στο βυθό της θάλασσας. Το Αίγιο πανηγυρίζει της Ζωοδόχου Πηγής της Παναγία την Τρυπητή, με σειρά θρησκευτικών εκδηλώσεων για Χάρη της.

Πλούσια πολιτιστική δραστηριότητα έχει να παρουσιάσει και η Δημοτική Ενότητα Ερινεού. Κάθε χρόνο Ιούλιο και Αύγουστο διοργανώνει πολιτιστικές-αθλητικές εκδηλώσεις με την ονομασία Ρυπικά, από τις αρχαίες Ρύπες, με τη συμμετοχή και παρουσίαση πολλών χορευτικών συγκροτημάτων, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες και οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων.

Στη Δημοτική Ενότητα Αιγείρας ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αρχαία Αιγειράτεια του Λαμπινού (Αιγών) και το Πολιτιστικό Καλοκαίρι της περιοχής, όπου συμμετέχουν ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αιγείρας, το Θεατρικό Εργαστήρι, η Φιλαρμονική, καθώς και το αθλητικό σωματείο της Δημοτικής Ενότητας «Η Θύελλα» με πολιτιστικές εκδηλώσεις διάρκειας 2 μηνών (1 Ιουλίου-31 Αυγούστου).

Γιορτή κρασιού διοργανώνεται κάθε χρόνο, στους Αμπελόκηπους το δεύτερο δεκαήμερο του Αυγούστου. Η Δημοτική Ενότητα τιμά τον πολιούχο της Άγιο

Παντελεήμονα στις 27 Ιουλίου με διήμερο πανηγύρι, καθώς και όλους τους προστάτες των τοπικών διαμερισμάτων: Άγιους Ανάργυρους, Άγιους Αποστόλους, Άγιο Δημήτριο, Αγία Μαρίνα και Παναγία.

Η Δημοτική Ενότητα Ακράτας έχει να επιδείξει την εξαιρετικής Φιλαρμονικής και το δραστήριο πολιτιστικό Σύλλογο «Αναγέννηση» (ιδρύθηκε το 1924). Στην Ακράτα δραστηριοποιείται και το πολιτιστικό Ίδρυμα Μάνου Χατζηδάκη - Νίκου Γκάτσου, με πανελλήνιας εμβέλειας εκδηλώσεις και δράσεις. Το ίδρυμα στεγάζεται σε ένα όμορφο νεοκλασικό κτίριο.

Το 1997 ξεκίνησε ένα πρωτότυπο και θεαματικό καρναβάλι που το αγκάλιασε και το μορφοποίησε ο τοπικός σύλλογος «Αναγέννηση». Πέρα από τη συνηθισμένη παρέλαση αρμάτων και τη λαμπαδηδρομία, η εκδήλωση κορυφώθηκε με το διασκεδαστικό παιχνίδι, το κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού, με ερωτήσεις, κουίζ και διαγωνισμούς μέσα στην αίθουσα της «Αναγέννησης». Από τότε το Ακρατικό καρναβάλι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο με μεγάλη επιτυχία, με κέφι, με συμμετοχή μεγάλων και μικρών, δημοτών και επισκεπτών. Η τοπική κοινωνία το έχει αγκαλιάσει και το στηρίζουν πάντα ο σύλλογος «Αναγέννηση» αλλά και ο δήμος. Κάθε χρόνο περιβάλλεται από διάφορα πρωτότυπα δρώμενα (ζωγραφική στο δρόμο, διαγωνισμοί πληρωμάτων κ.α). Δε λείπει ο έντονος ανταγωνισμός που διανθίζει το καρναβάλι με «αψιμαχίες» και διασκεδαστικές καταστάσεις. Η Δημοτική Ενότητα Ακράτας πανηγυρίζει στις 10 Φεβρουαρίου ανήμερα του προστάτη της Ακράτας Αγίου Χαραλάμπους.

Δραστηριότητες στη φύση

- ***Trekking***

Λίμνη Τσιβλού: Η διαδρομή που περιτρέχει τη μικρή αλλά πανέμορφη λίμνη, σε υψόμετρο 700 μέτρων είναι πολύ ευχάριστη και μπορεί να γίνει σε λιγότερο από 2 ώρες.

Περιστέρα – Ύδατα Στυγός: Η διαδρομή αρχίζει από το χωριό Περιστέρα ή Σόλος που βρίσκεται σε υψόμετρο 1.000 μ. κοντά στη Λίμνη Τσιβλού. Αρχικά ακολουθούμε ένα δασικό δρόμο που περνάει μέσα από δάσος με πεύκα και συνεχίζουμε από μονοπάτι που καταλήγει στον καταρράκτη των υδάτων Στυγός.

- **Παρατήρηση πουλιών**

Το χόμπι που συνδυάζει την εκδρομή με την παρατήρηση πουλιών σε τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ο δήμος Αιγιαλείας είναι μια αφορμή όχι για μια τέτοια εξόρμηση. Η Αλυκή του Αιγίου είναι σημαντική για διερχόμενα είδη, όπως ο λευκοτσικνιάς (*Ergetta garzetta*), ο πορφυροτσικνιάς (*Adrea purpurea*), η χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), η χουλιαρομούτα (*Platalea leukorodia*), το φοινικόπτερο (*Phoenicopterus ruber*), ο καλαμοκανάς (*Himantopus himantopus*), ο μαχητής (*Philomachus pugnax*), ο λασπότρυγγας (*Tringa glareola*) και ο μαυροκεφαλος γλάρος (*Larus melanocephalus*).

- **Τοξοβολία- σκοποβολή**

Η καλύτερη επιλογή είναι το άθλημα της τοξοβολίας. Ο Αθλητικός Σκοπευτικός Όμιλος Αιγίου ιδρύθηκε από ανθρώπους που τους αρέσει να «στοχεύουν» ψηλά.

- **Κυνήγι**

Η χαρά του κυνηγιού είναι η Αχαΐα, καθώς υπάρχει μεγάλη γκάμα θηραμάτων, από λαγούς, πέρδικες, αγριογούρουνα, τρυγόνια, φάσσες, ορτύκια και τσίχλες μέχρι μεκατσες, κότσυφες, μπεκατσίνια, καλιμάνια αλλά και υδροβιακά είδη, η πανίδα του δήμου είναι πλουσιοπάροχη. Η κυνηγετική περίοδος διαρκεί από τις 20 Αυγούστου μέχρι και τις 28 Φεβρουαρίου, με χρονικούς περιορισμούς όμως για το κυνήγι του λαγού, της πέρδικας και του αγριογούρουνου. Στο δήμο λειτουργούν τρεις κυνηγετικοί Σύλλογοι, των Καμαρών, του Αιγίου και της Ακράτας.

- **Ιππασία**

Στο Δήμο, έχει αναπτύξει δραστηριότητα και ο παραδοσιακός Σύλλογος Φίλων Ίππων Ανατολικής Αιγιαλείας ο «Πήγασος». Τα μέλη του συλλόγου διοργανώνουν εξορμήσεις και εκδρομές με άλογα. Διοργανώνουν όμως και παραδοσιακές ιπποδρομίες με τη συμμετοχή ιππέων και ίππων από όλη την Ελλάδα. Τα άλογα που προτιμούν τα μέλη του Συλλόγου, προέρχονται από ελληνικές ντόπιες φυλές. Ιδιαίτερη προσπάθεια γίνεται για τη συντήρηση των Γιωργαλίδικων αλόγων, φυλής που κρατάει από πολύ παλιά χρόνια. Στους αγώνες που διοργανώνονται, συμμετέχουν κύρια αυτές οι φυλές.

Δραστηριότητες στον αέρα

- ***Αλεξίπτωτο πλαγιάς***

Πούντα – Αγία Τριάδα: Η απογείωση της Αγίας Τριάδας βρίσκεται στο δήμο Διακοπτού, πάνω από το χωριό Τράπεζα και πήρε το όνομά της από το ομώνυμο ιστορικό μοναστήρι που χρονολογείται από τον μεσαίωνα.

Δραστηριότητες στη θάλασσα

- ***Ψάρεμα***

Πλήθος τα φυσικά λιμανάκια επιτρέπουν εξορμήσεις για ψάρεμα με πετονιά, παραγάδια και δίχτυα. Αλλά και από την παραλία, ειδικώς από Αιγείρα έως το Λαμπίρι, μπορείτε να ψαρέψετε με πετονιά. Τα νερά είναι αρκετά βαθιά, βοηθάει και το βότσαλο που υπάρχει στο βυθό. Η περιοχή θεωρείται παράδεισος για τους ψαροντουφεκάδες, λόγω του βάθους της θάλασσας αλλά και των βραχωδών σημείων που υπάρχουν.

- ***Ιστιοπλοΐα***

Χάρη στην ύπαρξη αερίων ρευμάτων με επικρατούντες Β, ΒΑ ή ΒΔ ανέμους, αποτελεί μια από τις πιο ενδιαφέρουσες περιοχές για να ανοίξετε πανιά. Στο δήμο Αιγιαλείας δραστηριοποιούνται ο Ιστιοπλοϊκός Ναυτικός Όμιλος Αιγίου (Ι.Ν.Ο.Α) και ο Ναυταθλητικός Όμιλος Αιγίου «Ο Ποσειδών». Οι μικροί καπετάνιοι μπορούν να αθληθούν και να διασκεδάσουν μαθαίνοντας τα μυστικά της ιστιοπλοΐας.

- ***Windsurfing (ιστιοσανίδα)***

Για τους πεπειραμένους windsurfers ιδανική θεωρείται η παραλία της Αλυκής στο Αίγιο, με δυτικούς και νοτιοδυτικούς ανέμους.

- ***Kitesurfing***

Ιδανική περιοχή για kitesurfing είναι η Αλυκή Αιγίου, αλλά και το κορυφαίο αγαπημένο spot, η Μπούκα του Δήμου Ερινεού (όπου υπάρχει και η σχολή εκμάθησης kite surf).

- **Καταδύσεις**

Η παραλία της Παναγοπούλας δεν είναι γνωστή μόνο για τα πεντακάθαρα νερά της, αλλά και ως τόπος συγκέντρωσης για όλους όσους επιθυμούν να ανακαλύψουν τα μυστικά του βυθού της θάλασσας. Σπάνιας ομορφιάς είναι και ο βυθός στο Δήμο Ερινεού, που εκτείνεται από τις εκβολές του ποταμού Φοίνικα μέχρι την Παναγοπούλα. Επιτρέπεται η λήψη υποβρύχιας φωτογραφίας και βίντεο. Τέλος, μια ξεχωριστή καταδυτική εμπειρία, μπορεί να απολαύσει κανείς στη Λίμνη Τσιβλού.

ΜΕΡΟΣ Β΄ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Ερευνητική προσέγγιση του θέματος

Αντικείμενο της έρευνας, αποτελεί το γεγονός εάν και κατά πόσο γνωρίζουμε, ότι προκειμένου να επιτευχθούν στόχοι ανταγωνιστικότητας και πραγματικής γενικότερα ανάπτυξης, ο τουρισμός αποτελεί ένα από τα ουσιαστικότερα εργαλεία στα χέρια της πολιτείας και της κάθε περιοχής τοπικά. Ειδικότερα ερευνάτε, εάν και κάτω από ποια οπτική γωνία, ο τουρισμός λειτουργεί ως μοχλός ανάπτυξης για το Δήμο Αιγιαλείας.

3.2 Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή

Η έρευνα διεξήχθη κατά το πρώτο τρίμηνο του 2015 μέσω ερωτηματολογίων. Τα συγκεκριμένα ερωτηματολόγια σχεδιάστηκαν εξολοκλήρου για τις ανάγκες εκπόνησης της παρούσας πρωτογενούς έρευνας στο δήμο Αιγιαλείας, καθώς και για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

3.3 Γενικός Σκοπός

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει, αν ο δήμος Αιγιαλείας κινείται στα πλαίσια της διαμόρφωσης μιας σωστής πολιτικής διαχείρισης του τουριστικού προϊόντος, που να μεγιστοποιεί τις ωφέλειες και να ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις για την περιοχή, κάτι βέβαια που η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη διασφαλίζει.

3.4 Επιμέρους Στόχος της Έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση, σχετικά με την διαχείριση μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης από τον δήμο Αιγιαλείας, αλλά και της σχεδίασης της ζητούμενης πολιτικής από μέρους του για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

3.5 Μεθοδολογία της έρευνας

Η έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα του Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2015 στο δήμο Αιγιαλείας, είναι ποσοτική και ποιοτική. Η συλλογή των δεδομένων, στηρίχτηκε πάνω σε ερωτηματολόγια των είκοσι τριών (26) ερωτήσεων και απάντησαν (85) άτομα δημότες και επισκέπτες του δήμου Αιγιαλείας.

Οι ερωτήσεις που καλούνται τα άτομα ως δημότες ή επισκέπτες να απαντήσουν είναι τριών (3) ειδών:

α) Μοναδικής απάντησης

β) Πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση (1 το πιο σημαντικό, 2 το δεύτερο λιγότερο σημαντικό κλπ.)

γ) Ανοικτού τύπου

Ερωτήσεις που απαντήθηκαν αφορούσαν, γενικά το προφίλ των δημοτών και των επισκεπτών, τη σημαντικότητα των μορφών τουρισμού, την οικονομία και τα πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής του δήμου Αιγιαλείας, υποδομές που παρέχει ο δήμος για την ψυχαγωγία των επισκεπτών, εκτίμηση της ποιότητας τουρισμού, ικανοποίηση ή μη ικανοποίηση δημοτών – επισκεπτών από υπηρεσίες και φορείς του δήμου κ.λπ.

3.6 Περιορισμοί Έρευνας

Στη διεξαγωγή της έρευνας παρουσιάστηκαν κάποιες δυσκολίες κατά την διάρκεια της διαμόρφωσης και της συλλογής των δεδομένων, επισημαίνω δυσκολία στην επικοινωνία και στη συνάντηση των δημοτών – επισκεπτών καθώς και στη προσέγγιση τους. Η προσέγγιση των δημοτών –επισκεπτών δεν έγινε μόνο σε εξωτερικούς χώρους (δρόμους, πλατείες, καφετέριες) του δήμου Αιγιαλείας, αλλά και στις οικίες ορισμένων από αυτούς, καθώς και στις εργασίες τους.

3.7 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται μέσα από πίνακες και σχεδιαγράμματα τα οποία αντιπροσωπεύουν την άποψη 85 δημοτών – επισκεπτών που κατοικούν και επισκεφτήκαν αντίστοιχα το δήμο Αιγιαλείας. Η αρχή της ανάλυσης των δεδομένων

γίνεται με τα κοινωνικά – δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων δημοτών (αριθμός και φύλο συμμετεχόντων, ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης κ.λπ.).

3.7.1 Ανάλυση ερωτηματολογίων δημοτών/επισκεπτών

Στους παρακάτω πίνακες – διαγράμματα αναλύονται τα δεδομένα που προκύπτουν από την έρευνα και έχουν σκοπό να μας πληροφορήσουν αν ο δήμος Αιγιαλείας δραστηριοποιείται στα πλαίσια μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Τα χαρακτηριστικά του δείγματος των 85 ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών που έλαβαν μέρος στη έρευνα τα ανέδειξε η εφαρμογή Excel του Microsoft Office που χρησιμοποιήθηκε για τη στατιστική μέτρηση.

Οι δημότες και οι επισκέπτες που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν συνολικά στους ογδόντα πέντε (85). Πιο αναλυτικά:

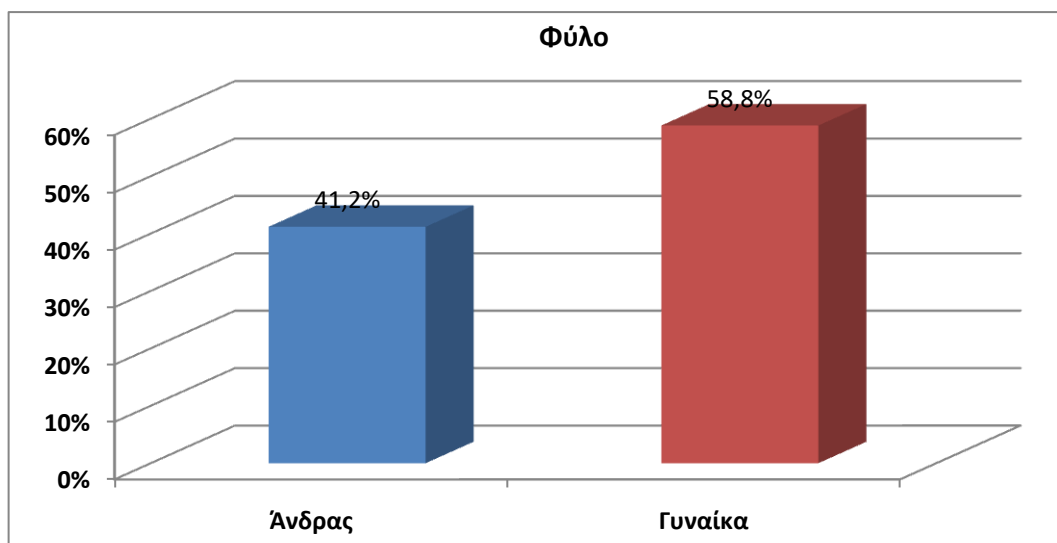
- Οι δημότες του δήμου Αιγιαλείας απαριθμούνται στους εξήντα πέντε (65)
- Οι επισκέπτες του δήμου Αιγιαλείας απαριθμούνται στους είκοσι (20).

Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

«Φύλο ερωτηθέντων» ;

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.1 Φύλο ερωτηθέντων.

ΦΥΛΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Άνδρες	35	41,2%
Γυναίκες	50	58,8%
Σύνολο	85	100,0%

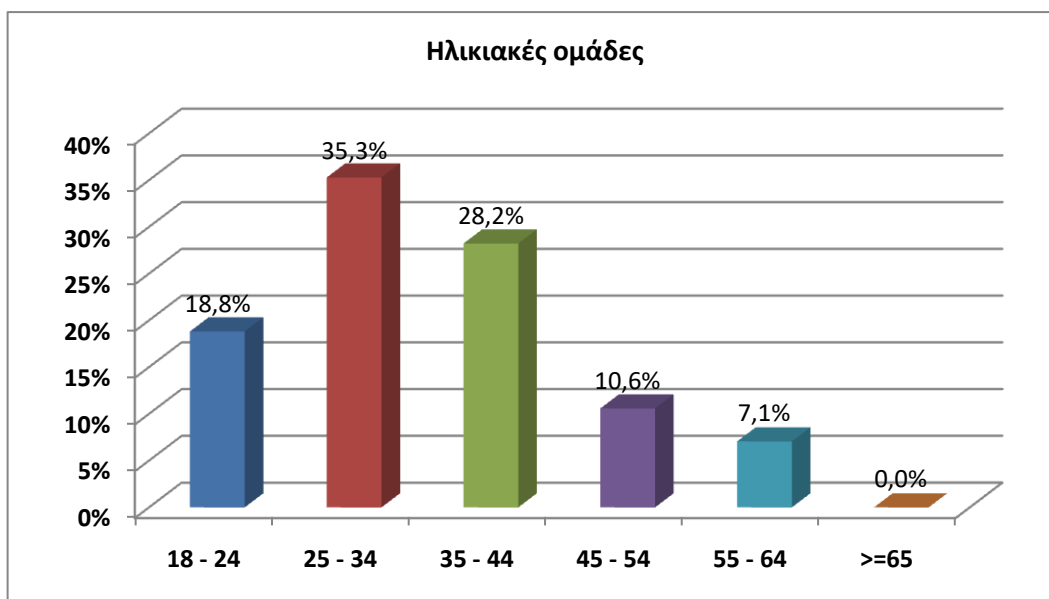
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.1 Φύλλο ερωτηθέντων

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών που δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα με βάση το φύλο συγκεντρώνεται από τις γυναίκες. Συγκεκριμένα, το 58,8% καλύπτεται από τις πρώτες, ενώ το υπόλοιπο 41,2% αφορά τους άνδρες. Παρατηρούμε, ότι και τα δύο φύλα θέλησαν να δώσουν απαντήσεις και να καταθέσουν την άποψη τους σχετικά με τη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης του δήμου Αιγιαλείας.

«Ηλικιακή Ομάδα»;

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.2 Ηλικιακή ομάδα

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
18 - 24	16	18,8%
25 - 34	30	35,3%
35 - 44	24	28,2%
45 - 54	9	10,6%
55 - 64	6	7,1%
>=65	0	0,0%
Σύνολο	85	100,0%

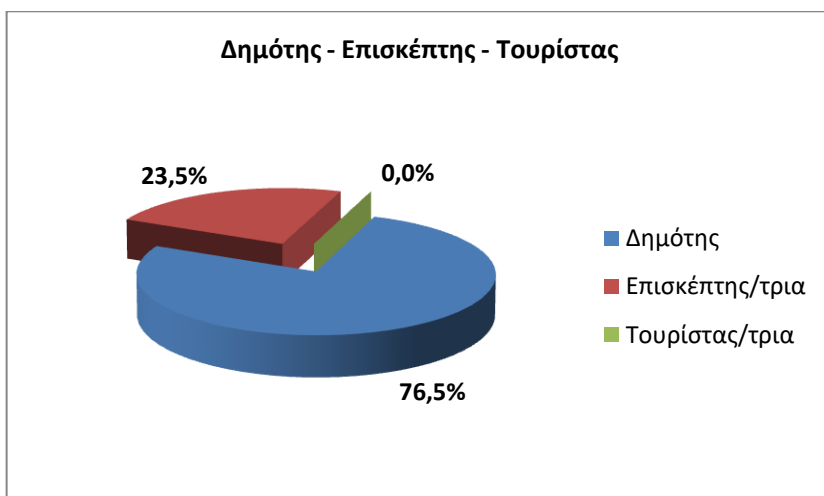
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.2 Ηλικιακή Ομάδα

Η ερώτηση 2 αποκαλύπτει την ηλικία των δημοτών/επισκεπτών, που συμμετάσχουν στην έρευνα. Παρατηρούμε ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό ηλικιακά ανήκει στην κατηγορία 25-34 (35,3%), όπως επίσης και στην κατηγορία 35-44 (28,2%), ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 18-24 με ποσοστό (18,8%) και τέλος με πολύ μικρότερα ποσοστά η ηλικιακή ομάδα 45-54 (10,6%), 55-64 (7,1%) και τέλος ≥ 64 με (0%). Από ότι φαίνεται στο δείγμα μας, τα αποτελέσματα, σχετικά με την πληροφόρηση και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων, όσον αφορά την επαρκή δραστηριοποίηση της τουριστικής αναπτυξιακής πολιτικής και διαχείρισης του δήμου Αιγιαλείας, διαμορφώνονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από άτομα με άποψη, παραγωγικής ηλικίας που τους αφορά άμεσα η προσπάθεια και η συμβολή στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου που ζουν και δραστηριοποιούνται.

«Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.3 Τόπος κατοικίας δημοτών

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Δημότης	65	76,5%
Επισκέπτης/τρια	20	23,5%
Τουρίστας/τρια	0	0,0%
Σύνολο	85	100,0%

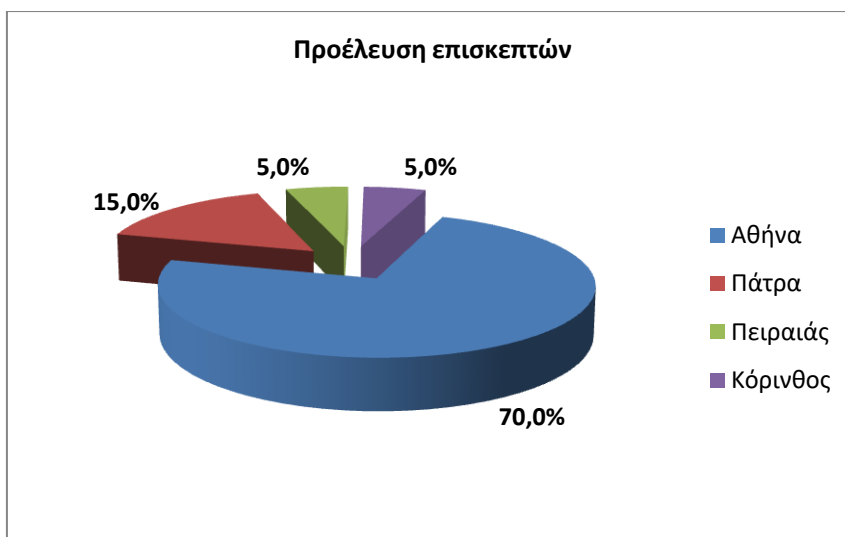
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.3 Τόπος κατοικίας δημοτών

Από το δείγμα των 85 ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών όπως φαίνεται στον πίνακα 3.7.1.3, ποσοστό 76,5 % του δείγματος είναι εγγεγραμμένος του δήμου Αιγιαλείας και ποσοστό 23,5 % είναι επισκέπτες περαστικοί. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι απόψεις που θα καταγραφούν στην συνέχεια των ερωτήσεων θα είναι καθοριστικές, αφού θα απορρέουν στην πλειοψηφία από άτομα που ζουν, δραστηριοποιούνται και ενδιαφέρονται για την τουριστική ανάδειξη και ανάπτυξη του δήμου.

«Ποια είναι η περιοχή (πόλη) ή χώρα προέλευσή σας στην περίπτωση που είστε αντίστοιχα επισκέπτης/τρια ή τουρίστας/τρια; (Πόλη - Χώρα)»

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.4 Περιοχή – πόλη - χώρα προέλευσης επισκεπτών

ΠΟΛΗ/ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Αθήνα	14	70,0%
Πάτρα	3	15,0%
Πειραιάς	1	5,0%
Κόρινθος	1	5,0%
Λειβαδιά	1	5,0%
Σύνολο πόλεων	20	100,0%

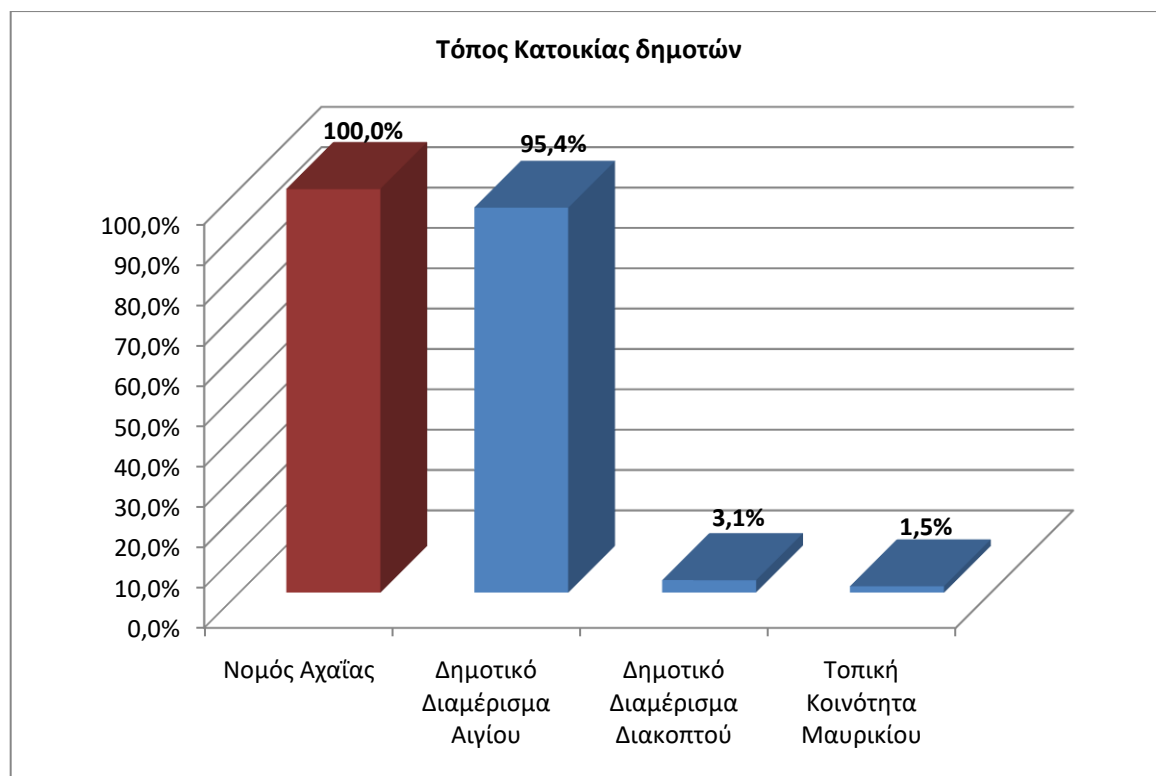
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.4 Περιοχή – πόλη - χώρα προέλευσης επισκεπτών

Από το δείγμα των 85 ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών, όπως φαίνεται στον πίνακα 3.7.1.4, οι 20 ερωτηθέντες κατανέμονται στους επισκέπτες. Από αυτούς η πόλη - περιοχή προέλευσης τους σε ποσοστό 70% είναι η Αθήνα, 15% η Πάτρα, 5% ο Πειραιάς και 5% η Κόρινθος.

«Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας αν είστε δημότης; (Νομός - Δήμος/Δημοτικό Διαμέρισμα)»

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.5 Περιοχή διαμονής δημοτών

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΔΗΜΟΤΩΝ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Νομός Αχαΐας	65	100,0%
ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΟΥ		
Δήμος/Δημοτικό Διαμέρισμα		
Δημοτικό Διαμέρισμα Αιγίου	62	95,4%
Δημοτικό Διαμέρισμα Διακοπτού	2	3,1%
Τοπική Κοινότητα Μαυρικού	1	1,5%
Σύνολο	65	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7.1.5 Περιοχής διαμονής δημοτών

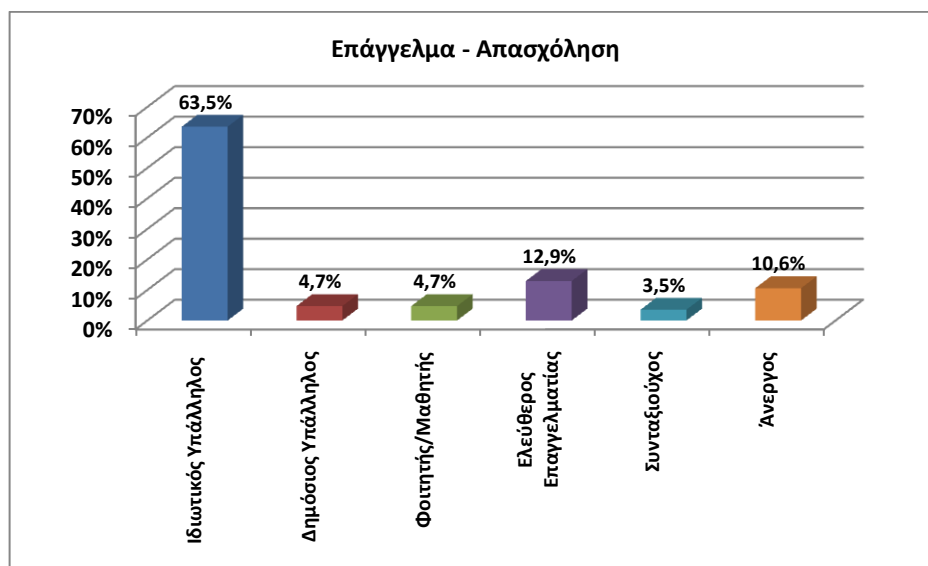
Από το δείγμα των 85 ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών του δείγματος, όπως φαίνεται στον πίνακα 3.7.1.5, οι 65 ερωτηθέντες κατανέμονται σε δημότες που διαμένουν στο δήμο Αιγιαλείας που ανήκει στο νομό Αχαΐας. Από αυτούς ποσοστό 95,4 % διαμένει στο δημοτικό διαμέρισμα Αιγίου, 1,5% στη δημοτική κοινότητα Μαυρικού, και 3,1 % στο δημοτικό διαμέρισμα Διακοπτού. Σημαντικό είναι, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό από το σύνολο του δείγματος διαμένει και δραστηριοποιείται στο δήμο Αιγιαλείας και σαφώς οι απόψεις τους όσον αφορά την τουριστική του ανάπτυξη, θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διεκπεραίωση της έρευνας και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

«Ποιο είναι το επάγγελμά σας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.6 Επαγγελματική απασχόληση

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Ιδιωτικός Υπάλληλος	54	63,5%

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Δημόσιος Υπάλληλος	4	4,7%
Φοιτητής/Μαθητής	4	4,7%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	11	12,9%
Συνταξιούχος	3	3,5%
Άνεργος	9	10,6%
Σύνολο	85	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.6 Επαγγελματική απασχόληση

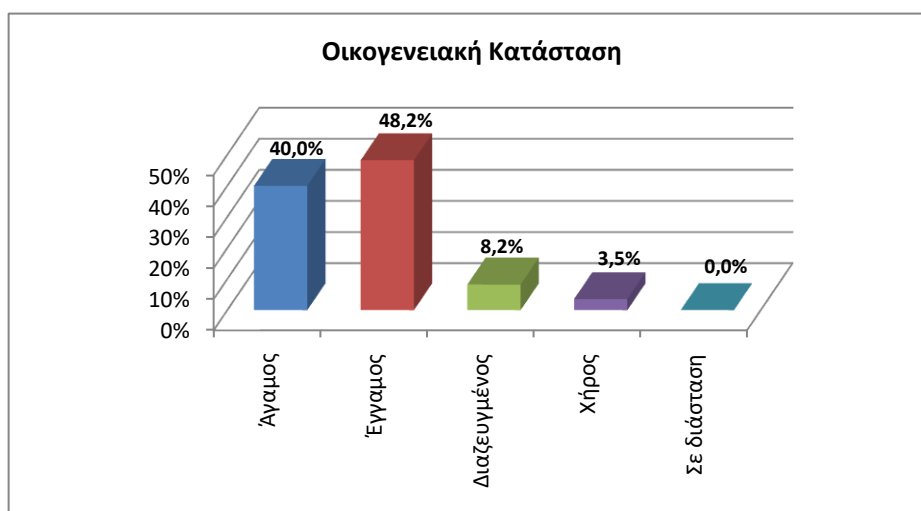
Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.6, φαίνεται ότι όσον αφορά το επάγγελμα οι ερωτηθέντες σε υψηλό ποσοστό 63,5 % είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, 4,7% δημόσιοι υπάλληλοι, 4,7% φοιτητές μαθητές, 12,9% ελεύθεροι επαγγελματίες, 10,6% άνεργοι και 3,5% συνταξιούχοι. Δυναμική η παρουσία των ιδιωτικών υπαλλήλων στο δείγμα μας και μικρότερη συμμετοχή των ελευθέρων επαγγελματιών και φοιτητών/μαθητών, με καθοριστικές απόψεις για τα κρίσιμα ζητήματα τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, αλλά και το ποσοστό 11% των ανέργων καθορίζει άποψη για συντονισμένη δράση του δήμου σε τουριστικά θέματα ώστε να μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα.

«Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση»;

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.7 Οικογενειακή κατάσταση

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Άγαμος	34	40,0%
Έγγαμος	41	48,2%
Διαζευγμένος	7	8,2%
Χήρος	3	3,5%
Σε διάσταση	0	0,0%
Σύνολο	85	100,0%

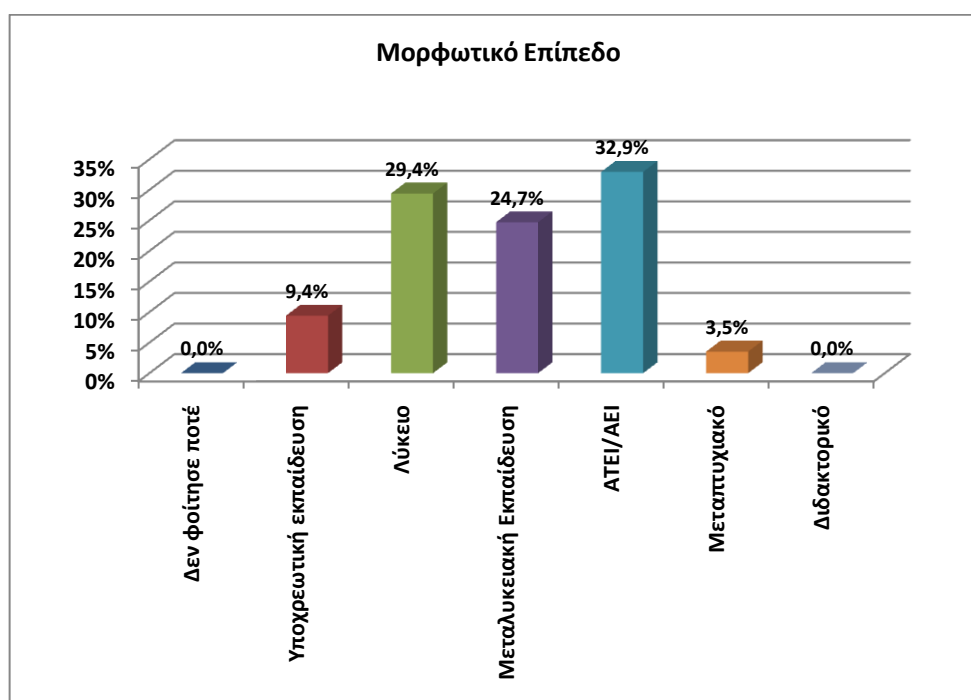
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.7 Οικογενειακή κατάσταση

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα 3.7.1.7, φαίνεται ότι ποσοστό 48,2% των δημοτών/επισκεπτών του δείγματος ανήκουν στη κατηγορία των έγγαμων και ποσοστό 40% είναι άγαμοι. Μικρό ποσοστό 8,2% διαζευγμένοι και 3,5% χήροι/ες. Οι έγγαμοι δημότες/επισκέπτες προσδοκούν, σε ένα δήμο που να δραστηριοποιείται στα πλαίσια μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με ποιότητα για το μέλλον των οικογενειών τους, αλλά και οι άγαμοι προσδοκούν υπηρεσίες, υποδομές και τεχνογνωσία για άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω του τουρισμού.

«Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο»;

ΠΙΝΑΚΑΣ:3.7.1.8 Επίπεδο εκπαίδευσης

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Δεν φοίτησε ποτέ	0	0,0%
Υποχρεωτική εκπαίδευση	8	9,4%
Λύκειο	25	29,4%
Μεταλυκειακή Εκπαίδευση	21	24,7%
ΑΤΕΙ/ΑΕΙ	28	32,9%
Μεταπτυχιακό	3	3,5%
Διδακτορικό	0	0,0%
Σύνολο	85	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.8 Επίπεδο εκπαίδευσης

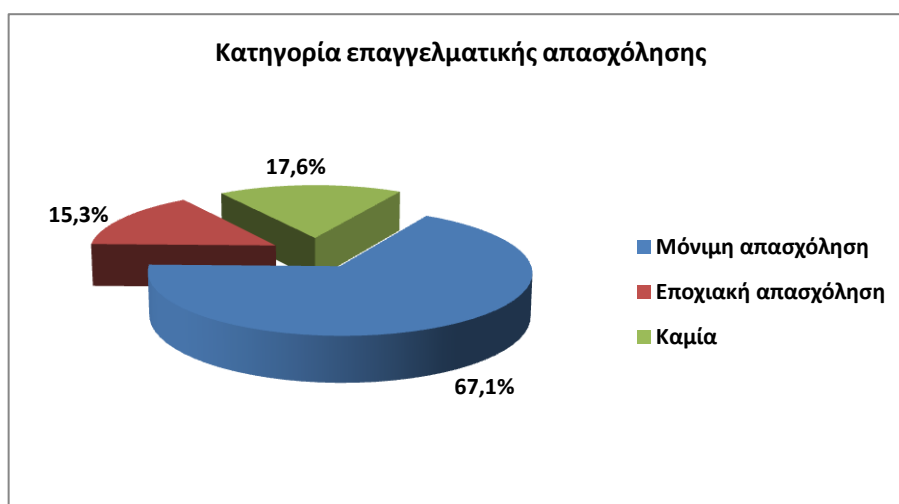
Λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο εκπαίδευσης βλέπουμε ότι το 32,9% των δημοτών/επισκεπτών είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ, το 29,4% απόφοιτοι Λυκείου, το 24,7% έχουν Μεταλυκειακή εκπαίδευση και το 3,5% κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Κατά συνέπεια το επίπεδο εκπαίδευσης, των συμμετεχόντων στην έρευνα κρίνεται

υψηλό, καταθέτοντας απόψεις όπως: καλύτερου συντονισμού των υπηρεσιών του δήμου στις τουριστικές δραστηριότητες.

«Επαγγελματική απασχόληση»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.9 Είδος απασχόλησης

ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Μόνιμη απασχόληση	57	67,1%
Εποχιακή απασχόληση	13	15,3%
Καμία	15	17,6%
Σύνολο	85	100,0%

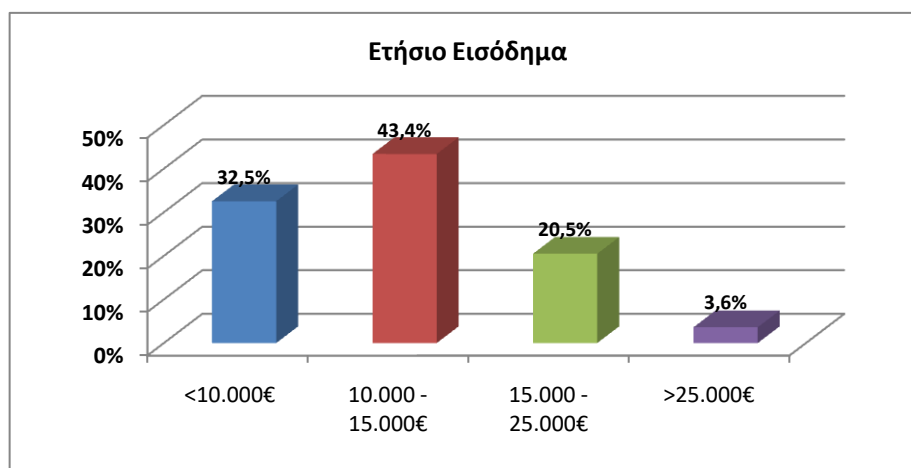
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.9 Είδος απασχόλησης

Λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο κατηγορίας επαγγελματικής απασχόλησης φαίνεται από το διάγραμμα 3.7.1.9 ότι ποσοστό 67,1% του δείγματος έχουν μόνιμη απασχόληση και το 15,3% εποχιακή, καθώς ποσοστό 17,6% δεν εργάζεται. Κατά συνέπεια αποδεικνύεται ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό του δείγματος έχει μόνιμη απασχόληση και μικρότερο ποσοστό που παρατηρείται στην εποχιακή, πιθανά να έχει σχέση και με τουριστικές δραστηριότητες. Δυστυχώς το ποσοστό των δημοτών που δεν έχουν καμιά απασχόληση στο δείγμα μας είναι μεγάλο, πράγμα που προβάλλει την δύσκολη οικονομική συγκυρία που διανύουμε και είναι έντονη και στο δήμο Αιγιαλείας.

«Ποιο είναι το ετήσιο εισόδημά σας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.10 Ετήσιο εισόδημα

ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
<10.000€	27	32,5%
10.000 - 15.000€	36	43,4%
15.000 - 25.000€	17	20,5%
>25.000€	3	3,6%
Σύνολο	83	100,0%

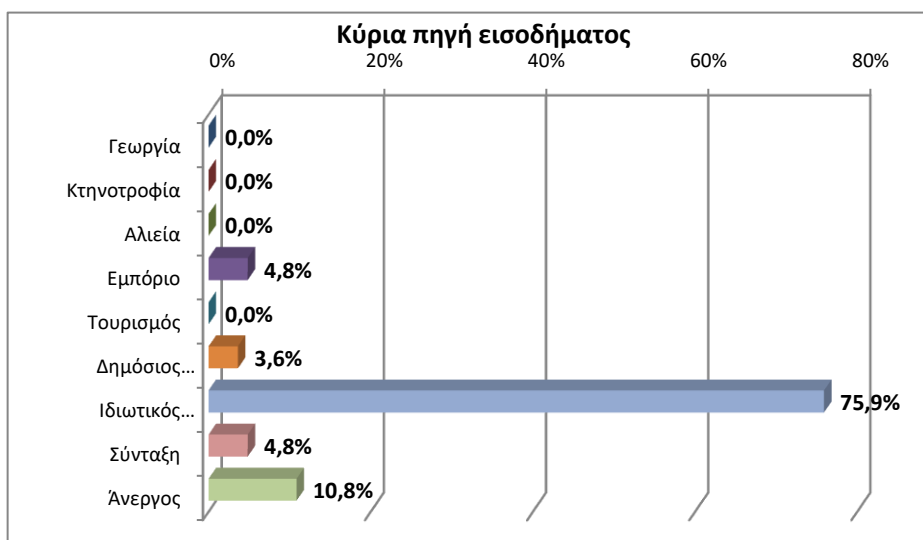
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.10 Ετήσιο εισόδημα

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.10, φαίνεται ότι από τα 85 άτομα του δείγματος που πήραν μέρος στην έρευνα απάντησαν τα 83 στην ερώτηση για το ετήσιο εισόδημα τους, εκ των οποίων το 32,3% λαμβάνει εισόδημα <10.000€, το 43,4% μεταξύ 10.000-15.000€, 20,5% 15000-25000€ και ποσοστό 3,6% >25.000€. Παρατηρούμε ότι το όσον αφορά το ετήσιο εισόδημα, στο μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων της έρευνας κυμαίνεται σε χαμηλό επίπεδο.

«Ποια είναι η κύρια πηγή του εισοδήματος σας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.11 Κύρια πηγή εισοδήματος

ΚΥΡΙΑ ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Γεωργία	0	0,0%
Κτηνοτροφία	0	0,0%
Αλιεία	0	0,0%
Εμπόριο	4	4,8%
Τουρισμός	0	0,0%
Δημόσιος Τομέας	3	3,6%
Ιδιωτικός τομέας	63	75,9%
Σύνταξη	4	4,8%
Άνεργος	9	10,8%
Σύνολο	83	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.11 Κύρια πηγή εισοδήματος

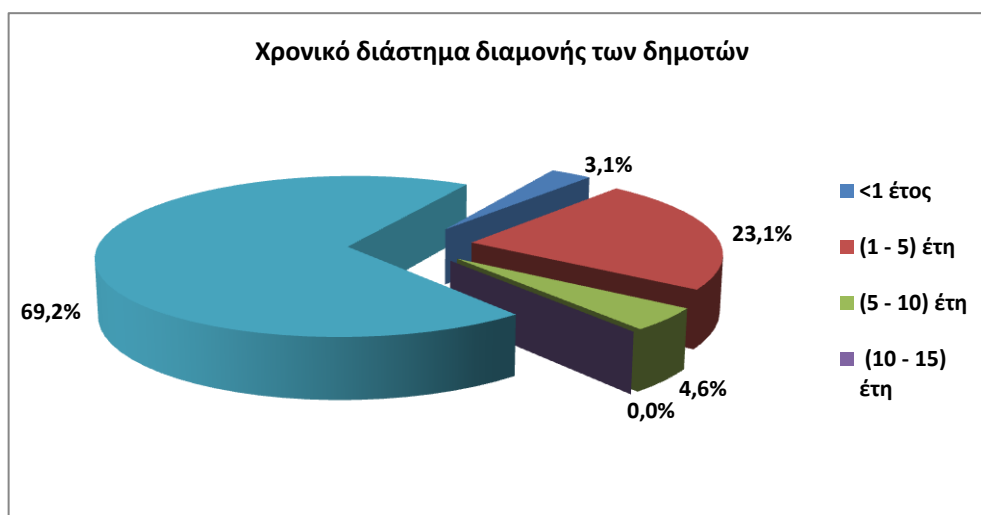
Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα 3.7.1.11, φαίνεται ότι σε υψηλό ποσοστό 75,9% η κύρια πηγή εισοδήματος των δημοτών που έλαβαν μέρος στο δείγμα είναι ο ιδιωτικός τομέας και δημόσιος μόλις 3,6%, ποσοστό 10,8% παρατηρείται στους άνεργους. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η αναλογία αυτή περίπου παρατηρείται και

στην ερώτηση 7 σε σχέση με την επαγγελματική απασχόληση. Ποσοστό επίσης 4,8% ασχολείται με το εμπόριο, 4,8% είναι συνταξιούχοι και ανύπαρκτο είναι το ποσοστό του δείγματος μας που φαίνεται να ασχολείται με τουριστικά προϊόντα.

«Πόσο διάστημα ζείτε/δραστηριοποιείστε στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.12 Χρονικό διάστημα διαμονής

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
<1 έτος	2	3,1%
(1 - 5) έτη	15	23,1%
(5 - 10) έτη	3	4,6%
(10 - 15) έτη	0	0,0%
>15 έτη	45	69,2%
Σύνολο	65	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.12 Χρονικό διάστημα διαμονής

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.12, φαίνεται ότι ποσοστό 69,2% από το σύνολο του δείγματος που ζει και δραστηριοποιείται στη περιοχή διαμένει επάνω από 15 έτη, ποσοστό 23,1% 1-5 έτη ποσοστό 4,6% 5-10 έτη και ποσοστό 3,1% <1 έτος. Σημαντικό είναι, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος έχει αρκετά χρόνια παραμονής και δραστηριότητας στο δήμο Αιγιαλείας και σαφώς οι

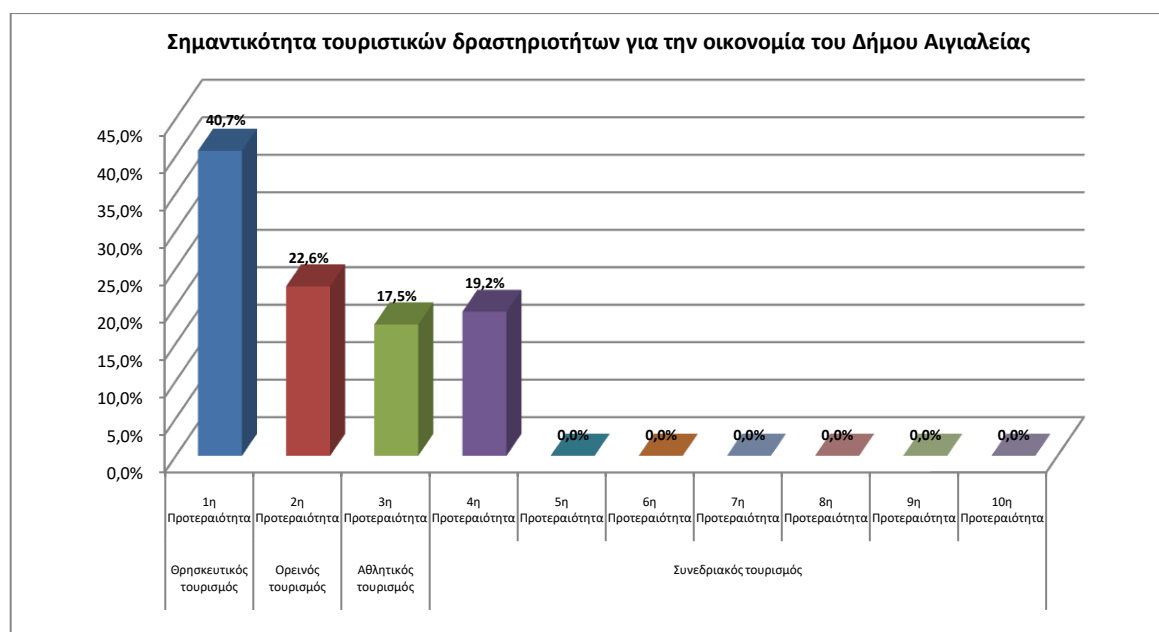
απόψεις τους όσον αφορά τη τουριστική του ανάπτυξη, θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διεκπεραίωση της έρευνας.

Ερωτήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος

«Πόσο σημαντικές πιστεύετε ότι είναι οι παρακάτω τουριστικές δραστηριότητες για την οικονομία της περιοχής του Δήμου Αιγιαλείας»; (Πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.13 Σημαντικότητα τουριστικών δραστηριοτήτων για την οικονομία

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	MAX	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Θρησκευτικός τουρισμός	72	40,7%
Ορεινός τουρισμός	40	22,6%
Αθλητικός τουρισμός	31	17,5%
Συνεδριακός τουρισμός	34	19,2%
Πολιτιστικός τουρισμός	0	0,0%
Οινοτουρισμός	0	0,0%
Γεωτουρισμός	0	0,0%
Οικοτουρισμός	0	0,0%
Μαζικός τουρισμός	0	0,0%
Αγροτουρισμός	0	0,0%
Σύνολο	177	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.13 Σημαντικότητα τουριστικών δραστηριοτήτων για την οικονομία

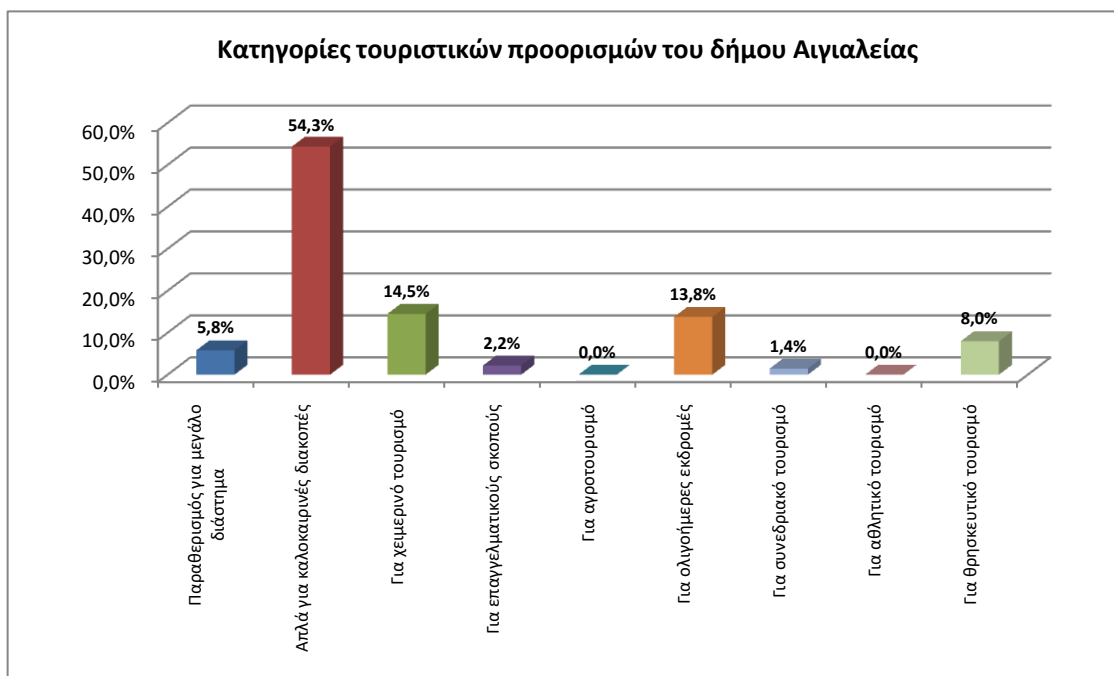
Βάση της κάθε προτεραιότητας με δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων από τους δημότες/επισκέπτες, καθορίζονται οι προτιμήσεις τους για τις τουριστικές δραστηριότητες που θεωρούν σημαντικές για την οικονομία του δήμου Αιγιαλείας. Στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.13, παρατηρούμε ότι ο θρησκευτικός τουρισμός συγκεντρώνει το μακ των απαντήσεων και τίθεται ως 1^η προτεραιότητα με ποσοστό 40,7% του συνόλου των απαντήσεων. Ακολουθούν ως 2^η με 22,6% ο ορεινός τουρισμός, ως 3^η με 17,5% ο αθλητικός τουρισμός, με 19,2% ως 4^η προτεραιότητα ο συνεδριακός τουρισμός. Για το δήμο Αιγιαλείας όμως στόχος δεν πρέπει να είναι μόνο ο θρησκευτικός τουρισμός λόγω των πολλών εκκλησιών που διαθέτει, αλλά ο στοχευμένος ποιοτικός τουρισμός σε όλες τις τουριστικές δραστηριότητες. Για το λόγο αυτό πρέπει οι τιμές να αντικατοπτρίζουν το υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών στους τουρίστες. Επίσης για το δήμο, η πολιτιστική ανάπτυξη πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα, καθώς και ο αθλητικός τουρισμός, γιατί διαθέτει τις υποδομές και τις προδιαγραφές για την υποστήριξη τους και τη δυνατότητα να προάγει το αθλητικό πνεύμα.

«Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες κατατάσσετε την ευρύτερη περιοχή του δήμου Αιγιαλείας ως τουριστικό προορισμό»; (Πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.14 Τουριστικοί προορισμοί

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Παραθερισμός για μεγάλο διάστημα	8	5,8%
Απλά για καλοκαιρινές διακοπές	75	54,3%
Για χειμερινό τουρισμό	20	14,5%
Για επαγγελματικούς σκοπούς	3	2,2%
Για αγροτουρισμό	0	0,0%
Για ολιγοήμερες εκδρομές	19	13,8%
Για συνεδριακό τουρισμό	2	1,4%
Για αθλητικό τουρισμό	0	0,0%
Για θρησκευτικό τουρισμό	11	8,0%
Σύνολο	138	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.14 Τουριστικοί προορισμοί

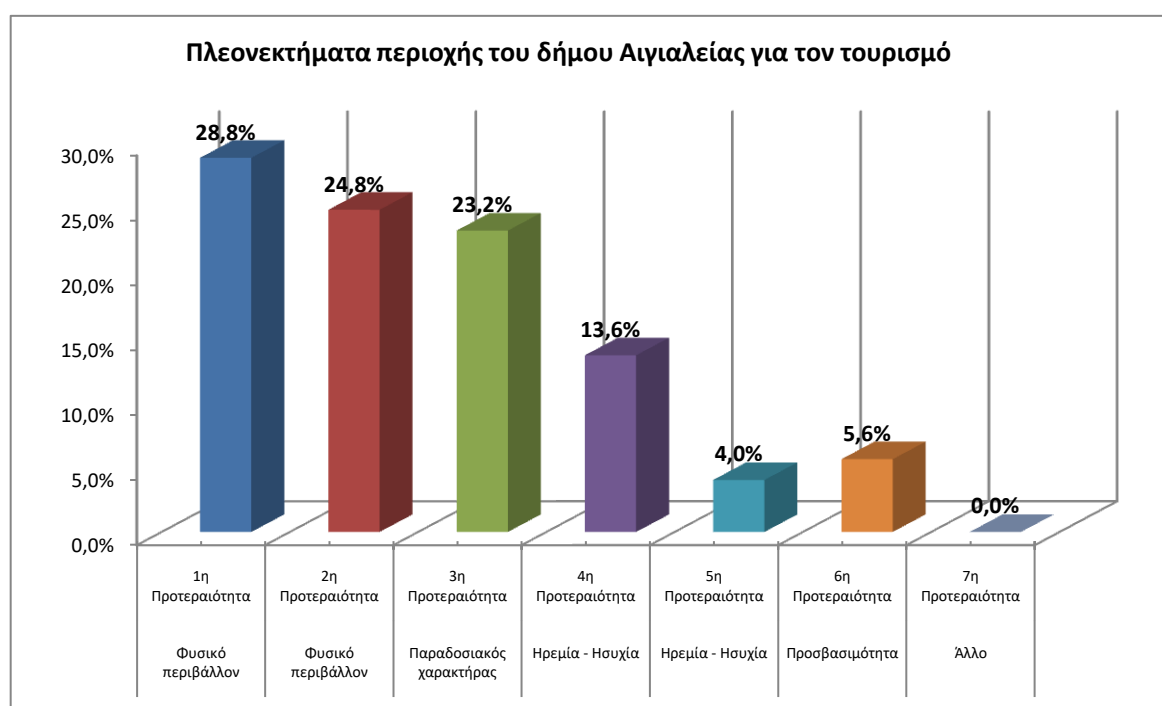
Σύμφωνα με τα στοιχεία, που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.14, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 54,3% του δείγματος των δημοτών/ επισκεπτών, κατατάσσει την ευρύτερη περιοχή του δήμου Αιγιαλείας σε προορισμό μόνο για καλοκαιρινές διακοπές. Ποσοστό πολύ χαμηλό μόλις 5,8% θεωρεί το δήμο ιδανικό για παραθερισμό μεγάλου χρονικού διαστήματος. Ικανοποιητικό ποσοστό 14,5% έχει την άποψη ότι ο δήμος είναι κατάλληλος για χειμερινό τουρισμό, ποσοστό 13,8% έχει την γνώμη για ολιγοήμερες εκδρομές και ποσοστό μόλις 8% για θρησκευτικό τουρισμό. Πολύ μικρά ποσοστά παρουσιάζονται στο πίνακα 3.7.1.14 για τους υπόλοιπους εναλλακτικούς τουριστικούς προορισμούς. Γενικότερα μπορούμε να πούμε, ότι τα τελευταία χρόνια η αμφισβήτηση του μοντέλου του μαζικού τουρισμού και η αλλαγή των προτιμήσεων των επισκεπτών προς περισσότερο ενεργητικές διακοπές, συνέβαλλε στην αναζήτηση και στην σταδιακή ανάπτυξη νέων εναλλακτικών και περισσότερο ήπιων και ενεργητικών μορφών τουρισμού. Οι ανάγκες της σύγχρονης τουριστικής ζήτησης οδηγούν στην ανάπτυξη πολιτικών ενίσχυσης και προώθησης ενός πλέγματος εναλλακτικών μορφών τουρισμού που αφορούν τον αγροτουρισμό, τον αθλητικό τουρισμό, τον πολιτιστικό, τον τουρισμό περιπέτειας κ.α. Η τάση αυτή της ζήτησης αποτελεί μία νέα πραγματικότητα για τη τουριστική προσφορά, που ο δήμος Αιγιαλείας πρέπει να αναζητήσει, να εξειδικεύσει και να επεκτείνει τα τουριστικά προϊόντα και τις υπηρεσίες του αντίστοιχα προς αυτή τη κατεύθυνση.

«Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής του δήμου Αιγιαλείας όσον αφορά τον τουρισμό σε σύγκριση με άλλες περιοχές»; (Πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.15 Πλεονεκτήματα του δήμου Αιγιαλείας για τουρισμό

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Φυσικό περιβάλλον	1η Προτεραιότητα	36	28,8%
Φυσικό περιβάλλον	2η Προτεραιότητα	31	24,8%
Παραδοσιακός χαρακτήρας	3η Προτεραιότητα	29	23,2%
Ηρεμία - Ησυχία	4η Προτεραιότητα	17	13,6%
Ηρεμία - Ησυχία	5η Προτεραιότητα	5	4,0%

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Προσβασιμότητα	6η Προτεραιότητα	7	5,6%
Άλλο	7η Προτεραιότητα	0	0,0%
Σύνολο		125	100,0%

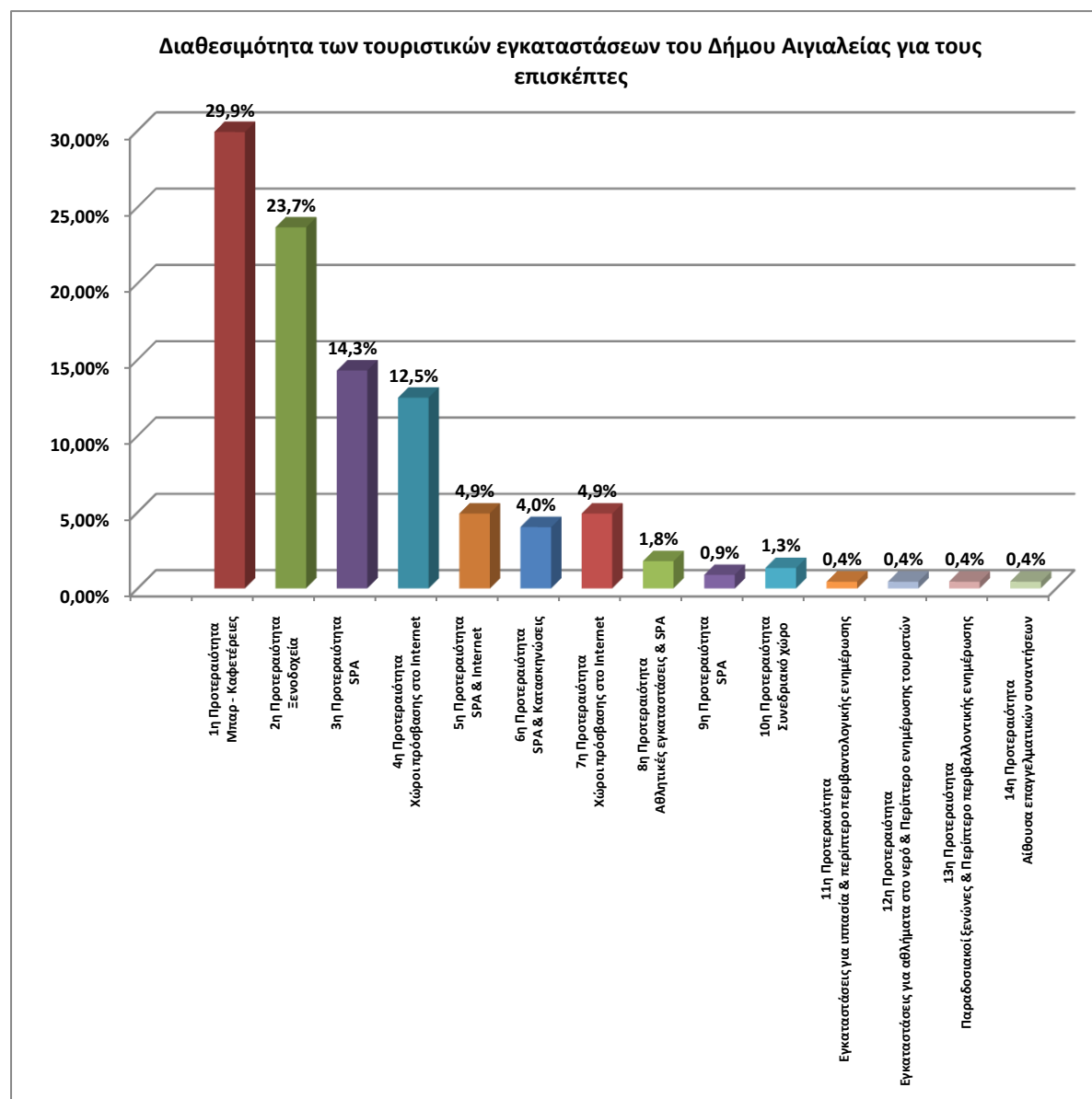
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.15 Πλεονεκτήματα του δήμου Αιγιαλείας για τουρισμό

Κατά την άποψη των δημοτών/επισκεπτών που έλαβαν μέρος στην έρευνα στο πίνακα 3.7.1.15, φαίνεται ότι σε 1^η προτεραιότητα με ποσοστό 28,8% αλλά και ως 2^η προτεραιότητα με ποσοστό 24,8% θεωρούν το φυσικό περιβάλλον του δήμου Αιγιαλείας. Το οποίο κατά τη γνώμη τους είναι αυτό που προσελκύει τον επισκέπτη ώστε να προτιμήσει την περιοχή και να το κατατάσσει σε υψίστης σημασίας πλεονέκτημα. Ως 3^η προτεραιότητα θέτουν με ποσοστό 23,2% τον παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής το οποίο είναι σημαντικό πλεονέκτημα προσέλκυσης τουριστών και με ποσοστό 13,6% και αντίστοιχα 4,0% θέτουν ως 4^η και 5^η προτεραιότητα την ηρεμία – ησυχία. θεωρεί την ιστορία και τα αξιοθέατα του τόπου. Με χαμηλότερα ποσοστά προτεραιοτήτων έθεσαν οι δημότες/επισκέπτες την προσβασιμότητα του δήμου Αιγιαλείας.

«Ποιες από τις παρακάτω εγκαταστάσεις έχετε την άποψη ότι διαθέτει η περιοχή του δήμου Αιγιαλείας για την εξυπηρέτηση και την ψυχαγωγία των επισκεπτών»; (πολλαπλών απαντήσεων με ιεράρχηση)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.16 Διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων του δήμου Αιγιαλείας

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Μπαρ - Καφετέρειες	1 ^η Προτεραιότητα	67	29,9%
Ξενοδοχεία	2 ^η Προτεραιότητα	53	23,7%
SPA	3 ^η Προτεραιότητα	32	14,3%
Χώροι πρόσβασης στο Internet	4 ^η Προτεραιότητα	28	12,5%
SPA & Internet	5 ^η Προτεραιότητα	11	4,9%
SPA & Κατασκηνώσεις	6 ^η Προτεραιότητα	9	4,0%
Χώροι πρόσβασης στο Internet	7 ^η Προτεραιότητα	11	4,9%
Αθλητικές εγκαταστάσεις & SPA	8 ^η Προτεραιότητα	4	1,8%
SPA	9 ^η Προτεραιότητα	2	0,9%
Συνεδριακό χώρο	10 ^η Προτεραιότητα	3	1,3%
Εγκαταστάσεις για ιππασία & περίπτερο περιβαλλοντικής ενημέρωσης	11 ^η Προτεραιότητα	1	0,4%
Εγκαταστάσεις για αθλήματα στο νερό & Περίπτερο ενημέρωσης τουριστών	12 ^η Προτεραιότητα	1	0,4%
Παραδοσιακοί ξενώνες & Περίπτερο περιβαλλοντικής ενημέρωσης	13 ^η Προτεραιότητα	1	0,4%
Αίθουσα επαγγελματικών συναντήσεων	14 ^η Προτεραιότητα	1	0,4%
Σύνολο		224	100%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.16 Διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων του δήμου Αιγιαλείας

Όσον αφορά την γνώμη των δημοτών/επισκεπτών για τις εγκαταστάσεις που διαθέτει η περιοχή του δήμου Αιγιαλείας, για εξυπηρέτηση και ψυχαγωγία των τουριστών παρουσιάζονται στο πίνακα 3.7.1.16, και ποσοστό 29,9% θέτει σε 1^η προτεραιότητα τα μπαρ – καφετέριες.

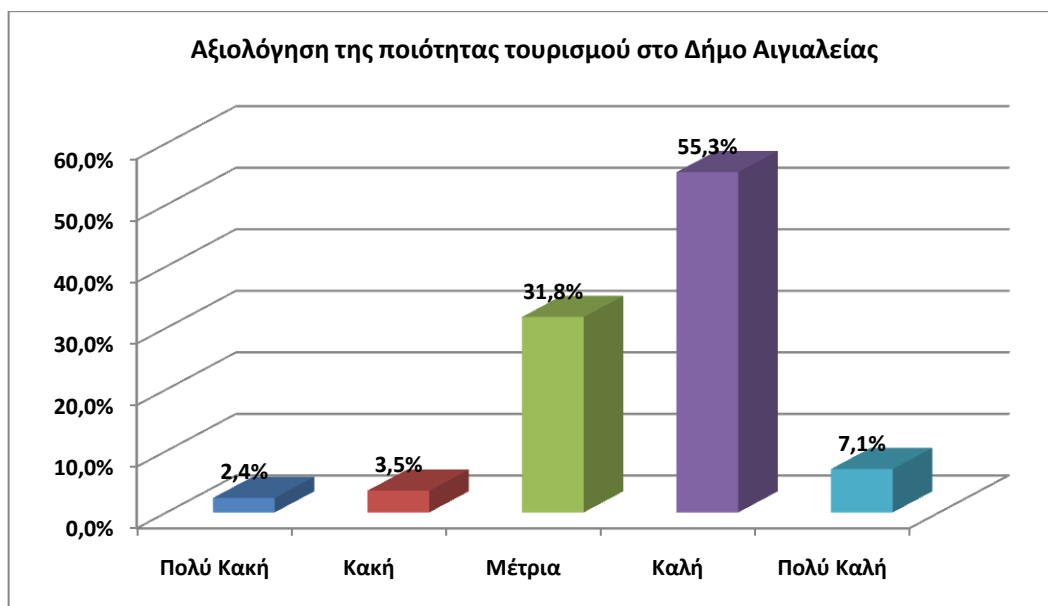
Σε 2^η προτεραιότητα με ποσοστό 23,7% έθεσαν τα ξενοδοχεία και σε 3^η προτεραιότητα με ποσοστό 14,3% τα SPA. Ως 4^η προτεραιότητα με ποσοστό 12,5 επίσης SPA & Internet και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι αθλητικές εγκαταστάσεις, οι συνεδριακοί χώροι και οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις. Επισημαίνεται ότι πάντα κατά την γνώμη των δημοτών/επισκεπτών που συμμετείχαν στην έρευνα, η περιοχή του δήμου Αιγιαλείας, στερείται υποδομών όσον αφορά την φιλοξενία-ψυχαγωγία τουριστών που

προτιμούν τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο δήμος Αιγιαλείας πρέπει να στραφεί, με αργά αλλά σταθερά βήματα προς την ανάπτυξη και υποστήριξη μέσω κατάλληλων και επαρκούντων εγκαταστάσεων των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος αλλά και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

«Πως εκτιμάτε την ποιότητα του τουρισμού στην περιοχή του δήμου Αιγιαλείας»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.17 Ποιότητα τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Πολύ Κακή	2	2,4%
Κακή	3	3,5%
Μέτρια	27	31,8%
Καλή	47	55,3%
Πολύ Καλή	6	7,1%
Σύνολο	85	100,0%

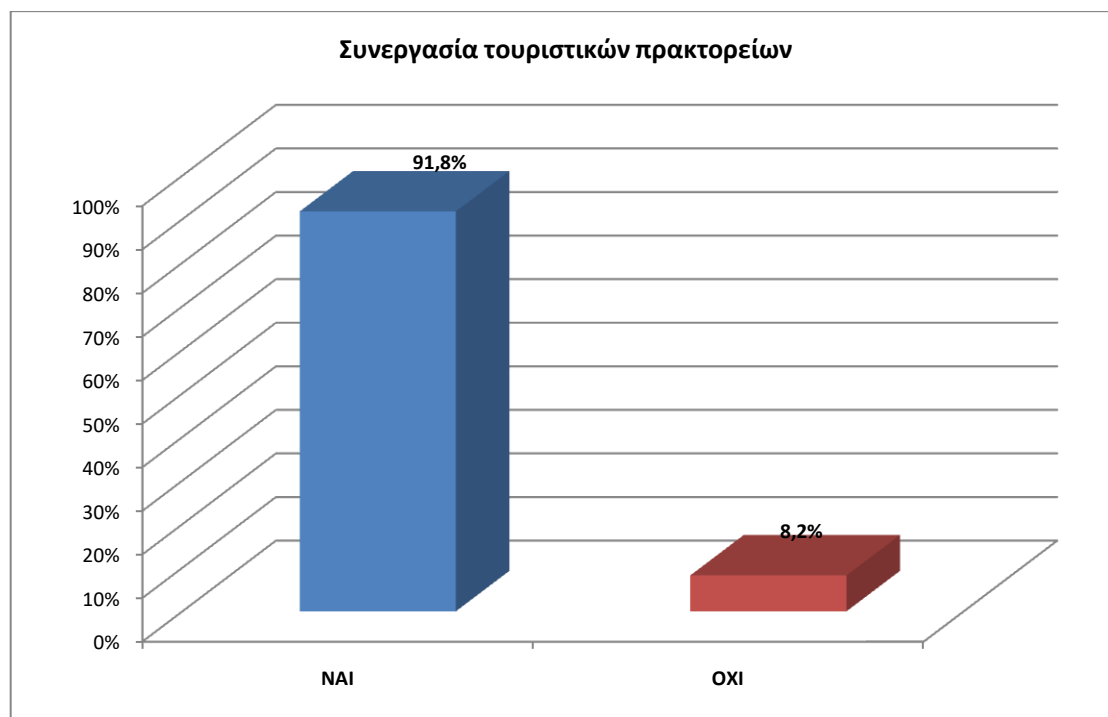
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.17 Ποιότητα τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.17, φαίνεται ότι ποσοστό 55,3% των δημοτών/επισκεπτών που έλαβαν μέρος στο δείγμα, απαντούν ότι η ποιότητα των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή του Δήμου είναι καλή. Ποσοστό 31,8% του δείγματος την χαρακτηρίζει μέτρια. Μικρότερα ποσοστά εναλλάσσονται μεταξύ πολύ καλής και πολύ κακής ποιότητας τουριστικού προϊόντος. Δυναμικός παράγοντας η ποιότητα του τουρισμού για το Δήμο Αιγιαλείας καθώς στηρίζει και προωθεί την τοπική ανάπτυξη. Μια καλή ποιότητα τουρισμού εξασφαλίζει ευκαιρίες απασχόλησης, για τον ντόπιο πληθυσμό αλλά και γενικότερα.

«Θεωρείτε ότι η συνεργασία με τουριστικά πρακτορεία επιδρά στην τουριστική προσέλευση»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.18 Τουριστική προσέλευση-Συνεργασία με πρακτορεία

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΝΑΙ	78	91,8%
ΟΧΙ	7	8,2%
Σύνολο	85	100,0%

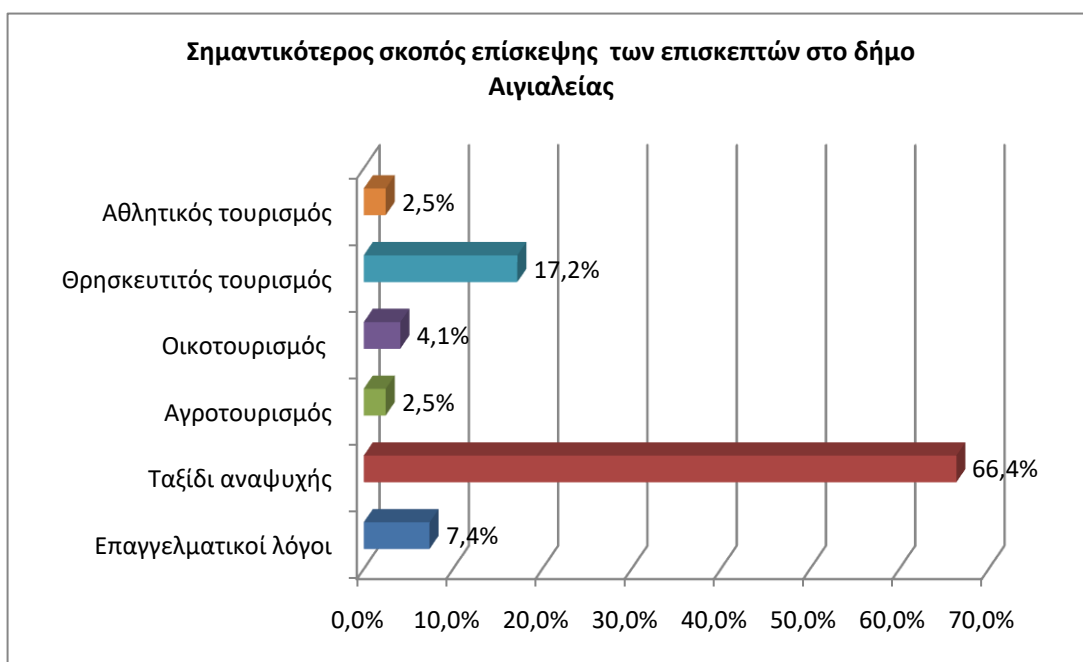
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.18 Τουριστική προσέλευση-Συνεργασία με πρακτορεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.18, φαίνεται ότι ποσοστό 91,8% των δημοτών/επισκεπτών απάντησαν θετικά στην περίπτωση συνεργασίας του δήμου με τουριστικά πρακτορεία όσον αφορά την προοπτική περισσότερης προσέλευσης. Μικρό ποσοστό 8,2% του δείγματος πιστεύει ότι δεν βοηθάει η συνεργασία.

«Ποιο θεωρείτε σημαντικότερο σκοπό των τουριστών/επισκεπτών στην περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας»; (Πολλαπλών επιλογών)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.19 Σκοπός επίσκεψης τουριστών/επισκεπτών στο δήμο Αιγιαλείας

ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ/ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Επαγγελματικοί λόγοι	9	7,4%
Ταξίδι αναψυχής	81	66,4%
Αγροτουρισμός	3	2,5%
Οικοτουρισμός	5	4,1%
Θρησκευτικός τουρισμός	21	17,2%
Αθλητικός τουρισμός	3	2,5%
Σύνολο	122	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.19 Σκοπός επίσκεψης τουριστών/επισκεπτών στο δήμο Αιγιαλείας

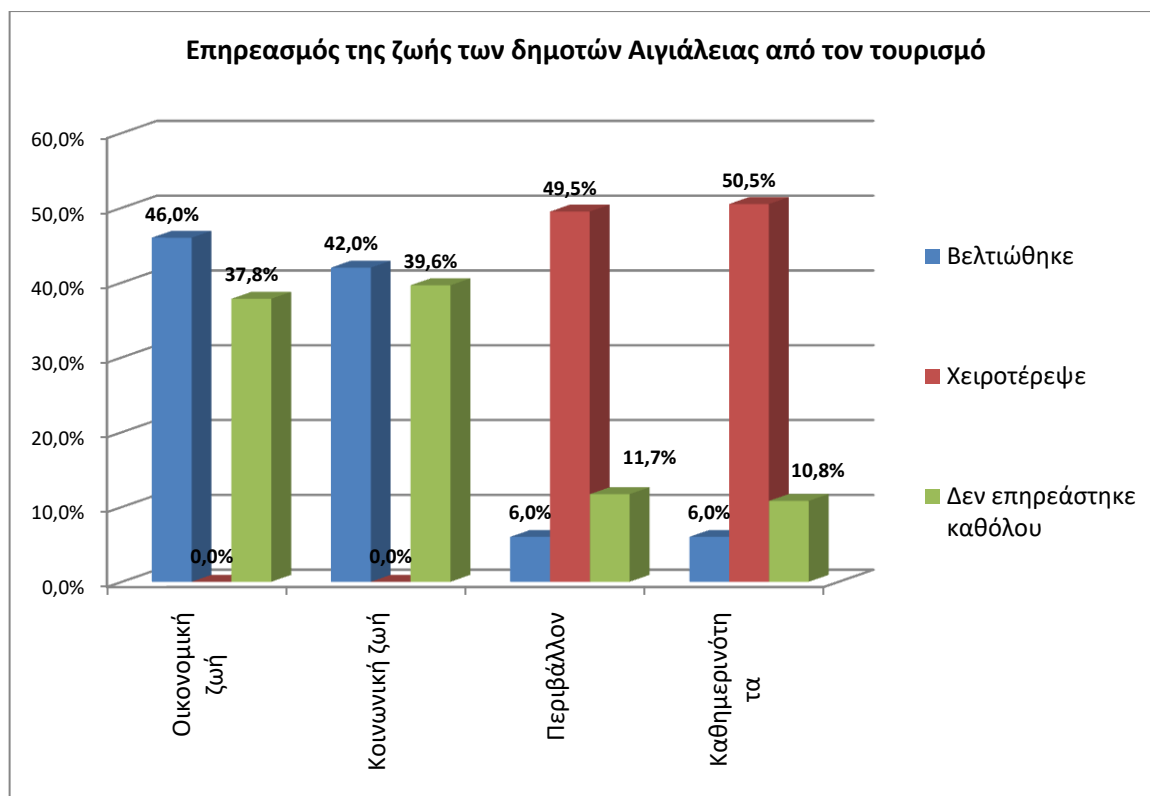

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.19, φαίνεται ότι ποσοστό 66,4% των δημοτών/επισκεπτών του δείγματος θεωρούν ως σημαντικό σκοπό επίσκεψης στο δήμο Αιγιαλείας την περίπτωση της αναψυχής. Επίσης, ποσοστό 17,2% θεωρεί την περίπτωση των θρησκευτικών λόγων σημαντικό σκοπό επίσκεψης, ποσοστό 7,4% θεωρεί τους επαγγελματικούς λόγους, 4,1 % τον οικοτουρισμό και ποσοστά 2,5% αντίστοιχα τον αγροτουρισμό και αθλητικό τουρισμό. Διαπιστώνεται λοιπόν μέσα από τις απόψεις των δημοτών/επισκεπτών ότι ο δήμος Αιγιαλείας είναι κυρίως πόλος επίσκεψης/τουρισμού για λόγους αναψυχής.

«Κατά πόσο επηρεάστηκαν οι παρακάτω πλευρές της ζωής σας ως δημότες από τον τουρισμό»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.20 *Επηρεασμός της ζωής των δημοτών από τον τουρισμό*

ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΒΕΛΤΙΩΘΗΚΕ	ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΨΕ	ΔΕΝ ΕΠΗΡΕΑΣΤΗΚΕ
Οικονομική ζωή	46,0%	0,0%	37,8%
Κοινωνική ζωή	42,0%	0,0%	39,6%
Περιβάλλον	6,0%	49,5%	11,7%
Καθημερινότητα	6,0%	50,5%	10,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%

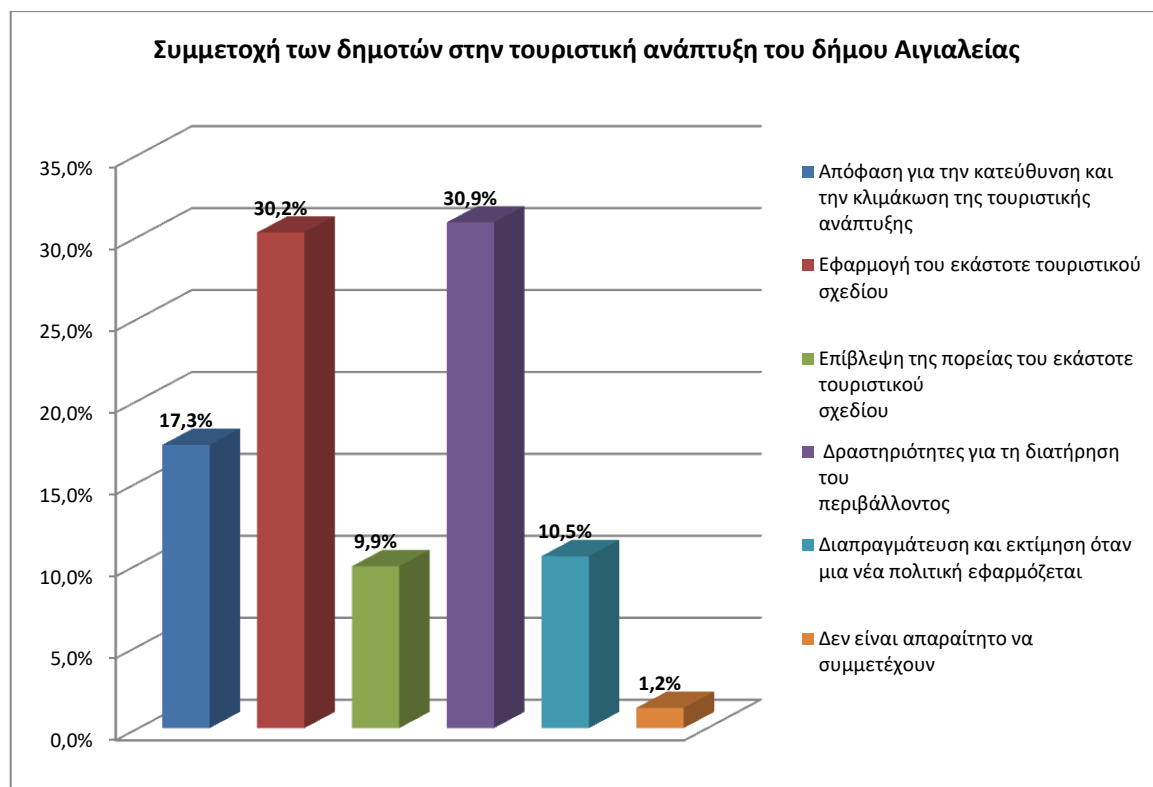
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.20 *Επηρεασμός της ζωής των δημοτών από τον τουρισμό*

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.20, φαίνεται ότι ποσοστό 50,5% θεωρεί ότι επηρεάστηκε αρνητικά η καθημερινότητα τους από την προσέλευση τουριστών, όπως επίσης επηρεάστηκε αρνητικά με ποσοστό 49,5% και το περιβάλλον του Δήμου από τον τουρισμό, μικρότερα ποσοστά και στις δυο παραπάνω περιπτώσεις θεωρούν ότι δεν επηρεάστηκε ή ότι βελτιώθηκε αντίστοιχα η καθημερινότητας τους ή το περιβάλλον. Στο πλαίσιο της κοινωνικής ζωής ποσοστό 42% πιστεύει ότι βελτιώθηκε και αντίστοιχα 39,6 % ότι δεν επηρεάστηκε καθόλου. Και όσον αφορά την οικονομική ζωή του τόπου ποσοστό 46% θεωρεί ότι βελτιώθηκε από τον τουρισμό, αλλά αντίθετα ποσοστό 37,8% θεωρεί ότι δεν επηρεάστηκε καθόλου. Διαπιστώνεται ότι είναι σημαντικό να υπάρξει μέριμνα ειδικού σχεδιασμού της τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.

«Σε ποια σημεία της τουριστικής ανάπτυξης /δραστηριοποίησης πιστεύετε ότι οι δημότες - κάτοικοι πρέπει να συμμετέχουν»; (πολλαπλών επιλογών)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.21 Συμμετοχή των δημοτών στην τουριστική ανάπτυξη του δήμου
Αιγιαλείας

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Απόφαση για την κατεύθυνση και την κλιμάκωση της τουριστικής ανάπτυξης	28	17,3%
Εφαρμογή του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου	49	30,2%
Επίβλεψη της πορείας του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου	16	9,9%
Δραστηριότητες για τη διατήρηση του περιβάλλοντος	50	30,9%
Διαπραγμάτευση και εκτίμηση όταν μια νέα πολιτική εφαρμόζεται	17	10,5%
Δεν είναι απαραίτητο να συμμετέχουν	2	1,2%
Σύνολο	162	100,0%

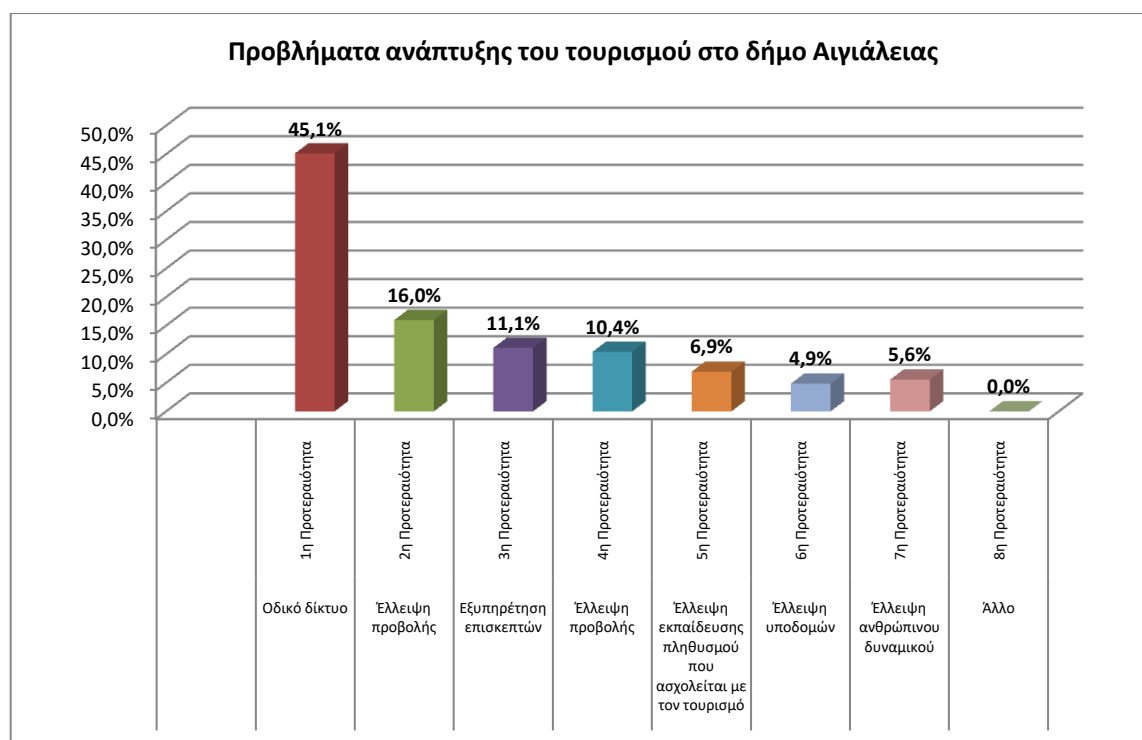
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.21 Συμμετοχή των δημοτών στην τουριστική ανάπτυξη του δήμου Αιγιαλείας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.21, φαίνεται ότι μέγιστο ποσοστό των δημοτών/επισκεπτών του δείγματος 30,9% εκτιμάει ότι είναι απαραίτητο να συμμετέχει στις δραστηριότητες για τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Επίσης ποσοστό 30,2% θεωρεί σημαντική τη συμμετοχή των δημοτών στην εφαρμογή του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου. Ποσοστό 17,3% πιστεύει ότι είναι καθοριστική η συμμετοχή του στην απόφαση για την κατεύθυνση και την κλιμάκωση της τουριστικής ανάπτυξης και ποσοστό 10,5% θεωρεί σημαντική τη συμμετοχή στη διαπραγμάτευση και εκτίμηση όταν μια νέα πολιτική εφαρμόζεται. Τέλος κρίνεται με μικρότερο ποσοστό 9,9% σημαντική και η επίβλεψη της πορείας του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου. Γενικότερα η ενεργή συμμετοχή των δημοτών στις τοπικές τουριστικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και λειτουργικές διασυνδέσεις ανάμεσα στους διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας, έρευνας, εκπαίδευσης, μάρκετινγκ, συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης του τόπου.

«Κατά τη γνώμη σας ως δημότες, υπάρχουν προβλήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας»; (Πολλαπλών επιλογών)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.22 Προβλήματα ανάπτυξης του τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΜΑΧ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Οδικό δίκτυο	1η Προτεραιότητα	65	45,1%
Έλλειψη προβολής	2η Προτεραιότητα	23	16,0%
Εξυπηρέτηση επισκεπτών	3η Προτεραιότητα	16	11,1%
Έλλειψη προβολής	4η Προτεραιότητα	15	10,4%
Έλλειψη εκπαίδευσης πληθυσμού που ασχολείται με τον τουρισμό	5η Προτεραιότητα	10	6,9%
Έλλειψη υποδομών	6η Προτεραιότητα	7	4,9%
Έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού	7η Προτεραιότητα	8	5,6%
Άλλο	8η Προτεραιότητα	0	0,0%
Σύνολο		144	100,0%

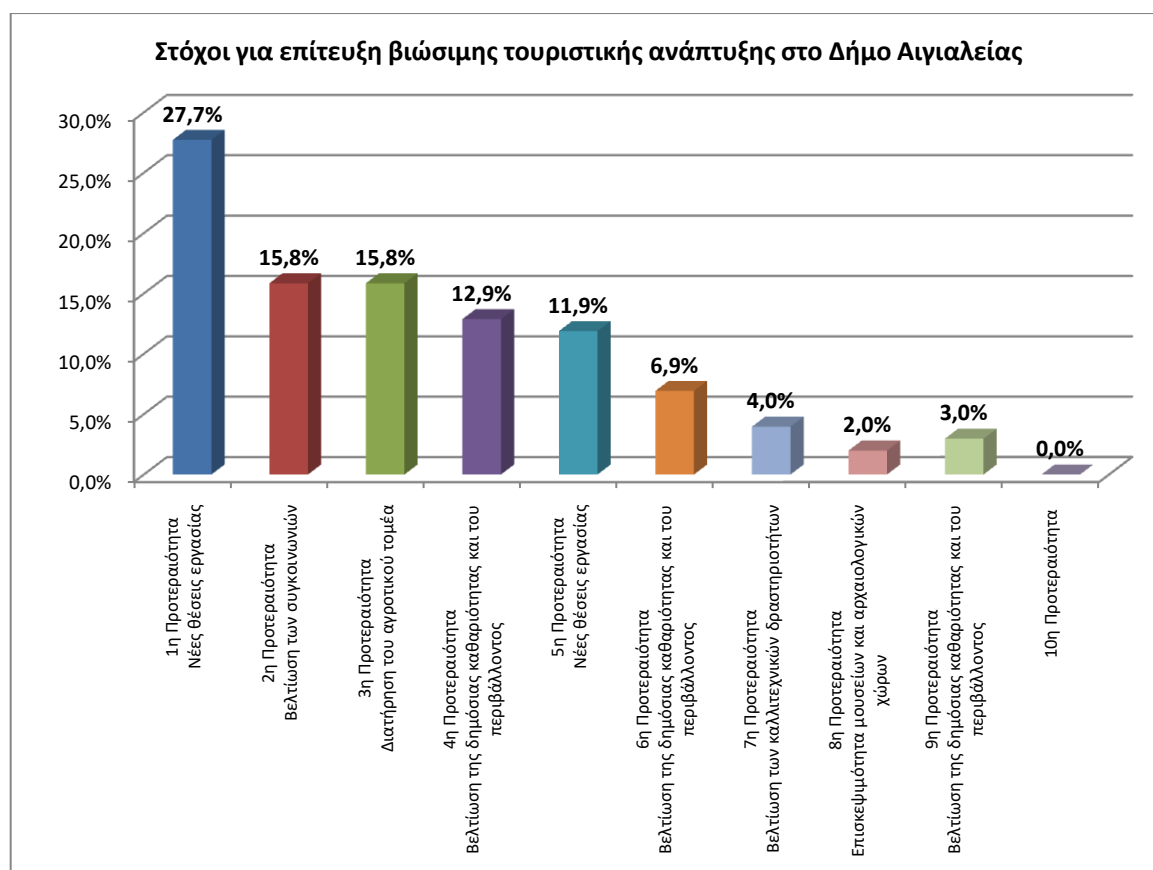
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.22 Προβλήματα ανάπτυξης του τουρισμού στο δήμο Αιγιαλείας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.22, φαίνεται ότι ποσοστό 45% των δημοτών του δείγματος ως 1^η προτεραιότητα καταδεικνύει ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ανάπτυξης του τουρισμού να είναι το οδικό δίκτυο. Ακολουθούν με ποσοστό 16% ως 2^η προτεραιότητα η έλλειψη προβολής, καθώς και με 11% ως 3^η προτεραιότητα η εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Με πιο μικρά ποσοστά σημαντικότητας και προτεραιότητας ακολουθούν, η έλλειψη εκπαίδευσης πληθυσμού που ασχολείται με τον τουρισμό και η έλλειψη υποδομών, η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού. Όλα τα παραπάνω προβλήματα που καταδεικνύουν οι δημότες/επισκέπτες χρειάζονται άμεση υποστήριξη από το δήμο, με στόχο την δημιουργία υποδομών υψηλής ποιότητας που θα συμβάλουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας στρατηγικής για τον τουρισμό της περιοχής του Αιγίου. Είναι αναγκαίο, να υιοθετηθούν προτεραιότητες σχετικά με τα έργα που θα υλοποιηθούν και γενικότερα με τις δράσεις που θα αναληφθούν ή εφαρμόζονται ήδη, με στόχο τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος.

«Ποιοι κατά τη γνώμη σας είναι οι στόχοι της περιοχής σας ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και πώς τους ιεραρχείτε»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.23 Στόχοι και επίτευξη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο
Αιγιαλείας

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤ ΕΣ	ΜΑΧ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩ Ν	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙ Α ΚΑΤΑΝΟΜ Η
Νέες θέσεις εργασίας	1η Προτεραιότητα	28	27,7%
Βελτίωση των συγκοινωνιών	2η Προτεραιότητα	15	15,8%
Διατήρηση του αγροτικού τομέα	3η Προτεραιότητα	16	15,8%
Βελτίωση της δημόσιας καθαριότητας και του περιβάλλοντος	4η Προτεραιότητα	13	12,9%
Νέες θέσεις εργασίας	5η Προτεραιότητα	12	11,9%
Βελτίωση της δημόσιας καθαριότητας και του περιβάλλοντος	6η Προτεραιότητα	7	6,9%
Βελτίωση των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων	7η Προτεραιότητα	4	4,0%
Επισκεψιμότητα μουσείων και αρχαιολογικών χώρων	8η Προτεραιότητα	2	2,0%
Βελτίωση της δημόσιας καθαριότητας και του περιβάλλοντος	9η Προτεραιότητα	3	3,0%
Άλλο	10η Προτεραιότητα	0	0,0%
Σύνολο		100	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.23 Στόχοι και επίτευξη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας

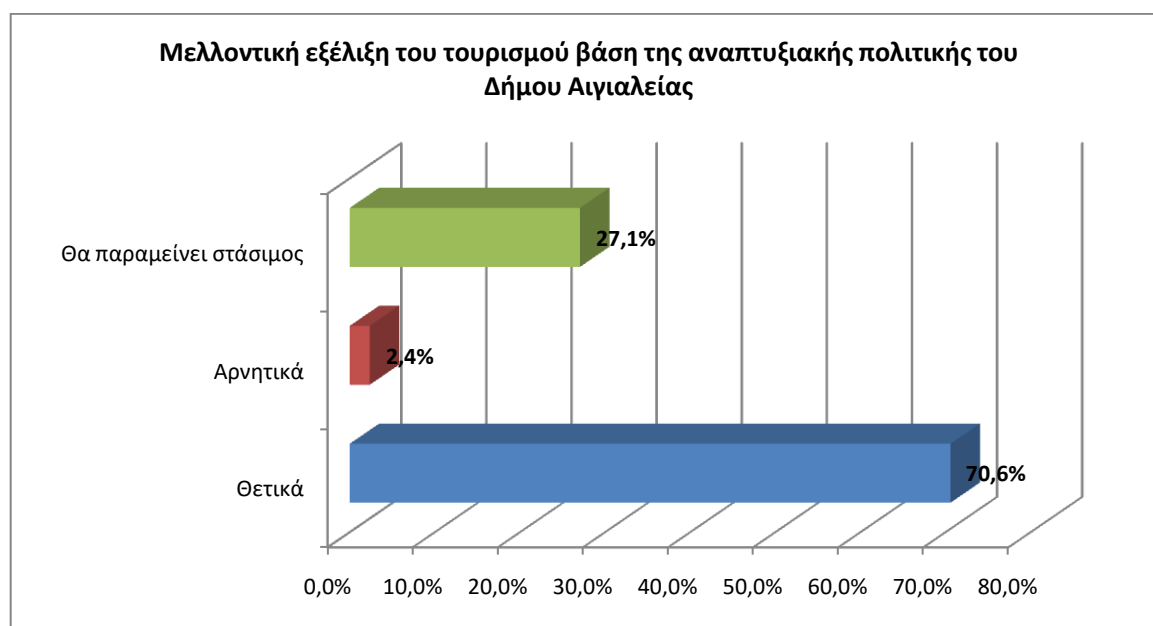
Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.23, φαίνεται πλειοψηφικά ότι ποσοστό 27,7% των δημοτών/επισκεπτών που συμμετείχαν στο δείγμα θεωρούν ότι ο δήμος Αιγιαλείας πρέπει να προωθήσει μέσω των τουριστικών δραστηριοτήτων του νέες θέσεις εργασίας. Ως δεύτερο μείζον ζήτημα και με ποσοστό 15,8% ούτως ώστε να πετύχει ο δήμος τους στόχους βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης θεωρούν ότι θα πρέπει μεριμνήσει για τη βελτίωση των συγκοινωνιών και ακολουθεί η διατήρηση του αγροτικού τομέα (αγροτουρισμός) με το ίδιο ποσοστό 15,8%. Με ποσοστό 12,9% και ως 4η προτεραιότητα τίθεται η βελτίωση της δημόσιας καθαριότητας και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά η βελτίωση των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, η διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής κ.λ.π. Διαπιστώνεται μέσα από τη γνώμη των δημοτών, ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού θεωρούνται περιβαλλοντικά φιλικές και επομένως πιο βιώσιμες από τον μαζικό τουρισμό.

«Πως προβλέπετε βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του δήμου Αιγιαλείας ότι θα εξελιχθεί ο τουρισμός τα επόμενα 10 χρόνια»;

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.24 *Εξέλιξη του τουρισμού βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του δήμου Αιγιαλείας*

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Θετικά	60	70,6%
Αρνητικά	2	2,4%
Θα παραμείνει στάσιμος	23	27,1%
Σύνολο	85	100%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.24 *Εξέλιξη του τουρισμού βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του δήμου Αιγιαλείας*

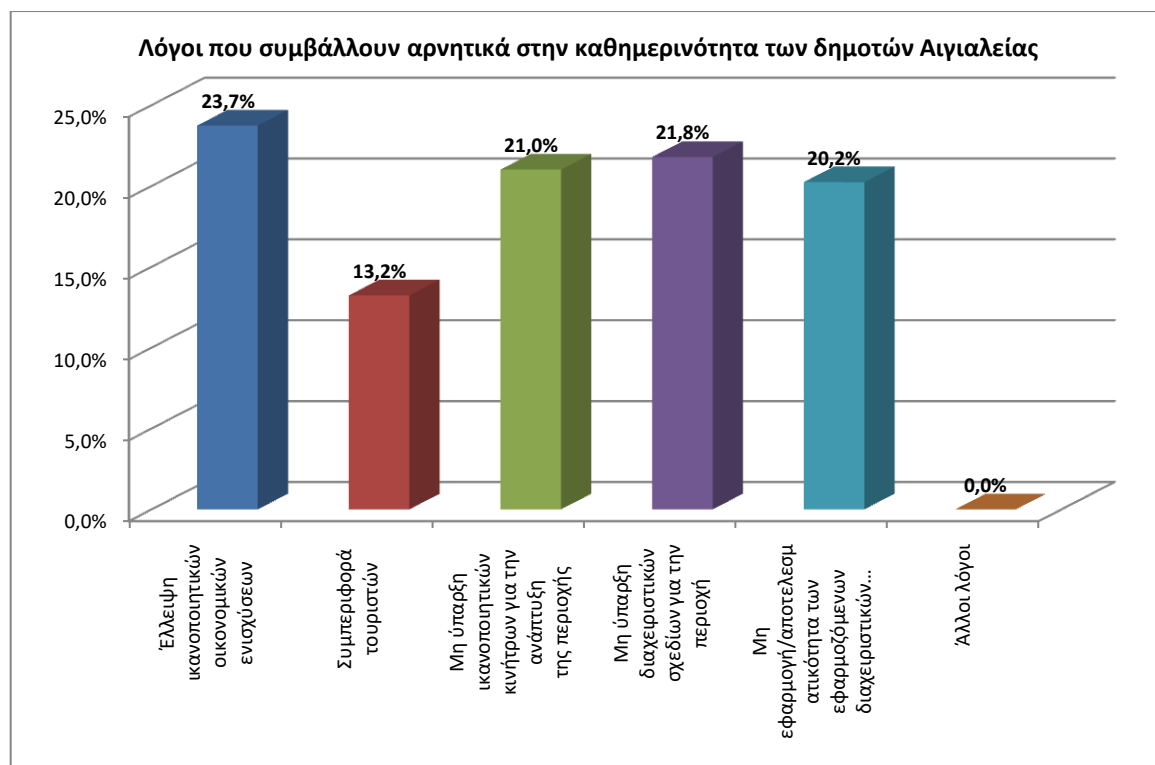
Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πίνακα – διάγραμμα 3.7.1.24, φαίνεται ότι ποσοστό 70,6 % των 85 δημοτών/επισκεπτών που ερωτήθηκαν, απάντησαν ότι συμφωνούν με την αναπτυξιακή πολιτική του δήμου σχετικά με τη τουριστική προβολή και προώθηση που διενεργεί και πιστεύουν ότι θα υπάρξει εξέλιξη μέσα στα 10 επόμενα χρόνια. Μικρό ποσοστό 2,4% θεωρεί ότι δεν ακολουθεί σωστή τακτική και

ποσοστό 27,1% πιστεύει ότι θα μείνει στάσιμη η εξέλιξη του τουρισμού με την πολιτική που ακολουθεί ο δήμος για την επερχόμενη δεκαετία.

«Ποιους από τους παρακάτω λόγους θεωρείτε ότι συμβάλλουν αρνητικά στην καθημερινότητα της ζωής σας στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας»; (Πολλαπλών επιλογών)

ΠΙΝΑΚΑΣ: 3.7.1.25 *Λόγοι που συμβάλλουν αρνητικά στην καθημερινότητα*

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Έλλειψη ικανοποιητικών οικονομικών ενισχύσεων	61	23,7%
Συμπεριφορά τουριστών	34	13,2%
Μη ύπαρξη ικανοποιητικών κινήτρων για την ανάπτυξη της περιοχής	54	21,0%
Μη ύπαρξη διαχειριστικών σχεδίων για την περιοχή	56	21,8%
Μη εφαρμογή/αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαχειριστικών σχεδίων	52	20,2%
Άλλοι λόγοι	0	0,0%
Σύνολο	257	100,0%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.7.1.25 Λόγοι που συμβάλλουν αρνητικά στην καθημερινότητα

Από το παραπάνω διάγραμμα 3.4.1.25 παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 23,7% των δημοτών/επισκεπτών, πιστεύει ότι ο δήμος στερείται ικανοποιητικών οικονομικών ενισχύσεων και αυτό σαν γεγονός συμβάλει αρνητικά στην καθημερινότητα του. Επίσης υψηλό ποσοστό 21,8% πιστεύει ότι αρνητικό είναι και η μη ύπαρξη διαχειριστικών σχεδίων για την ευρύτερη περιοχή του δήμου Αιγιαλείας, όπως και ποσοστό 21% του δείγματος θεωρεί ότι υπάρχει παντελή απουσία ικανοποιητικών κινήτρων από την πλευρά του δήμου για την ανάπτυξη της περιοχής. Πλέον ποσοστό σημαντικό 20,2% θεωρεί ότι αρνητικό είναι ότι ο δήμος Αιγιαλείας δεν ακολουθεί την κατάλληλη πολιτική για την εφαρμογή/αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαχειριστικών σχεδίων και ποσοστό μόλις 13,2% θεωρεί τη συμπεριφορά των τουριστών λόγους που συμβάλλουν αρνητικά στην καθημερινότητα τους.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΡΩΤΗΣΗ: Διατυπώστε συνοπτικά την άποψή σας για την υπάρχουσα τουριστική προβολή της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Αιγιαλείας, και η οποία αφορά όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Γενικότερα οι γνώμες των δημοτών/επισκεπτών στην ερώτηση ανοικτού τύπου, σχετικά με την υπάρχουσα τουριστική προβολή η οποία αφορά όλους τους

εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, επικεντρώνονται στο γεγονός της έλλειψης σχεδιασμού τουριστικής ανάπτυξης που να αφορά μακρόχρονη και διαχρονική εμβέλεια.

Οι δημότες/επισκέπτες καταδεικνύουν κίνδυνο αλλοίωσης του παραδοσιακού χώρου του δήμου από έλλειψη προτεραιότητας των φορέων στο τομέα αυτό. Επίσης, επισημαίνουν απουσία συμμετοχής των δημοτών στη διαχείριση του τουριστικού γίνεσθαι, εξ αιτίας μικροκομματικών και μικροπολιτικών αγκυλώσεων, επιπρόσθετα δυσπιστία και καχυποψία. Σοβαρή παράληψη των φορέων, θεωρούν την έλλειψη σχεδιασμού του ιστορικού χώρου.

Τέλος, θεωρούν ότι χρειάζεται περισσότερη οργάνωση από του δημόσιους φορείς ως προς την υποδοχή περισσότερων επισκεπτών στο δήμο της Αιγιαλείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται μία ανακεφαλαίωση των όσων έχουν αναφερθεί στις προηγούμενες σελίδες αυτής της εργασίας, καθώς επίσης και των στοιχείων που προκύπτουν συνολικά από τη διεξαγωγή της έρευνας μέσω των ερωτηματολογίων και των αντίστοιχων απαντήσεων των δημοτών/τουριστών του δήμου Αιγιαλείας.

Συμπεράσματα

Γενικότερα μέσα από την έρευνα, εξάγονται στοιχεία που αναδεικνύουν την διαπιστωμένη ανάγκη για εξειδικευμένα βιώσιμα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, οι εμπλεκόμενοι με τον τουρισμό εστιάζουν και προωθούν ηπιότερες μορφές τουριστικής ανάπτυξης, που σέβονται το περιβάλλον και τον πολιτισμό του κάθε τόπου και ευελπιστούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού χωρίς να ενδιαφέρονται αποκλειστικά και μόνο για το δικό τους οικονομικό συμφέρον.

Πράγματι, διαπιστώνεται μέσα από την έρευνα ότι ο δήμος Αιγιαλείας, διαθέτει μεγάλη ποικιλία σε φυσικά τοπία, μεγάλο αριθμό ιστορικών μνημείων και χώρων καθώς και δυνατότητα πολλαπλών τουριστικών δραστηριοτήτων.

Παρ όλα αυτά, η τάση της νέας ζήτησης για περισσότερο εναλλακτικές, ήπιες και ενεργητικές διακοπές αποτελεί μία νέα πραγματικότητα για τη τουριστική προσφορά, που ο δήμος πρέπει να ακολουθήσει και να εξειδικεύσει, ενώ θα πρέπει να επεκτείνει τα τουριστικά προϊόντα και τις υπηρεσίες του προς αυτή τη κατεύθυνση για να πετύχει στόχους τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Είναι αναγκαίο, να υιοθετηθούν προτεραιότητες σχετικά με τα έργα που θα υλοποιηθούν και γενικότερα με τις δράσεις που θα αναληφθούν ή εφαρμόζονται ήδη, με στόχο τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. Ειδικότερα διαπιστώνεται ότι είναι σημαντικό να υπάρξει ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.

4.1.2 Συμπεράσματα έρευνας

Ολοκληρώνοντας την πτυχιακή εργασία, όσον αφορά την έρευνα στο δήμο Αιγιαλείας, προκύπτουν τα ακόλουθα ειδικά συμπεράσματα από τις απαντήσεις του δείγματος των 85 ερωτηθέντων δημοτών /επισκεπτών:

Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι δημότες / επισκέπτες συμπεραίνουμε τα εξής:

Παρατηρούμε, ότι και τα δύο φύλα θέλησαν να δώσουν απαντήσεις και να καταθέσουν την άποψη τους σχετικά με τη τουριστική ανάπτυξη του δήμου Αιγιαλείας. Συγκεκριμένα, το 59,8% καλύπτεται από γυναίκες, ενώ το υπόλοιπο 41,2% αφορά τους άνδρες, οπότε συμπεραίνουμε πως το θέμα του τουρισμού κεντρίζει το ενδιαφέρον και των δύο φύλων αντίστοιχα. Όσον αφορά το επίπεδο ηλικίας που κυμαίνονται οι δημότες/επισκέπτες οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, το μεγαλύτερο ποσοστό τους αποτελείται από άτομα με εμπειρία και άποψη, παραγωγικής ηλικίας, που τους αφορά άμεσα η προσπάθεια και η συμβολή στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου που ζουν και δραστηριοποιούνται.

Σημαντικό χαρακτηριστικό είναι ο κοινός τόπος κατοικίας σε ποσοστό 76,5% του δείγματος οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι του δήμου Αιγιαλείας και ποσοστό 23,5% είναι επισκέπτες περαστικοί. Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι απόψεις που θα καταγραφούν στην συνέχεια των ερωτήσεων θα είναι καθοριστικές, αφού θα απορρέουν στην πλειοψηφία από άτομα που ζουν, δραστηριοποιούνται και ενδιαφέρονται για την τουριστική ανάπτυξη και ανάπτυξη του δήμου. Δυναμική η παρουσία των ιδιωτικών υπαλλήλων στο δείγμα μας και μικρότερη συμμετοχή των ελευθέρων επαγγελματιών και φοιτητών/μαθητών, με καθοριστικές απόψεις για τα κρίσιμα ζητήματα τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, αλλά και το ποσοστό 11% των ανέργων καθορίζει άποψη για συντονισμένη δράση του δήμου σε τουριστικά θέματα ώστε να μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα.

Οι έγγαμοι δημότες/επισκέπτες σε ποσοστό 48,2% προσδοκούν, σε ένα δήμο που να δραστηριοποιείται στα πλαίσια μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με ποιότητα για το μέλλον των οικογενειών τους, αλλά και οι άγαμοι σε ποσοστό 40% προσδοκούν υπηρεσίες, υποδομές και τεχνογνωσία για άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω του τουρισμού. Λαμβάνοντας υπόψη, το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων, συμπεραίνουμε πως οι γνώσεις συνάμα με την ενημέρωση και το ενδιαφέρον του κόσμου

ίσως να γεννήσουν καινοτόμες ιδέες που μπορούν τελικά να βοηθήσουν να επιλυθούν ορισμένα ζητήματα τουριστικού προϊόντος. Συνεπώς το σύνολο των ερωτηθέντων του δείγματος αποτελείται από δημότες / επισκέπτες ενεργούς που με την εμπειρία τους θέλουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού αλλά και νέους που επιθυμούν να αλλάξουν τον τόπο τους προς το καλύτερο.

Ποσοστό 17,6% των δημοτών/επισκεπτών, από το σύνολο του δείγματος που δεν έχουν καμιά απασχόληση είναι αρκετά μεγάλο, πράγμα που προβάλλει την δύσκολη οικονομική συγκυρία που διανύουμε και προβάλλεται έντονα και στο δήμο Αιγιαλείας. Κατά συνέπεια αποδεικνύεται πως η επίλυση ορισμένων ζητημάτων στον τουριστικό τομέα και η ανάπτυξή του θα μπορούσε να ανοίξει νέες θέσεις εργασίας, ακόμη και εποχιακές, για πολλούς ικανούς δημότες που οι δυνατότητές τους δεν αξιοποιούνται σε αυτή την δύσκολη οικονομική συγκυρία της χώρας και του δήμου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ετήσιο εισόδημα πλείστων των ερωτηθέντων δημοτών/επισκεπτών, όπως δήλωσαν εκείνοι, είναι αρκετά χαμηλό. Για περισσότερους του 43,4 % των δημοτών, το ετήσιο εισόδημα δεν ξεπερνά τις 15.000€. Συνεπώς, η ανάγκη αξιοποίησης μιας από τις σημαντικότερες δραστηριότητες της ελληνικής οικονομίας, όπως είναι ο τουρισμός, είναι επιτακτική.

Όσον αφορά την προτεραιότητα που δίνει η πλειοψηφία των δημοτών/επισκεπτών στον θρησκευτικό τουρισμό, ορεινό και αθλητικό, πρέπει να σημειωθεί πως για το δήμο Αιγιαλείας στόχος δεν πρέπει να είναι μόνο οι παραπάνω τουριστικές δραστηριότητες, αλλά ο στοχευμένος ποιοτικός τουρισμός σε όλες τις τουριστικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των τυχαίων δημοτών/επισκεπτών που συμμετείχαν στην έρευνα, παρατηρούμε ότι ο δήμος Αιγιαλείας κατατάσσεται από τους πλείστους ποσοστό 54,3% των ερωτηθέντων, στους τουριστικούς προορισμούς για παραμονή μικρού χρονικού διαστήματος, μόνο για καλοκαιρινές διακοπές.

Η μεγάλη ποικιλία σε φυσικά τοπία, ο μεγάλος αριθμός ιστορικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων υποδηλώνουν ότι οι ευκαιρίες για ψυχαγωγία ουσιαστικά είναι απεριόριστες. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, σε πλειοψηφία βλέπουμε ότι το φυσικό περιβάλλον και ο παραδοσιακός χαρακτήρας του Δήμου Αιγιαλείας προσελκύει τον επισκέπτη ώστε να προτιμήσει την περιοχή και να τα κατατάσσει σε υψίστης σημασίας πλεονεκτήματα, ώστε να επιλεγεί ο τόπος για παραθερισμό από τους τουρίστες.

Από άποψη εξυπηρέτησης και κατάλληλων εγκαταστάσεων που πρέπει να διαθέτει ο δήμος, οι ερωτηθέντες έδωσαν 1^η προτεραιότητα τα μπαρ – καφετέριες, 2^η προτεραιότητα έθεσαν τα ξενοδοχεία και σε 3^η προτεραιότητα τα SPA. Επισημαίνεται ότι

ο δήμος Αιγιαλείας πρέπει να στραφεί, με αργά αλλά σταθερά βήματα προς την ανάπτυξη και υποστήριξη μέσω κατάλληλων εγκαταστάσεων των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος αλλά και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Δυναμικός παράγοντας η ποιότητα του τουρισμού για το δήμο Αιγιαλείας καθώς στηρίζει και προωθεί την τοπική ανάπτυξη. Μια καλή ποιότητα τουρισμού εξασφαλίζει ευκαιρίες απασχόλησης, για τον ντόπιο πληθυσμό αλλά και γενικότερα. Συνεπώς, ο δήμος πρέπει να πάρει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προωθηθούν και να αναβαθμιστούν οι ανάλογες περιοχές και εγκαταστάσεις που κινούν το ενδιαφέρον τουριστών και έχουν αυτό το σκοπό.

Σημαντικά είναι τα στοιχεία που προκύπτουν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων όσον αφορά την βλάβη στο περιβάλλον και την αναταραχή της κοινωνικής ζωής των δημοτών αλλά και την επιρροή στην οικονομία που είχε ο τουρισμός στον δήμο μέχρι τώρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, θεωρεί πως το φυσικό περιβάλλον επηρεάστηκε αρνητικά, η καθημερινότητα των ντόπιων χειροτέρευσε, αλλά, πως η οικονομία βελτιώθηκε.

Ενώ ο τουρισμός γενικότερα βοηθά στην βελτίωση της οικονομικής ζωής, ο δήμος πρέπει να προβεί σε ορισμένες καθοριστικές και καινοτόμες αλλαγές ώστε να ενισχύσει και να προβάλλει αισθητά τον τόπο και σταθερά το τουριστικό προϊόν, να αλλάξει την ποιότητα του τουρισμού προς το καλύτερο. Διαπιστώνεται ότι είναι σημαντικό να υπάρξει ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης στο δήμο Αιγιαλείας με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.

Μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων δημοτών υποστηρίζει, ότι το μεγαλύτερο κώλυμα στην ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή της Αιγιαλείας είναι το οδικό δίκτυο και η έλλειψη προβολής. Συμπεραίνουμε ότι το ενδιαφέρον του δήμου πρέπει να επικεντρωθεί στην προσβασιμότητα του τόπου, ενώ θα πρέπει να υιοθετηθούν προτεραιότητες σχετικά με τα έργα που θα υλοποιηθούν. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στις δημόσιους φορείς που ασχολούνται με τον τουρισμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται, φαίνεται πλειοψηφικά, ότι ποσοστό 39% των δημοτών θεωρούν ότι ο δήμος Αιγιαλείας, για να πετύχει στόχους βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης θα πρέπει μεριμνήσει για άνοιγμα νέων θέσεων εργασίας και τη διατήρηση του αγροτικού τομέα (αγροτουρισμός). Διαπιστώνεται, ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού θεωρούνται πιο βιώσιμες από τον μαζικό τουρισμό.

Όσον αφορά, την αναπτυξιακή πολιτική του δήμου Αιγιαλείας, σχετικά με την τουριστική προβολή και προώθηση, το μεγαλύτερο μέρος των δημοτών, συμφωνούν με την τακτική που ακολουθεί ο δήμος και ευελπιστούν ότι θα υπάρξει εξέλιξη μέσα στα 10 επόμενα χρόνια. Μικρότερο αλλά σημαντικό ποσοστό, θεωρεί ότι θα μείνει στάσιμη η εξέλιξη του τουρισμού. Εν κατακλείδι, το σχέδιο και οι ενέργειες του δήμου πρέπει να αλλάξουν ως προς το τουριστικό προϊόν και οι αρμόδιοι να λάβουν υπόψη περισσότερους τομείς όσον αφορά την αναπτυξιακή πολιτική.

Τέλος, σημαντική διαπίστωση είναι το γεγονός, ότι ποσοστό 23,7% των δημοτών πιστεύει για το δήμο Αιγιαλείας ότι στερείται ικανοποιητικών οικονομικών ενισχύσεων και αυτό σαν γεγονός συμβάλει αρνητικά στην καθημερινότητα του. Επίσης δεν ακολουθεί την κατάλληλη πολιτική για την εφαρμογή – αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαχειριστικών σχεδίων, που προτείνει και ψηφίζει σχετικά με την ανάπτυξη του τουρισμού και ποσοστό 21% του δείγματος, θεωρεί ότι υπάρχει παντελής απουσία ικανοποιητικών κινήτρων από την πλευρά του, για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Doswell, R., (2002), Τουρισμός, ο Ρόλος του Αποτελεσματικού Μάνατζμεντ, Αθήνα: Εκδ. Κριτική, http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/1954/1/tomaras_5_16_2005.pdf , σελ. 6-12.
- Αθανασόπουλος Γ. Κ. (2004), Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική αυτοδιοίκηση: Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία. Η Επιτροπή των Περιφερειών. Τόμος Α', Ζ' Έκδοση, Αθήνα
- Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. (2009), Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου, Αθήνα: Ελληνοεκδοτική, σελ18-20.
- Καραγιάννης, Σ., Έξαρχος, Γ., (2006), Τουρισμός: τουριστική Οικονομία Ανάπτυξη Πολιτική . Ηράκλειο: Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, σελ.40-43
- Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π ., (2001), Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Αθήνα: Εκδ. Κριτική, σελ 27.
- Κολτσιδόπουλος, Γ.Δ., (2005), Τουρισμός, Θεωρητική Προσέγγιση, Αθήνα: Εκδ. Έλλην, σελ 25-26.
- Κομίλης Π. (1986). Χωρική Ανάλυση του Τουρισμού, Αθήνα: Εκδ. ΚΕΠΕ.
- Λογοθέτης Μ. «Ο ελληνικός τουρισμός» Εκδόσεις Οικονομική Βιβλιοθήκη 1975, σελ 40.
- Παπαδασκαλόπουλος Δ. Αθανάσιος (1995), Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα σελ 33
- Παπακωνσταντινίδης Λ., (2007), Διαπραγμάτευση & Τοπική Ανάπτυξη, Σπουδαστικές Σημειώσεις Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ΑΤΕΙ Καλαμάτας, σελ. 80-81
- Σταύρου, Σ. (1984), Η ανάπτυξη του Τουρισμού στην Ελλάδα την περίοδο 1969-80, ΕΟΤ, Αθήνα.
- Τσάρτας , Π. (1989), Κοινωνικές και Οικονομικές επιπτώσεις της Τουριστικής Ανάπτυξης στο Νομό των Κυκλάδων και ιδιαίτερα στα νησιά Ίος και Σέριφος, κατά την περίοδο 1950-1980, ΕΚΚΕ, Αθήνα.

- Τσάρτας Π. (1996). Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον Τουρισμό. Αθήνα: Εκδ. Εξάντας σελ 46-46.

Ξενόγλωσση

- Hervé Barioulet, and François Vellas, eds, (2001). Tourisme, Éthique et Développement. Paris: L' Harmattan, pp 12.

Πηγές

- <http://archive.in.gr/>
- http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_el.pdf
- http://egionews.blogspot.gr/2013/06/blog-post_6390.html
- <http://el.wikipedia.org>
- <http://kdvm.gr/Media>
- <http://www.aeghio.gr/>
- <http://www.aigialeia.gov.gr>
- <http://www.aigialeia.gov.gr>
- <http://www.citybranding.gr>
- <http://www.efepae.gr>
- <http://www.ggea.gr>
- www.hellaskps.gr
- www.oikologos.gr
- <http://www.socialactivism.gr> (Άρθρο από την κοινωνία πολιτών «κοινωνικός τουρισμός και τοπική αυτοδιοίκηση»).
- <http://www.radioalfa.gr>(Άρθρο από τον Τάσο Ανθουλιά).
- <http://repository.edulll.gr>
- Πόλεις και πολιτικές για την ανταγωνιστική ταυτότητα των πόλεων, στον ιστότοπο:http://www.citybranding.gr/2012/07/blog-post_25.html

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ερωτηματολόγιο Δημοτών/Επισκεπτών-τουριστών

A/A Ερωτηματολογίου _____

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ανώνυμο και αυστηρά προσωπικό, με την έννοια ότι οι απαντήσεις που θα επιλέξετε, θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα δικής σας αποκλειστικά επιλογής. Έχει σκοπό να μας πληροφορήσει σχετικά με την διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης στο Δήμο Αιγιαλείας. Οποιαδήποτε πληροφορία παρέχουν οι ερωτώμενοι, θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση της συγκεκριμένης έρευνας, η οποία διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης πτυχιακής εργασίας με τίτλο:

Ο τουρισμός ως μοχλός ανάπτυξης για το Δήμο Αιγιαλείας

Θα διερευνηθεί μέσα από τις απόψεις δείγματος δημοτών/επισκεπτών-τουριστών, αν ο τουρισμός στο Δήμο Αιγιαλείας λειτουργεί ως μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή και δραστηριοποιείται στα πλαίσια μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης η οποία στοχεύει ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή³⁵.

Ερευνήτρια σπουδάστρια: ΘΕΩΝΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΦΩΤΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Φύλο (ΚΩΔ.: 1,2)

A/A	Φύλο	
1.	Άνδρας	☐
2.	Γυναίκα	☐

---

³⁵ Διευκρινήσεις: Υπάρχουν α) Ερωτήσεις μοναδικής απάντησης β) πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση (1 το πιο σημαντικό, 2 το δεύτερο πιο σημαντικό κλπ.) γ) Ανοικτού τύπου ερώτηση

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: Ηλικία (ΚΩΔ.: 1,2,3,4,5,6)

A/A	Ηλικία	
1.	18-24	☐
2.	25-34	☐
3.	35-44	☐
4.	45- 54	☐
5.	55- 64	☐
6.	>=65	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Είστε 1. Δημότης 2. Επισκέπτης 3. Τουρίστας/τρια του Δήμου Αιγιαλείας (ΚΩΔ.: 1, 2, 3)

A/A	Ιδιότητα	
1.	Δημότης	☐
2.	Επισκέπτης/τρια	☐
3.	Τουρίστας/τρια	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Ποια είναι η περιοχή (πόλη) ή χώρα προέλευσή σας στην περίπτωση που είστε αντίστοιχα επισκέπτης/τρια ή τουρίστας/τρια;

.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Ποιος είναι ο τόπος κατοικίας σας αν είστε δημότης;

Νομός: .....

Δήμος /Δημοτικό Διαμέρισμα: .....

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Ποιο είναι το Επάγγελμα σας; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6)

A/A	Επάγγελμα	
1.	Ιδ. Υπάλληλος	☐
2.	Δημ. Υπάλληλος	☐

A/A	Επάγγελμα	
3.	Φοιτητής /μαθητής	☐
4.	Ελ. επαγ/τίας	☐
5.	Συνταξιούχος	☐
6.	Άνεργος	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5)

A/A	Οικογενειακή Κατάσταση	
1.	Άγαμος	☐
2.	Έγγαμος	☐
3.	Διαζευγμένος	☐
4.	Χήρος	☐
5.	Σε Διάσταση	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 8: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)

A/A	Μορφωτικό Επίπεδο	
1.	Δε φοίτησα ποτέ	☐
2.	Βασική Εκπαίδευση	☐
3.	Λύκειο	☐
4.	Μεταλυκειακή Εκπαίδευση (ΙΕΚ κλπ)	☐
5.	ΑΕΙ/ΤΕΙ	☐
6.	Μεταπτυχιακό	☐
7.	Διδακτορικό	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 9: Ποια είναι η επαγγελματική σας απασχόληση; (ΚΩΔ.: 1,2,3)

A/A	Επαγγελματική Απασχόληση	
1.	Μόνιμη απασχόληση	☐
2.	Εποχιακή απασχόληση	☐
3.	Καμιά	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 10: (Προαιρετική): Το ετήσιο εισόδημά σας κυμαίνεται: (ΚΩΔ.: 1,2,3,4)

A/A	Ετήσιο Εισόδημα	
1.	<10.000€	☐
2.	10.000-15.000€	☐
3.	15.000-25.000€	☐
4.	>25.000€	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 11: Ποια είναι η κύρια πηγή εισοδήματός σας; (ΚΩΔ.: 1,2,3,4,5,6,7,8)

A/A	Κύρια Πηγή Εισοδήματος	
1.	Γεωργία	☐
2.	Κτηνοτροφία	☐
3.	Αλιεία	☐
4.	Εμπόριο	☐
5.	Τουρισμός	☐
6.	Δημόσιος τομέας	☐
7.	Ιδιωτικός τομέας	☐
8.	Σύνταξη	☐
9.	Άνεργος	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 12: Πόσο διάστημα ζείτε/δραστηριοποιείστε στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας; (ΚΩΔ.: 1,2,3,4,5)

A/A	Χρονικό Διάστημα
-----	------------------

A/A	Χρονικό Διάστημα	
1.	< από ένα έτος	☐
2.	1 – 5 έτη	☐
3.	5 – 10 έτη	☐
4.	10 – 15 έτη	☐
5.	> από 15 έτη	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 13: Πόσο σημαντικές πιστεύεται ότι είναι, οι παρακάτω τουριστικές δραστηριότητες για την οικονομία της περιοχής του Δήμου Αιγιαλείας ; **(ΚΩΔ.: 1. Πολύ, 2. Μέτρια, 3. Λίγο, 4. Καθόλου)** (Δυνατότητα πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση)

A/A	Είδος Τουρισμού	1. Πολύ	2. Μέτρια	3. Λίγο	4. Καθόλου
1.	Μαζικός Τουρισμός	☐	☐	☐	☐
2.	Αγροτουρισμός	☐	☐	☐	☐
3.	Πολιτιστικός τουρισμός	☐	☐	☐	☐
4.	Οικοτουρισμός	☐	☐	☐	☐
5.	Ορεινός τουρισμός	☐	☐	☐	☐
6.	Οινοτουρισμός	☐	☐	☐	☐
7.	Γεωτουρισμός	☐	☐	☐	☐
8.	Θρησκευτικός τουρισμός	☐	☐	☐	☐
9.	Αθλητικός τουρισμός	☐	☐	☐	☐
10.	Συνεδριακός τουρισμός	☐	☐	☐	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 14: Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες κατατάσσετε την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας ως τουριστικό προορισμό; **(ΚΩΔ.: 1,2,3,4,5,6,7,8,9)**

A/A	Κατηγορίες Τουριστικού Προορισμού	
1.	Παραθερισμός για μεγάλο διάστημα	☐
2.	Απλά για καλοκαιρινές διακοπές	☐

3.	Για χειμερινό τουρισμό	☐
4.	Για επαγγελματικούς σκοπούς	☐
5.	Για αγροτουρισμό	☐
6.	Για ολιγοήμερες εκδρομές	☐
7.	Για συνεδριακό τουρισμό	☐
8.	Για αθλητικό τουρισμό	☐
9.	Για θρησκευτικό τουρισμό	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 15: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Αιγιαλείας όσον αφορά τον τουρισμό σε σύγκριση με άλλες περιοχές; (ΚΩΔ.: 1,2,3,4,5,6,7) (Δυνατότητα πολλαπλών επιλογών με ιεράρχηση)

A/A	Πλεονεκτήματα Δήμου Αιγιαλείας	
1.	Φυσικό περιβάλλον	☐
2.	Παραδοσιακός Χαρακτήρας	☐
3.	Αξιοθέατα – Ιστορία	☐
4.	Χαμηλό κόστος και υψηλή ποιότητα υπηρεσιών	☐
5.	Ηρεμία – Ησυχία	☐
6.	Προσβασιμότητα	☐
7.	Άλλο (περιγράψτε):	

ΕΡΩΤΗΣΗ 16: Ποιες από τις παρακάτω εγκαταστάσεις διαθέτει η περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας για την εξυπηρέτηση και τη ψυχαγωγία των επισκεπτών; (Ιεραρχήστε) (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14)

A/A	Διαθέσιμες Εγκαταστάσεις Δήμου Αιγίου
-----	---------------------------------------

A/A	Διαθέσιμες Εγκαταστάσεις Δήμου Αιγίου	
1.	Ξενοδοχεία	☐
2.	Παραδοσιακούς Ξενώνες	☐
3.	Κατασκηνώσεις	☐
4.	Αθλητικές εγκαταστάσεις	☐
5.	Μπαρ – Καφετέριες	☐
6.	SPA	☐
7.	Συνεδριακό Χώρο	☐
8.	Αίθουσα Επαγγελματικών συναντήσεων	☐
9.	Χώροι πρόσβασης στο Internet	☐
10.	Εγκαταστάσεις για ιπασία	☐
11.	Εγκαταστάσεις για αθλήματα στο νερό	☐
12.	Μονοπάτια για περιπάτους/ορειβασία	☐
13.	Περίπτερο Περιβαλλοντικής ενημέρωσης	☐
14.	Περίπτερο ενημέρωσης τουριστών	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 17: Πως εκτιμάτε την ποιότητα του τουρισμού που προσέρχεται στη περιοχή; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5)

1. Πολύ κακή   2. Κακή   3. Μέτρια   4. Καλή   5. Πολύ καλή

ΕΡΩΤΗΣΗ 18: Θεωρείτε ότι η συνεργασία με τουριστικά πρακτορεία επιδρά στη τουριστική προσέλωση;

Ναι Όχι

ΕΡΩΤΗΣΗ 19: Ποιο θεωρείτε ως σημαντικότερο σκοπό των επισκεπτών /τουριστών, στη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας ; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6)

A/A	Σκοπός Επίσκεψης Τουριστών/Επισκεπτών	
1.	Επαγγελματικοί λόγοι	☐
2.	Ταξίδι Αναψυχής	☐
3.	Αγροτουρισμός	☐
4.	Οικοτουρισμός	☐
5.	Θρησκευτικός τουρισμός	☐
6.	Αθλητικός τουρισμός	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 20: Κατά πόσο επηρεάστηκαν οι παρακάτω πλευρές της ζωής σας, ως δημότες από τον τουρισμό; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3,)

A/A	Πτυχές Καθημερινότητας	1. Βελτιώθηκε	2. Χειροτέρεψε	3. Δεν επηρεάστηκε
1.	Οικονομική ζωή	☐	☐	☐
2.	Κοινωνική ζωή	☐	☐	☐
3.	Περιβάλλον	☐	☐	☐
4.	Καθημερινότητα (κυκλοφορία κλπ)	☐	☐	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 21: Σε ποια σημεία της τουριστικής Ανάπτυξης/Διατήρησης πιστεύετε ότι οι Δημότες – Κάτοικοι πρέπει να συμμετέχουν; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5)

A/A	Σημεία Τουριστικής Ανάπτυξης/Διατήρησης	
1.	Απόφαση για την κατεύθυνση και την κλιμάκωση της τουριστικής ανάπτυξης	☐
2.	Εφαρμογή του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου	☐
3.	Επίβλεψη της πορείας του εκάστοτε τουριστικού σχεδίου	☐

A/A	Σημεία Τουριστικής Ανάπτυξης/Διατήρησης	
4.	Δραστηριότητες για την διατήρηση του περιβάλλοντος	☐
5.	Διαπραγμάτευση και εκτίμηση όταν μία νέα πολιτική εφαρμόζεται	☐
6.	Δεν είναι απαραίτητο να συμμετέχουν	☐

ΕΡΩΤΗΣΗ 22: Κατά τη γνώμη σας ως Δημότες/Επισκέπτες υπάρχουν προβλήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας; Εάν ΝΑΙ παρακαλώ ιεραρχήστε τις απαντήσεις σας κατά βαθμό σπουδαιότητας του προβλήματος. (ΚΩΔ.: 1^ο, 2^ο, 3^ο, 4^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο, 8^ο)

A/A	Προβλήματα Ανάπτυξης Τουρισμού Δήμου Αιγιαλείας	ΝΑΙ (Ιεραρχήστε)	ΟΧΙ
1.	Οδικό δίκτυο	☐	☐
2.	Υπηρεσίες του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα (Τράπεζες, Ταχυδρομεία, υποκαταστήματα Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε. κλπ)	☐	☐
3.	Εξυπηρέτηση των επισκεπτών	☐	☐
4.	Έλλειψη προβολής του τόπου από φορείς	☐	☐
5.	Έλλειψη εκπαίδευσης/κατάρτισης του πληθυσμού που ασχολείται με τον τουρισμό	☐	☐
6.	Έλλειψη υποδομών	☐	☐
7.	Έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού	☐	☐
8.	Άλλο (περιγράψτε):		

ΕΡΩΤΗΣΗ 23: Ποιοι κατά τη γνώμη σας είναι οι στόχοι της περιοχής σας ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και πως τους ιεραρχείτε από τον πιο σημαντικό προς το λιγότερο σημαντικό; (ΚΩΔ.: 1^{ος}, 2^{ος}, 3^{ος}, 4^{ος}, 5^{ος}, 6^{ος}, 7^{ος}, 8^{ος}, 9^{ος})

A/A	Στόχοι για Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξης	ΝΑΙ (Ιεραρχήστε)
1.	Διατήρηση του αγροτικού τομέα	☐

A/A	Στόχοι για Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξης	ΝΑΙ (Ιεραρχήστε)
2.	Νέες θέσεις εργασίας	☐
3.	Βελτίωση των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων	☐
4.	Διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής	☐
5.	Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος	☐
6.	Βελτίωση των συγκοινωνιών	☐
7.	Βελτίωση του δικτύου τεχνικών υποδομών (ύδρευσης, αποχέτευσης)	☐
8.	Επισκεψιμότητα των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων	☐
9.	Βελτίωση της Δημόσιας καθαριότητας και του περιβάλλοντος	☐
10.	Άλλος (περιγράψτε):	

ΕΡΩΤΗΣΗ 24 : Πως προβλέπετε βάση της αναπτυξιακής πολιτικής του Δήμου, ότι θα εξελιχθεί ο τουρισμός τα επόμενα 10 χρόνια; (ΚΩΔ.1, 2, 3)

1. Θετικά   2. Αρνητικά   3. Θα παραμείνει στάσιμος

ΕΡΩΤΗΣΗ 25: Ποιοι από τους παρακάτω λόγους, θεωρείτε ότι συμβάλλουν αρνητικά στην καθημερινότητα της ζωή σας στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας ; (ΚΩΔ.: 1, 2, 3, 4, 5)

A/A	Λόγοι που συμβάλλουν αρνητικά	
1.	Έλλειψη ικανοποιητικών οικονομικών ενισχύσεων	☐
2.	Συμπεριφορά τουριστών	☐
3.	Μη ύπαρξη ικανοποιητικών κινήτρων για την ανάπτυξη της περιοχής	☐
4.	Μη ύπαρξη διαχειριστικών σχεδίων για την περιοχή	☐
5.	Μη εφαρμογή /αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαχειριστικών σχεδίων	☐
6.	Άλλοι Λόγοι (περιγράψτε):	

